

România
Consiliul fiscal

Opiniile Consiliului fiscal

2016

Copyright © Consiliul fiscal, București, România

Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări este permisă numai cu indicarea sursei.

CONSILIUL FISCAL

Casa Academiei Române, Calea 13 Septembrie nr. 13, Sector 5, București, România

Tel./Fax. +40 21 318 48 26

Website: <http://www.consiliulfiscal.ro>

Versiune tipărită:	I.S.S.N.: 2344-6838
	I.S.S.N.-L.: 2344-6838
Versiune <i>online</i> :	I.S.S.N.: 2344-6846
	I.S.S.N.-L.: 2344-6838

Cuprins

<i>I. Opinia Consiliului fiscal cu privire la proiectul Guvernului României privind „Politica de acoperire de către statul român a riscurilor aferente investițiilor românești în străinătate și exporturilor spre noi piețe de destinație din afara Uniunii Europene”</i>	<i>4</i>
<i>II. Opinia Consiliului fiscal asupra Propunerii legislative pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul Fiscal</i>	<i>6</i>
<i>III. Opinia Consiliului fiscal cu privire la proiectul de rectificare a bugetului general consolidat pe anul 2016 și Raportul semestrial privind situația economică și bugetară.....</i>	<i>22</i>
<i>IV. Opinia Consiliului fiscal cu privire la amendamentele introduse prin Raportul adoptat de Parlament asupra Legii de aprobare a OUG nr. 20/2016 pentru modificarea și completarea OUG nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016 ..</i>	<i>37</i>
<i>V. Opinia Consiliului fiscal cu privire la proiectul celei de-a doua rectificări a bugetului general consolidat pe anul 2016</i>	<i>47</i>
<i>VI. Opinia Consiliului fiscal cu privire la propunerea legislativă privind funcționarea Băncii de Dezvoltare a României – EximBank S.A.</i>	<i>57</i>
<i>VII. Analiza performanței economico-financiare a companiilor de stat din România în anul 2015</i>	<i>60</i>

I. Opinia Consiliului fiscal cu privire la proiectul Guvernului României privind „Politica de acoperire de către statul român a riscurilor aferente investițiilor românești în străinătate și exporturilor spre noi piețe de destinație din afara Uniunii Europene”

Consiliul fiscal a primit în data de 18.04.2016 de la Ministerul Finanțelor Publice (MFP) adresa nr. 539238/11.04.2016 prin care i se solicită, în baza art. 53 alin. (2) al Legii Responsabilității Fiscal-Bugetare nr. 69/2010 republicată (LRFB), opinia și avizul asupra proiectului Guvernului României privind „Politica de acoperire de către statul român a riscurilor aferente investițiilor românești în străinătate și exporturilor spre noi piețe de destinație din afara Uniunii Europene”. Proiectul este însoțit și de estimarea efectuată de către Eximbank S.A. a impactului direct asupra deficitului bugetar incumbat de aplicarea propunerii de proiect.

Potrivit articolului de lege mai sus menționat, printre atribuțiile Consiliului fiscal se numără „analiza și elaborarea de opinii și recomandări, atât înainte de aprobarea de către Guvern, cât și înainte de transmiterea către Parlament, asupra legilor bugetare anuale, a rectificărilor bugetare, precum și asupra altor inițiative legislative care pot avea un impact asupra volumului cheltuielilor bugetare, precum și evaluarea conformității acestora cu principiile și regulile fiscale prevăzute de prezenta lege”, proiectul de față încadrându-se în categoria inițiativelor legislative cu posibil impact asupra cheltuielilor bugetare.

În esență, proiectul are în vedere utilizarea mai eficientă a cadrului instituțional prevăzut în Legea nr. 96/2000 republicată privind activitatea EximBank în numele și în contul statului, prin intensificarea rolului EximBank de instituție de tip ECA (engl. *Export Credit Agency*). Astfel, se are în vedere sprijinirea exportatorilor care identifică oportunități de export în zone extracomunitare în care riscurile sunt foarte ridicate și pentru care aceștia nu pot găsi soluții de protejare pe piața privată a asigurărilor, prin oferirea de polițe de asigurare a riscului de credit, prin care statul preia riscurile comerciale și politice ale acestor exporturi, astfel încât respectivele oportunități să se realizeze.

Propunerea de proiect este însoțită și de o evaluare a impactului asupra deficitului bugetar realizată de EximBank, potrivit căreia în scenariul pesimist, ar putea rezulta un impact negativ asupra deficitului bugetar de 1,85 mil. lei în anul 2016, 5,99 mil. lei în anul 2017 și respectiv 6,91 mil. lei în anul 2017, în timp ce în scenariul optimist impactul ar putea fi chiar unul

favorabil, respectiv de 1,18 mil. lei în anul 2016, 1,8 mil. lei în anul 2017 și 3,09 mil. lei în anul 2017.

În ceea ce privește oportunitatea proiectului legislativ, Consiliul fiscal nu are atribuții în a se pronunța, în condițiile în care stabilirea modalităților de sprijinire a activităților de export reprezintă apanajul Guvernului sau al altor instituții. În ceea ce privește conformitatea cu principiile și regulile fiscale prevăzute de LRFB, Consiliul fiscal apreciază că, sub rezerva validității ipotezelor folosite, asupra cărora nu ne putem pronunța, propunerea de proiect incumbă, în scenariul pesimist, cheltuieli bugetare reduse, considerate în ansamblul bugetului general consolidat, a căror majorare poate fi ușor acomodată prin reducerea altor categorii de cheltuieli astfel încât țintele bugetare și regulile statuate de LRFB să fie respectate în continuare.

În ceea ce privește acordarea avizului asupra propunerii de proiect, Consiliul fiscal apreciază că aceasta nu se încadrează în situațiile prevăzute de LRFB care impun emiterea acestuia, limitându-se la a aprecia conformitatea cu regulile și principiile bugetare statuate de LRFB.

Opiniile și recomandările formulate mai sus de Consiliul fiscal au fost aprobate de Președintele Consiliului fiscal, conform prevederilor art. 56, alin. (2), lit. d) din Legea nr. 69/2010 republicată, în urma însușirii acestora de către membrii Consiliului, prin vot, în ședința din data de 27 aprilie 2016.

27 aprilie 2016

Președinte Consiliul fiscal

IONUȚ DUMITRU

II. Opinia Consiliului fiscal asupra Propunerii legislative pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul Fiscal

În data de 29.03.2016, Consiliului fiscal i-a parvenit adresa Senatului României nr. XXXV/1605 din 22.03.2016, prin care i se solicită, în baza art. 53 alin. (2) lit. e) al Legii Responsabilității Fiscal-Bugetare nr. 69/2010 republicată (LRFB), opinia cu privire la o inițiativă parlamentară de modificare a Codului Fiscal.

Potrivit articolului de lege la care se face trimitere, atribuțiile Consiliului fiscal includ:

- e) analiza și elaborarea de opinii și recomandări, atât înainte de aprobarea de către Guvern, cât și înainte de transmiterea către Parlament, asupra legilor bugetare anuale, a rectificărilor bugetare, precum și asupra altor inițiative legislative care pot avea un impact asupra volumului cheltuielilor bugetare, precum și evaluarea conformității acestora cu principiile și regulile fiscale prevăzute de prezenta lege;
- f) pregătirea estimărilor și emiterea de opinii atât cu privire la impactul bugetar al proiectelor de acte normative, altele decât cele menționate la lit. e), cât și cu privire la amendamentele făcute la legile bugetare anuale pe parcursul dezbaterilor parlamentare;

Pentru speța în cauză este relevant și art. 21 al LRFB, potrivit căruia *„în cazurile în care se fac propuneri de acte normative care conduc la diminuarea veniturilor bugetare, se va elabora fișa financiară potrivit prevederilor art. 15 din Legea nr. 500/2002, cu modificările și completările ulterioare, care trebuie să îndeplinească cel puțin una dintre următoarele condiții:*

- a) să aibă avizul Ministerului Finanțelor Publice (MFP) și al Consiliului fiscal, conform căruia impactul financiar a fost luat în calcul în prognoza veniturilor bugetare și nu afectează țintele bugetare anuale și pe termen mediu;*
- b) să fie însoțită de propuneri de măsuri de compensare a impactului financiar respectiv, prin majorarea altor venituri bugetare.”*

În acest sens, opinia de față este menită să înlesnească elaborarea fișei financiare mai sus menționate.

Scurtă descriere a propunerii legislative și a impactului bugetar al acesteia

Propunerea legislativă supusă examinării Consiliului fiscal stipulează modificări pentru mai multe din prevederile curente ale Codului Fiscal vizând (vezi Anexa 1):

- Majorarea plafonului de deductibilitate pentru cheltuielile cu sponsorizarea, mecenat, precum și pentru acordarea de burse private de la 5% la 10% din baza de calcul;
- Introducerea posibilității contribuabililor de a dispune asupra destinației unei sume de 4% din impozitul anual pe venit pentru susținerea furnizorilor privați de servicii sociale prevăzuți la art. 37 alin. (3) lit. a) și b) din Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale;
- Modificarea bazei impozabile și a cotei de impozit aferente transferului proprietăților imobiliare din patrimoniul personal;
- Extinderea sferei de aplicare a cotei reduse de TVA de 9% pentru serviciile de canalizare, producția, transportul, distribuția și furnizarea de energie termică în sistem centralizat, livrarea de electricitate, livrarea de gaze naturale și serviciul public de salubritate a localităților;
- Extinderea ariei de scutire asupra impozitului pe clădirile și terenurile proprietate publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale destinate desfășurării de activități sportive;
- Actualizarea anuală de către autoritatea publică locală a valorii clădirilor nerezidențiale aflate în proprietatea persoanelor fizice;
- Renunțarea la asimilarea terenului arabil din jurul construcțiilor în suprafață de până la 400 mp ca teren cu construcții și impozitarea acestuia ca teren arabil;
- Modificarea datei privind aplicarea scutirii/reducerii plății impozitului/taxei și anume ca în loc de data de 1 ianuarie a anului următor anului depunerii documentelor justificative să se revină la data de întâi a lunii următoare celei în care s-au depus documentele.

Consiliul fiscal apreciază că, în lista măsurilor de mai sus, impactul negativ cel mai ridicat asupra veniturilor bugetare revine de departe celei de extindere a sferei de aplicare a cotei reduse de TVA. Cu toate că totalitatea măsurilor propuse au un impact negativ cert asupra veniturilor bugetare, unele nu sfârșesc, în anumite condiții, prin a afecta soldul bugetului general consolidat, iar pentru altele nu este posibilă decât o evaluare aproximativă a impactului de runda întâi ori chiar nu a fost posibilă o evaluare cantitativă a acestui impact. Astfel, referitor la această din urmă categorie, Consiliul fiscal nu a putut identifica informații care să permită determinarea impactului de runda întâi pentru:

- Majorarea plafonului deductibil de la 5% la 10% din baza de calcul pentru cheltuielile cu sponsorizarea, mecenat precum și pentru acordarea de burse private în condițiile lipsei unei baze de date în care cheltuielile deductibile din trecut să fie identificate separat;
- Renunțarea asimilării terenului arabil din jurul construcțiilor în suprafață de până la 400 mp ca teren cu construcții și impozitarea ca teren arabil în condițiile în care nu există o bază de date în care terenurile care ar intra sub incidența acestei prevederi să poată fi identificate distinct.

De asemenea, o evaluare cantitativă a impactului asupra veniturilor bugetelor locale nu a fost posibilă în cazul extinderii ariei de scutire asupra impozitului pe clădirile și terenurile proprietate publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale destinate desfășurării de activități sportive, dată fiind inexistența unor date cu privire la valoarea imobilelor respective. Cu toate acestea, impactul acestei propuneri asupra soldului bugetului general consolidat este potențial unul neutru în condițiile în care, la nivelul bugetului general consolidat, este vorba de taxe pe care statul și le datorează sieși și a căror eliminare ar atrage o diminuare corespunzătoare a cheltuielilor.

În ceea ce privește măsurile al căror impact este posibil a fi cuantificat, Consiliul fiscal apreciază că efectul de runda întâi al extinderii propuse pentru cota redusă de TVA de 9% (la serviciile de canalizare, producția, transportul, distribuția și furnizarea de energie termică în sistem centralizat, livrarea de electricitate, livrarea de gaze naturale și serviciul public de salubritate a localităților) este evaluată la nivelul anului 2017¹ – presupunând că reducerea cotei de TVA ar fi de la 19% la 9% - la un nivel cuprins între 1.200 mil. lei (nivel determinat la nivelul cheltuielilor relevante din anul 2014, stabilite pe baza anchetei INS „Coordonate ale nivelului de trai în România. Veniturile și consumul populației în anul 2014”) și 1.480 mil. lei (extrapolând cheltuielile relevante cu dinamica prognozată de CNP a consumului nominal agregat de servicii).

Referitor la modificarea propusă privind acordarea posibilității de a dispune asupra destinației a 4% din impozitul anual pe venit datorat de contribuabili pentru susținerea furnizorilor privați de servicii sociale, este dificil de realizat o evaluare precisă a impactului, în condițiile în care acesta depinde în mod necesar de ponderea în total a contribuabililor care optează pentru redirecționarea procentului legal din impozitul pe venit a celor care decid să redirecționeze 4% (în favoarea susținerii furnizorilor privați de servicii sociale prevăzuți în propunerea legislativă). Luând ca punct de pornire cuantumul redirecționat la nivelul anului 2015 (circa 140 mil. și implicit ipoteza că prevalența deciziei în favoarea redirecționării rămâne aceeași), actualizat la nivelul anului 2017 cu dinamicile prognozate ale câștigului salarial mediu și al numărului de salariați, și presupunând că procentul celor care optează pentru redirecționare în favoarea entităților eligibile pentru transferul a 4% din impozit este de 50%, minusul de venituri la nivelul bugetului s-ar situa în jurul nivelului de 90 de mil. de lei.

În cazul măsurii propuse de modificare a bazei impozabile și a cotei de impozit aferent transferului proprietăților imobiliare din patrimoniul personal, Consiliul fiscal apreciază drept probabil ca majoritatea impactului să provină din modificarea bazei impozabile de la valoarea proprietății imobiliare la diferența dintre prețul de vânzare și cel de achiziție al proprietății, urmând ca în cazul în care diferența este negativă impozitul datorat să fie zero. O evaluare precisă a impactului de runda întâi este de asemenea imposibilă, din cauza dificultăților de stabilire a noii baze impozabile prin prisma informațiilor necesare cu privire la prețul de

¹ A se vedea Anexa 2.

achiziție al imobilelor. Cu toate acestea, ținând seama de faptul că prețurile pe piața imobiliară reprezintă în prezent circa 60% din prețurile anului 2008 (vârful *boom*-ului imobiliar din perioada pre-criză), este de așteptat ca o parte mai mult decât însemnată din încasările curente din impozitul asupra transferului proprietăților imobiliare – care, la nivelul anului 2015, se cifrau la 692,8 mil. lei (valoarea aceasta ar trebui privită ca plafon al pierderii potențiale), să dispară².

Concluzii

În pofida dificultăților obiective de cuantificare a impactului de runda întâi pentru întreg setul de modificări legislative propuse, impactul negativ asupra veniturilor bugetare se profilează a fi unul semnificativ, reprezentând cel mai probabil echivalentul a 0,2-0,3% din PIB în ipoteza în care măsurile ar fi aplicate la nivelul anului 2017. În lipsa unor măsuri compensatorii, fie pe partea veniturilor, fie pe partea cheltuielilor, operaționalizarea măsurilor propuse ar duce, *caeteris paribus*, la o majorare echivalentă a deficitului structural³ și, într-o măsură mai redusă, a deficitului BGC efectiv, dată fiind creșterea componentei ciclice a deficitului bugetar generată de un eventual efect stimulat asupra dinamicii PIB. Evaluările anterioare ale Consiliului fiscal, elaborate în contextul opiniei de anul trecut privind revizuirea Codului Fiscal, ar indica recuperarea a circa 25-30% din efectul de runda întâi ca rezultat ar creșterii economice suplimentare după trecerea a 3-4 ani⁴.

Măsurile propuse ar surveni în condițiile în care deja bugetul pe 2016 consfințește un derapaj de proporții (de circa 1,7 % din PIB, conform evaluărilor MFP, ori 2% din PIB conform proiecției de iarnă a Comisiei Europene) al soldului structural față de obiectivul pe termen mediu al unui deficit structural de 1% din PIB, în conformitate cu prevederile coroborate ale brațului preventiv al Pactului de Stabilitate și Creștere și ale Tratatului privind Stabilitatea, Coordonarea și Guvernanța în Uniunea Economică și Monetară (Compactul fiscal), operaționalizate în legislația națională de LRFB republicată. Mai mult, construcția bugetară din acest an implică un deficit situat imediat dedesubtul pragului de referință de -3% din PIB pentru soldul BGC stabilit de brațul corectiv al Pactului de Stabilitate și Creștere, a cărui depășire ar atrage după sine o reintrare a României în procedură de deficit excesiv. O eventuală aplicare a măsurilor propuse în 2017 fără măsuri compensatorii ar surveni într-un

² Mai mult, promovarea acestei modificări legislative ar introduce o inegalitate de tratament în ceea ce privește impozitarea veniturilor din tranzacții imobiliare și a celor din tranzacții cu valori mobiliare (în condițiile în care câștigurile de capital aferente acestora din urmă sunt impozitate cu 16%). În forma curentă a prevederii există măcar un paralelism cu impozitarea întreprinderilor, în sensul că există impozitarea profitului cu 16%, dar și impozitarea cifrei de afaceri în cazul microîntreprinderilor la cote cuprinse între 1-3% (în funcție de numărul de angajați).

³ A se vedea secțiunea a 3-a a Opiniei Consiliului fiscal asupra proiectului de revizuire a Codului Fiscal din martie 2015 pentru o discuție asupra implicațiilor formulării ȋntelor bugetare în termeni structurali.

⁴ În condițiile unui multiplicator de impact de 0,4 și a unui multiplicator la orizontul t+3 de circa 1,1.

moment în care runda a doua de măsuri de relaxare fiscală aprobate în septembrie 2015 este evaluată de Comisia Europeană a agrava derapajul structural la 3% din PIB, în condițiile în care proiecțiile acesteia indică un deficit structural de circa 4% din PIB și un deficit efectiv al BGC situat substanțial deasupra nivelului de referință de 3% (3,8% din PIB potrivit proiecției de iarnă); chiar luând ca atare evaluările guvernamentale curente pentru anul viitor⁵, în condițiile în care nivelul indicat al deficitului bugetar se situează în cazul acestora în imediata vecinătate a nivelului de 3%, intrarea în vigoare a modificărilor legislative propuse în lipsa unor măsuri compensatorii au potențialul de a duce deficitul peste nivelul de 3% și de a provoca reintrarea în procedura de deficit excesiv.

Având în vedere toate acestea, Consiliul fiscal consideră că nu există spațiu fiscal pentru adoptarea măsurilor propuse relativ la țintele curente de deficit bugetar pe termen mediu, iar situarea acestora în proximitatea nivelului de referință de 3%, împreună cu derapajul deja consfințit de Legea bugetului pe 2016 de la obiectivul pe termen mediu privind deficitul structural, constituie circumstanțe agravante pentru o eventuală nerespectare a acestora. De altfel, oportunitatea unor măsuri suplimentare de relaxare fiscală în contextul actual, în care poziția ciclică este apropiată de echilibru, ori estimată a redeveni pozitivă (în sensul consemnării existenței unui deficit de cerere în 2017, conform evaluărilor Comisiei Europene), este cel puțin chestionabilă din perspectiva unei politici macroeconomice de atenuare a fluctuațiilor ciclului economic, cum de altfel este discutabilă și oportunitatea unor măsuri discreționare care să stimuleze suplimentar consumul (așa cum este cazul reducerilor de TVA propuse), în condițiile în care, în prezent, sunt înregistrate ritmuri de creștere anuale cu două cifre la nivelul vânzărilor cu amănuntul. În aceste condiții, Consiliul fiscal își reiterează avertismentele anterioare cu privire la situația menținerii pe o traiectorie ascendentă a raportului datorie publică/PIB într-o perioadă de creștere economică ridicată și pericolele asociate din perspectiva sustenabilității pe termen lung.

Consiliul fiscal consideră că o reflecție asupra constrângerilor bugetare existente este binevenită și ar trebui să fie parte din parcursul procedural ulterior al propunerii legislative în cauză, astfel încât dorința de a crește venitul disponibil pe termen scurt să nu sfârșească prin a avea consecințe nefavorabile asupra acestuia pe termen mediu și lung.

Opiniile și recomandările formulate mai sus de Consiliul fiscal au fost aprobate de Președintele Consiliului fiscal, conform prevederilor art. 56, alin (2), lit. d) din Legea nr. 69/2010 republicată, în urma însușirii acestora de către membrii Consiliului prin vot, în ședința din data de 27.04.2016.

27 aprilie 2016

Președinte Consiliul fiscal

IONUȚ DUMITRU

⁵ Consiliul fiscal și-a exprimat rezerve cu privire la proiecțiile fiscal-bugetare pentru 2017 în contextul "Opinieii Consiliului fiscal cu privire la Legea bugetului de stat, Legea bugetului de asigurări sociale pentru anul 2016 și la Strategia fiscal – bugetară 2016-2018" din decembrie 2015.

ANEXA 1

Legea 227/2015 privind Codul Fiscal (Ultima actualizare: Legea nr. 358 din 31 decembrie 2015) TITLUL IV - Impozitul pe venit			
Capitolul	ART.		Propunere modificare
CAPITOLUL II - Venituri din activități independente	ART. 68 - Reguli generale de stabilire a venitului net anual din activități independente, determinat în sistem real, pe baza datelor din contabilitate	(5) Următoarele cheltuieli sunt deductibile limitat: a) cheltuielile de sponsorizare, mecenat, precum și pentru acordarea de burse private, efectuate conform legii, în limita unei cote de 5% din baza de calcul determinată conform alin. (6).	(5) Următoarele cheltuieli sunt deductibile limitat: a) cheltuielile de sponsorizare, mecenat, precum și pentru acordarea de burse private, efectuate conform legii, în limita unei cote de 10% din baza de calcul determinată conform alin. (6).
CAPITOLUL III - Venituri din salarii și asimilate salariilor	ART. 79 - Acordarea dreptului contribuabilului de a dispune asupra destinației unei sume din impozit	(1) Contribuabilii pot dispune asupra destinației unei sume reprezentând până la 2% din impozitul stabilit la art. 78 alin. (5), pentru susținerea entităților nonprofit care se înființează și funcționează în condițiile legii, unităților de cult, precum și pentru acordarea de burse private, conform legii. Persoanele fizice care obțin venituri asimilate salariilor beneficiază de aceleași prevederi.	(1) Din impozitul stabilit la art. 78 alin. (5), contribuabilii pot dispune asupra destinației unei sume reprezentând până la 2%, pentru susținerea entităților nonprofit care se înființează și funcționează în condițiile legii, unităților de cult, precum și pentru acordarea de burse private, conform legii, fie până la 4%, pentru susținerea furnizorilor privați de servicii sociale prevăzuți la art. 37 alin. (3) lit. a) și b) din Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale. Persoanele fizice care obțin venituri asimilate salariilor beneficiază de aceleași prevederi.
CAPITOLUL III - Venituri din	ART. 82 - Plata impozitului pentru	(6) Contribuabilii pot dispune asupra destinației unei sume reprezentând până la 2% din	(6) Din impozitul anual, contribuabilii pot dispune asupra destinației unei sume reprezentând fie

salarii și asimilate salariilor	anumite venituri salariale și asimilate salariilor	impozitul anual, pentru susținerea entităților nonprofit care se înființează și funcționează în condițiile legii, unităților de cult, precum și pentru acordarea de burse private, conform legii.	până la 2%, pentru susținerea entităților nonprofit care se înființează și funcționează în condițiile legii, unităților de cult, precum și pentru acordarea de burse private, conform legii, fie până la 4%, pentru susținerea furnizorilor privați de servicii sociale prevăzuți la art. 37 alin. (3) lit. a) și b) din Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale.
CAPITOLUL VI - Venituri din pensii	ART. 102 - Acordarea dreptului contribuabilului de a dispune asupra destinației unei sume din impozit	(1) Contribuabilii pot dispune asupra destinației unei sume reprezentând până la 2% din impozitul stabilit la art. 101 alin. (11), pentru susținerea entităților nonprofit care se înființează și funcționează în condițiile legii, unităților de cult, precum și pentru acordarea de burse private, conform legii.	(1) Din impozitul stabilit la art. 101 alin. (11), contribuabilii pot dispune asupra destinației unei sume reprezentând până la 2%, pentru susținerea entităților nonprofit care se înființează și funcționează în condițiile legii, unităților de cult, precum și pentru acordarea de burse private, conform legii, fie până la 4%, pentru susținerea furnizorilor privați de servicii sociale prevăzuți la art. 37 alin. (3) lit. a) și b) din Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale.
CAPITOLUL IX - Venituri din transferul proprietăților imobiliare din patrimoniul personal	ART. 111 - Definirea venitului din transferul proprietăților imobiliare din patrimoniul personal	(1) La transferul dreptului de proprietate și al dezmembrămintelor acestuia, prin acte juridice între vii asupra construcțiilor de orice fel și a terenurilor aferente acestora, precum și asupra terenurilor de orice fel fără construcții, contribuabilii datorează un impozit care se calculează astfel: a) pentru construcțiile de orice fel cu terenurile aferente acestora, precum și pentru terenurile de orice fel fără construcții, dobândite într-un termen de până la 3 ani inclusiv: (i) 3% până la valoarea de 200.000 lei inclusiv;	(1) La transferul dreptului de proprietate și al dezmembrămintelor acestuia, prin acte juridice între vii asupra construcțiilor de orice fel și a terenurilor aferente acestora, precum și asupra terenurilor de orice fel fără construcții, contribuabilii datorează un impozit de 3% calculat asupra diferenței dintre prețul de achiziție sau valoarea masei succesorale, după caz, și prețul de vânzare. În cazul în care diferența este negativă, nu se datorează impozit.

		(ii) peste 200.000 lei, 6.000 lei + 2% calculate la valoarea ce depășește 200.000 lei inclusiv; b) pentru imobilele descrise la lit. a), dobândite la o dată mai mare de 3 ani: (i) 2% până la valoarea de 200.000 lei inclusiv; (ii) peste 200.000 lei, 4.000 lei + 1% calculat la valoarea ce depășește 200.000 lei inclusiv.	
CAPITOLUL XI - Venitul net anual impozabil	ART. 123 - Stabilirea și plata impozitului anual datorat	(2) Contribuabilii pot dispune asupra destinației unei sume pentru susținerea entităților nonprofit care se înființează și funcționează în condițiile legii, unităților de cult, precum și pentru acordarea de burse private, conform legii, sumă reprezentând până la 2% din impozitul datorat pe venitul net anual impozabil, câștigul net anual impozabil determinat potrivit prevederilor art. 119. (3) Contribuabilii care au realizat venituri din activități independente/activități agricole, impuși pe bază de normă de venit, și/sau din cedarea folosinței bunurilor, care nu au obligația depunerii declarației privind venitul realizat, pot dispune asupra destinației unei sume pentru susținerea entităților nonprofit care se înființează și funcționează în condițiile legii, unităților de cult, precum și pentru acordarea de burse private, conform legii, sumă reprezentând până la 2% din impozitul datorat pe venitul anual.	(2) Din impozitul datorat pe venitul net anual impozabil, câștigul net anual impozabil determinat potrivit prevederilor art. 119, contribuabilii pot dispune asupra destinației unei sume reprezentând fie până la 2% pentru susținerea entităților nonprofit care se înființează și funcționează în condițiile legii, unităților de cult, precum și pentru acordarea de burse private, conform legii, fie până la 4%, pentru susținerea furnizorilor privați de servicii sociale prevăzuți la art. 37 alin. (3) lit. a) și b) din Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale. (3) Din impozitul datorat pe venitul anual, contribuabilii care au realizat venituri din activități independente/activități agricole, impuși pe bază de normă de venit, și/sau din cedarea folosinței bunurilor, care nu au obligația depunerii declarației privind venitul realizat, pot dispune asupra destinației unei sume reprezentând fie până la 2% pentru susținerea entităților nonprofit care se înființează și funcționează în condițiile legii, unităților de cult, precum și pentru acordarea de burse private, conform legii, fie

		(4) Organul fiscal competent are obligația calculării, reținerii și plății sumei reprezentând până la 2% din impozitul datorat pentru: a) venitul net anual impozabil; b) câștigul net anual impozabil determinat potrivit prevederilor art. 119; c) veniturile menționate la alin. (3).	până la 4%, pentru susținerea furnizorilor privați de servicii sociale prevăzuți la art. 37 alin. (3) lit. a) și b) din Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale. 4) Organul fiscal competent are obligația calculării, reținerii și plății sumei reprezentând până la 2% sau 4%, după caz din impozitul datorat pentru: a) venitul net anual impozabil; b) câștigul net anual impozabil determinat potrivit prevederilor art. 119; c) veniturile menționate la alin. (3).
TITLUL VII – Taxa pe valoarea adăugată			
CAPITOLUL VIII - Cotele de taxă	ART. 291 - Cotele	Nu există literele h), i), j), k), l) la alin. (2)	(2) Cota redusă de 9% se aplică asupra bazei de impozitare pentru următoarele prestări de servicii și/sau livrări de bunuri: h) serviciile de canalizare; i) producția, transportul, distribuția și furnizarea de energie termică în sistem centralizat; j) livrarea de electricitate; k) livrare de gaze naturale; l) serviciul public de salubritate a localităților.
TITLUL IX - Impozite și taxe locale			
CAPITOLUL I - Dispoziții generale	ART. 453 - Definiții	Nu există alin. (2).	(2) În înțelesul prezentului titlu, persoanele care desfășoară activități economice în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și

			întreprinderile familiale, cu modificările și completările ulterioare, se asimilează contribuabililor persoane fizice.
CAPITOLUL II - Impozitul pe clădiri și taxa pe clădiri	ART. 456 - Scutiri	(1) Nu se datorează impozit/taxă pe clădiri pentru: d) clădirile care, prin destinație, constituie lăcașuri de cult, aparținând cultelor religioase recunoscute oficial și asociațiilor religioase, precum și componentelor locale ale acestora, cu excepția încăperilor folosite pentru activități economice.	(1) Nu se datorează impozit/taxă pe clădiri pentru: d) clădirile care, prin destinație, constituie lăcașuri de cult, aparținând cultelor religioase recunoscute oficial și asociațiilor religioase, precum și componentelor locale ale acestora, cu excepția încăperilor folosite pentru activități economice, lăcaș fiind variantă a termenului locaș; prin sintagma clădirile care, prin destinație, constituie lăcașuri de cult se înțelege bisericile, locașurile de închinăciune, casele de rugăciuni și anexele acestora; anexele bisericilor se referă la orice incintă care are elementele constitutive ale unei clădiri, proprietatea unui cult recunoscut de lege sau a unei asociații religioase, cum ar fi: clopotnița, cancelaria parohială, agheasmatarul, capela mortuară, incinta pentru aprins lumânări, pangarul, troița, magazia pentru depozitat diverse obiecte de cult, așezământul cu caracter social-caritabil, arhondaricul, chilia, trapeza, incinta pentru desfășurarea activităților cu caracter administrativ-bisericesc, reședința chiriarhului, precum și altele asemenea; prin așezământ cu caracter social-caritabil se înțelege serviciul social organizat în conformitate cu prevederile Nomenclatorului serviciilor sociale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 867/2015.

CAPITOLUL II - Impozitul pe clădiri și taxa pe clădiri	ART. 456 - Scutiri	După litera d), alin. (2), nu există litera d ¹).	După litera d), alin. (2), se introduce o nouă literă d ¹ . Consiliile locale pot hotărî să acorde scutirea sau reducerea impozitului/taxei pe clădiri datorate pentru următoarele clădiri: d) clădirile utilizate de organizații nonprofit folosite exclusiv pentru activitățile fără scop lucrativ; d¹) clădirile proprietate publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale destinate desfășurării de activități sportive, concesionate, închiriate, date în administrare ori în folosință, după caz.
CAPITOLUL II - Impozitul pe clădiri și taxa pe clădiri	ART. 456 - Scutiri	(3) Scutirea sau reducerea de la plata impozitului/taxei, stabilită conform alin. (2), se aplică începând cu data de 1 ianuarie a anului următor celui în care persoana depune documentele justificative.	(3) Scutirea sau reducerea de la plata impozitului/taxei, stabilită conform alin. (2), se aplică începând cu data de întâi a lunii următoare depunerii documentelor justificative. Organul fiscal competent recalculează impozitul/taxa datorat/datorată proporțional cu perioada de la începutul anului fiscal, regularizează cu suma achitată, cu acordul contribuabilului compensează cu alte taxe/impozite datorate, iar restul sumei, dacă este cazul, se restituie.
CAPITOLUL II - Impozitul pe clădiri și taxa pe clădiri	ART. 458 - Calculul impozitului pe clădirile nerezidențiale aflate în proprietatea	1) Pentru clădirile nerezidențiale aflate în proprietatea persoanelor fizice, impozitul pe clădiri se calculează prin aplicarea unei cote cuprinse între 0,2 - 1,3% asupra valorii care poate fi: a) valoarea rezultată dintr-un raport de evaluare întocmit de un evaluator autorizat în ultimii 5 ani	1) Pentru clădirile nerezidențiale aflate în proprietatea persoanelor fizice, impozitul pe clădiri se calculează prin aplicarea unei cote cuprinse între 0,2 - 1,3% asupra valorii care poate fi: a) valoarea rezultată dintr-un raport de evaluare întocmit de un evaluator autorizat;

	persoanelor fizice	anteriori anului de referință, depus la organul fiscal local până la primul termen de plată din anul de referință; b) valoarea finală a lucrărilor de construcții, în cazul clădirilor noi, construite în ultimii 5 ani anteriori anului de referință; c) valoarea clădirilor care rezultă din actul prin care se transferă dreptul de proprietate, în cazul clădirilor dobândite în ultimii 5 ani anteriori anului de referință. (3) Pentru clădirile nerezidențiale aflate în proprietatea persoanelor fizice, utilizate pentru activități din domeniul agricol, impozitul pe clădiri se calculează prin aplicarea unei cote de 0,4% asupra valorii impozabile a clădirii.	b) valoarea finală a lucrărilor de construcții, în cazul clădirilor noi; c) valoarea clădirilor care rezultă din actul prin care se transferă dreptul de proprietate, în cazul clădirilor dobândite. (3) Pentru clădirile nerezidențiale aflate în proprietatea persoanelor fizice, utilizate exclusiv pentru activități din domeniul agricol, impozitul pe clădiri se calculează conform art. 457.
CAPITOLUL II - Impozitul pe clădiri și taxa pe clădiri	ART. 458 - Calculul impozitului pe clădirile nerezidențiale aflate în proprietatea persoanelor fizice	După alin. (1) al art. 458 nu există (1 ¹) și (1 ²).	(1¹) Valoarea clădirilor nerezidențiale se actualizează anual de către autoritatea publică locală. (1²) Valoarea astfel calculată poate fi contestată în contencios administrativ pe baza unei evaluări autorizate independente.
CAPITOLUL II - Impozitul pe clădiri și taxa pe clădiri	ART. 459 - Calculul impozitului pe clădirile cu destinație mixtă aflate în	2) În cazul în care la adresa clădirii este înregistrat un domiciliu fiscal la care nu se desfășoară nicio activitate economică, impozitul se calculează conform art. 457.	2) În cazul în care la adresa clădirii este înregistrat un domiciliu fiscal la care nu se desfășoară nicio activitate economică, cu excepția profesiilor liberale , impozitul se calculează conform art. 457.

	proprietatea persoanelor fizice		
CAPITOLUL III - Impozitul pe teren și taxa pe teren	ART. 464 - Scutiri	La alin. (2), după litera f) nu există litera, f ¹).	(2) Consiliile locale pot hotărî să acorde scutirea sau reducerea impozitului/taxei pe teren datorate pentru: f¹) terenurile aferente clădirilor proprietate publică sau privată a unităților administrativ teritoriale destinate desfășurării de activități sportive, concesionate, închiriate, date în administrare ori în folosință, după caz.
CAPITOLUL III - Impozitul pe teren și taxa pe teren	ART. 464 - Scutiri	(3) Scutirea sau reducerea de la plata impozitului/taxei, stabilită conform alin. (2), se aplică începând cu data de 1 ianuarie a anului următor celui în care persoana depune documentele justificative	(3) Scutirea sau reducerea de la plata impozitului/taxei, stabilită conform alin. (2), se aplică începând cu data de întâi a lunii următoare depunerii documentelor justificative. Organul fiscal competent recalculează impozitul/taxa datorat/datorată proporțional cu perioada de la începutul anului fiscal, regularizează cu suma achitată, cu acordul contribuabilului compensează cu alte taxe/impozite datorate, iar restul sumei, dacă este cazul, se restituie.

CAPITOLUL III - Impozitul pe teren și taxa pe teren	ART. 465 - Calculul impozitului/taxei pe teren	(2) În cazul unui teren amplasat în intravilan, înregistrat în registrul agricol la categoria de folosință terenuri cu construcții, precum și terenul înregistrat în registrul agricol la altă categorie de folosință decât cea de terenuri cu construcții în suprafață de până la 400 m², inclusiv, impozitul/taxa pe teren se stabilește prin înmulțirea suprafeței terenului, exprimată în hectare, cu suma corespunzătoare prevăzută în următorul tabel: <table><tr><th>Zona în cadrul localității</th><th colspan="6">Nivelurile impozitului/taxei, pe ranguri de localități (lei/ha)</th></tr><tr><th></th><th>0</th><th>I</th><th>II</th><th>III</th><th>IV</th><th>V</th></tr><tr><td>A</td><td>8282-20706</td><td>6878-17194</td><td>6042-15106</td><td>5236-13090</td><td>711-1788</td><td>569-1422</td></tr><tr><td>B</td><td>6878-17194</td><td>5199-12998</td><td>4215-10538</td><td>3558-8894</td><td>569-1422</td><td>427-1068</td></tr><tr><td>C</td><td>5199-12998</td><td>3558-8894</td><td>2668-6670</td><td>1690-4226</td><td>427-1068</td><td>284-710</td></tr><tr><td>D</td><td>3558-8894</td><td>1690-4226</td><td>1410-3526</td><td>984-2439</td><td>278-696</td><td>142-356</td></tr></table>	Zona în cadrul localității	Nivelurile impozitului/taxei, pe ranguri de localități (lei/ha)							0	I	II	III	IV	V	A	8282-20706	6878-17194	6042-15106	5236-13090	711-1788	569-1422	B	6878-17194	5199-12998	4215-10538	3558-8894	569-1422	427-1068	C	5199-12998	3558-8894	2668-6670	1690-4226	427-1068	284-710	D	3558-8894	1690-4226	1410-3526	984-2439	278-696	142-356	(2) În cazul unui teren amplasat în intravilan, înregistrat în registrul agricol la categoria de folosință terenuri cu construcții, impozitul/taxa pe teren se stabilește prin înmulțirea suprafeței terenului, exprimată în hectare, cu suma corespunzătoare prevăzută în următorul tabel: <table><tr><th>Zona în cadrul localității</th><th colspan="6">Nivelurile impozitului/taxei, pe ranguri de localități (lei/ha)</th></tr><tr><th></th><th>0</th><th>I</th><th>II</th><th>III</th><th>IV</th><th>V</th></tr><tr><td>A</td><td>8282-20706</td><td>6878-17194</td><td>6042-15106</td><td>5236-13090</td><td>711-1788</td><td>569-1422</td></tr><tr><td>B</td><td>6878-17194</td><td>5199-12998</td><td>4215-10538</td><td>3558-8894</td><td>569-1422</td><td>427-1068</td></tr><tr><td>C</td><td>5199-12998</td><td>3558-8894</td><td>2668-6670</td><td>1690-4226</td><td>427-1068</td><td>284-710</td></tr><tr><td>D</td><td>3558-8894</td><td>1690-4226</td><td>1410-3526</td><td>984-2439</td><td>278-696</td><td>142-356</td></tr></table>	Zona în cadrul localității	Nivelurile impozitului/taxei, pe ranguri de localități (lei/ha)							0	I	II	III	IV	V	A	8282-20706	6878-17194	6042-15106	5236-13090	711-1788	569-1422	B	6878-17194	5199-12998	4215-10538	3558-8894	569-1422	427-1068	C	5199-12998	3558-8894	2668-6670	1690-4226	427-1068	284-710	D	3558-8894	1690-4226	1410-3526	984-2439	278-696	142-356
Zona în cadrul localității	Nivelurile impozitului/taxei, pe ranguri de localități (lei/ha)																																																																																						
	0	I	II	III	IV	V																																																																																	
A	8282-20706	6878-17194	6042-15106	5236-13090	711-1788	569-1422																																																																																	
B	6878-17194	5199-12998	4215-10538	3558-8894	569-1422	427-1068																																																																																	
C	5199-12998	3558-8894	2668-6670	1690-4226	427-1068	284-710																																																																																	
D	3558-8894	1690-4226	1410-3526	984-2439	278-696	142-356																																																																																	
Zona în cadrul localității	Nivelurile impozitului/taxei, pe ranguri de localități (lei/ha)																																																																																						
	0	I	II	III	IV	V																																																																																	
A	8282-20706	6878-17194	6042-15106	5236-13090	711-1788	569-1422																																																																																	
B	6878-17194	5199-12998	4215-10538	3558-8894	569-1422	427-1068																																																																																	
C	5199-12998	3558-8894	2668-6670	1690-4226	427-1068	284-710																																																																																	
D	3558-8894	1690-4226	1410-3526	984-2439	278-696	142-356																																																																																	
CAPITOLUL III - Impozitul pe teren și taxa pe teren	ART. 465 - Calculul impozitului/taxei pe teren	(2¹) În cazul unui contribuabil care deține mai multe terenuri situate în intravilanul aceleiași unități/subdiviziuni administrativ-teritoriale, suprafața de 400 m² prevăzută la alin. (2) se calculează o singură dată, prin însumarea suprafețelor terenurilor, în ordine descrescătoare.	Alineatul (2 ¹) se abrogă.																																																																																				
CAPITOLUL III - Impozitul pe teren și taxa pe teren	ART. 465 - Calculul impozitului/taxei pe teren	(3) În cazul unui teren amplasat în intravilan, înregistrat în registrul agricol la altă categorie de folosință decât cea de terenuri cu construcții, pentru suprafața care depășește 400 m², impozitul/taxa pe teren se stabilește prin înmulțirea suprafeței terenului, exprimată în hectare, cu suma corespunzătoare prevăzută la alin. (4), iar acest rezultat se înmulțește cu coeficientul de corecție corespunzător prevăzut la alin. (5).	(3) În cazul unui teren amplasat în intravilan, înregistrat în registrul agricol la altă categorie de folosință decât cea de terenuri cu construcții, impozitul/taxa pe teren se stabilește prin înmulțirea suprafeței terenului, exprimată în hectare, cu suma corespunzătoare prevăzută la alin. (4), iar acest rezultat se înmulțește cu coeficientul de corecție corespunzător prevăzut la alin. (5).																																																																																				

ANEXA 2

Ipoteze generale:

1. Punctul de plecare în estimarea pierderii de venituri implicată de propunerea legislativă a fost reprezentat de cheltuielile gospodăriilor din România cu serviciile avute în vedere pentru aplicarea unei cote reduse de TVA, extrase din publicația INS „Coordonate ale nivelului de trai în România. Veniturile și consumul populației în anul 2014”.
2. Datele de intrare se referă la cheltuielile bănești privind energia electrică, termică, gaze naturale, apă, canal, salubritate și servicii comunale (tabelul 75 din publicația sus-menționată), din care au fost deduse cheltuielile gospodăriilor pentru furnizarea apei (care intră deja în sfera de cuprindere a cotei reduse de TVA). Acestea au fost calculate utilizând datele INS „Cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor, pe macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe în anul 2014”, aplicând un tarif mediu la distribuția de apă rece (date Apa Nova) și numărul de persoane la nivelul anului 2014.
3. Datele rezultate reprezintă în cheltuieli lunare pe persoană și includ TVA. Acestea au fost transformate în cheltuieli nete de TVA, considerând cota de TVA de 24% și au fost extrapolate cu numărul total de persoane la nivelul anului 2014.
4. Am presupus că măsura se va aplica de la 1 ianuarie 2017. Pentru determinarea impactului bugetar pentru perioada 2017-2019, pierderea de venituri estimată la nivelul anului 2014 a fost extrapolată cu dinamica cheltuielilor cu consumul final al populației pentru servicii înregistrată sau proiectată de către CNP pentru intervalul 2015-2019 și s-a ținut cont că din anul 2017 cota standard de TVA va fi de 19%.

	Nr. crt.	2014
Cheltuieli pentru energie electrică (lei/persoană/lună)	1	32,2
Cheltuieli pentru energie termică(lei/persoană/lună)	2	5,5
Cheltuieli pentru gaze naturale (lei/persoană/lună)	3	17,6
Cheltuieli cu apă, canal, salubritate și servicii comunale (lei/persoană/lună)	4	20,1
Cheltuieli cu apa (lei/persoană/lună)	5	13,3
Cheltuieli pentru serviciile propuse pentru aplicarea unei cote de TVA de 9% (lei/persoană/lună)	6=1+2+3+4-5	62,2
Cheltuieli pentru serviciile propuse pentru aplicarea unei cote de TVA de 9% nete de TVA (lei/persoană/lună)	7=6/1,24	50,2
Populație (mil. locuitori)	8	19,9
Total cheltuieli anuale pentru serviciile propuse pentru aplicarea unei cote de TVA de 9% nete de TVA (mil. lei)	9=7*8*12	12013,2
Pierdere de venituri anuală ca urmare a aplicării unei cote de TVA de 9% (mil. lei)	10=9*0,10	1201,3

Impactul aplicării unei cote TVA de 9% pentru energia electrică, termică, gaze naturale, canal, salubritate și servicii comunale						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Pierdere de venituri anuală ca urmare a aplicării cotei de TVA de 9% (mil. lei)	1.201,3	1.291,2	1.376,0	1.480,9	1.590,7	1.700,5

Creșterea cheltuielii cu consumul final al populației - servicii	
2015/2014	7,48%
2016/2015	6,57%
2017/2016	7,62%
2018/2017	7,42%
2019/2018	6,90%

III. Opinia Consiliului fiscal cu privire la proiectul de rectificare a bugetului general consolidat pe anul 2016 și Raportul semestrial privind situația economică și bugetară

În data de 29.07.2016, Ministerul Finanțelor Publice (MFP) a trimis Consiliului fiscal (CF), prin adresa nr. 9665/28.07.2016, proiectul de rectificare a Bugetului general consolidat pe anul 2016, Nota de fundamentare și proiectul Ordonanței Guvernului cu privire la rectificarea bugetului de stat, precum și Nota de fundamentare și proiectul Ordonanței Guvernului pentru rectificarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2016 solicitând, în temeiul art. 53, alin. (2) din Legea nr. 69/2010 republicată, opinia Consiliului fiscal cu privire la acestea. În plus, Consiliului fiscal i-a fost remis și Raportul semestrial privind situația economică și bugetară de concluziile căruia, alături de opinia Consiliului fiscal cu privire la acesta, trebuie ținut seama în construcția propunerii de rectificare bugetară în conformitate cu prevederile art. 23 alin. 1 al Legii responsabilității fiscal-bugetare (LRFB) nr. 69/2010 republicată.

1. Conformarea cu regulile fiscale

Comparativ cu bugetul inițial aprobat, proiectul de rectificare menține soldul bugetar proiectat la nivelul nominal de -20.905,4 milioane lei, înscriindu-se astfel în plafonul de deficit bugetar definit în Legea nr. 338/2015 (Legea pentru aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal-bugetar în anul 2016) și respectând regula instituită de art. 12 lit. b) al LRFB. Întrucât proiecția cheltuielilor cu dobânzile este revizuită ascendent cu 319,1 milioane lei, deficitul primar al bugetului consolidat este programat să scadă cu aceeași sumă (de la 9.836,5 milioane lei la 9.517,3 milioane lei), situându-se sub plafonul corespunzător definit de Legea nr. 338/2015.

Dacă nivelul deficitului bugetar rămâne nemodificat comparativ cu nivelul inițial, atât veniturile cât și cheltuielile bugetare sunt programate să crească semnificativ, ceea ce implică abateri de la regulile instituite de LRFB după cum urmează:

- Nivelul prevăzut în propunerea de rectificare bugetară pentru cheltuielilor de personal ale bugetului general consolidat (58.703 milioane lei, respectiv 7,8% din PIB) depășește plafoanele definite de Legea nr. 338/2015 atât pentru cuantumul nominal (cu 1.368,1 milioane lei), cât și pentru cel exprimat ca procent din PIB (cu 0,1 pp, în pofida unei revizuirii ascendente cu 10.431 milioane lei a PIB nominal comparativ cu estimarea

folosită în construcția bugetară inițială). Absența conformării cu regulile fiscale intervine așadar la nivelul celor instituite de Legea nr. 69/2010 la art. 12 lit. a) (pentru nivelul exprimat ca procent în PIB) și lit. c) (pentru nivelul nominal), precum și la nivelul celei instituite de art. 17 alin. 2 care interzice majorarea cheltuielilor de personal cu prilejul rectificărilor bugetare.

- Nivelul programat al cheltuielilor totale ale BGC, exclusiv asistența financiară din partea UE și a altor donatori (242.220,1 milioane lei), depășește plafonul corespunzător definit de Legea nr. 338/2015 cu 3.344,6 milioane lei. Lipsa conformării cu regulile fiscale intervine la nivelul celei instituite de art. 12 lit. c) al LRFB, precum și în ceea ce o privește pe cea definită de art. 24, care permite majorarea, în contextul rectificărilor bugetare, a cheltuielilor totale ale BGC (nete de asistența financiară din partea UE și a altor donatori) exclusiv în situația în care aceasta se realizează pentru serviciul datoriei publice sau pentru plata contribuției României la bugetul UE. Dat fiind faptul că majorarea cheltuielilor totale se datorează și suplimentării alocării pentru cheltuielile cu dobânzile (cu 319,1 milioane lei), depășirea plafonului statuat de Legea nr. 338/2015 apare drept parțial justificată din perspectiva regulilor fiscale (în limita sumei respective).

Proiectul de ordonanță a Guvernului de rectificare a bugetului de stat pe anul 2016 stipulează derogările corespunzătoare de la regulile fiscale mai sus menționate și redefinește plafoanele din Legea nr. 338/2015 în conformitate cu nivelurile agregatelor bugetare din propunerea de rectificare. Cu prilejul opiniei emise anterior referitoare la prima rectificare bugetară pentru anul 2015, Consiliul fiscal constata, dată fiind experiența recursului sistematic la derogări de la prevederile LRFB, existența *de facto* a două clase de reguli fiscale, una de reguli „tari” (cele referitoare la soldul bugetar) – care de regulă operează cu succes, respectiv una de reguli „slabe” (regulile care vizează obligativitatea plafoanelor pentru toate celelalte elemente relevante din perspectiva legii – soldul primar, cheltuieli de personal, cheltuieli totale fără asistența financiară din partea UE și a altor donatori, întărite de interdicții de majorare a cheltuielilor totale și cheltuielilor de personal cu prilejul rectificărilor bugetare), pentru care lipsa conformării *ex ante* reprezintă mai degrabă regula decât excepția, derogarea intervenind în cvasi-totalitatea rectificărilor bugetare petrecute ulterior intrării în vigoare a LRFB în aprilie 2010 (cu toate acestea, subexecuția cheltuielilor programate a făcut ca uneori regulile fiscale să fie respectate *ex post*). Consiliul fiscal considera atunci că inoperabilitatea *de facto* a unei subgrupe largi a regulilor fiscale reclamă amendarea Legii responsabilității fiscal-bugetare, fie în sensul definirii precise și foarte stricte a setului de circumstanțe în care derogarea de la regulile fiscale în cauză să fie permisă și introducerii de sancțiuni descurajatoare pentru nerespectarea regulilor fiscale, fie (variantă pe care Consiliul fiscal nu o consideră oportună) în sensul punerii în acord a legii cu situația *de facto* prin renunțarea la regulile conexe celor care vizează deficitul bugetar. Consiliul fiscal consideră că evenimentele

ulterioare emiterii opiniei mai sus menționate (opinie emisă cu ocazia primei rectificări bugetare din 2015) nu fac decât să o valideze și își menține recomandările făcute atunci, invitând Guvernul să reflecteze asupra acestora.

1. *Coordonatele actualizate ale veniturilor și cheltuielilor*

Proiectul de rectificare suplimentează semnificativ, în sumă egală, atât veniturile, cât și cheltuielile bugetare (+3.757 milioane lei, respectiv 0,5% din PIB). La nivelul veniturilor bugetare, sursele revizuirilor operate sunt după cum urmează:

- Venituri fiscale: +2.892,5 milioane lei, din care:
 - o Impozit pe profit: +1.052,7 milioane lei. Propunerea revizuirii estimării de venituri din impozitul pe profit este susținută de supraproperformanța consemnată la finele primului trimestru în raport cu programul semestrial inițial – gradul de realizare a programului, conform Raportului semestrial privind situația economică și bugetară, este de 107,5% (+534,5 milioane lei). Cifra avansată apare drept consistentă cu performanța la finele trimestrului I și cu revizuirea ascendentă a dinamicii proiectate a PIB nominal din 2016 (la 6,2%), dată fiind sensibilitatea ridicată a acestei categorii de venituri la dinamica bazei macroeconomice relevante.
 - o Impozit pe salarii și venit: +896,9 milioane lei. Actualizarea nivelului programat pe întregul an apare drept justificată în raport cu supraproperformanța față de programul inițial la finele primului semestru - gradul de realizare comparativ cu programul inițial pentru această categorie de venituri este, conform Raportului semestrial privind situația economică și bugetară, de 103,3% (+428,7 milioane lei în termeni nominali), în condițiile în care dinamica salarială efectivă apare drept superioară estimărilor ce au fundamentat construcția bugetară inițială. De altfel, acest fenomen este reflectat de proiecțiile Comisia Națională de Prognoză (CNP), care estimează o creștere a salariului mediu brut de 8,9% în proiecția de primăvară, comparativ cu proiecția anterioară de 7,2%.

În plus, impactul reducerii impozitului pe dividende (de la 16% la 5%) asupra veniturilor bugetare a fost atenuat puternic de triplarea (conform Raportului trimestrial elaborat de Ministerul Finanțelor Publice) distribuirilor de dividende din profitul anilor anteriori – cu toate acestea, este de presupus că respectiva creștere reprezintă un fenomen tranzitoriu, ceea ce din perspectivă bugetară se traduce într-o simplă amânare a impactului nefavorabil al reducerii cotei de impozitare asupra veniturilor bugetare pentru anii următori. Mai mult, încurajarea prin sistemul de impozitare a distribuirii de dividende (în defavoarea capitalizării și reinvestirii

profiturilor) poate duce la decapitalizarea firmelor, cu consecința posibilă a diminuării potențialului de investiții și profitabilității acestora pe termen lung, în măsura în care comportamentul acționarilor tinde să fie dominat de considerații pe termen scurt. Acest efect ar putea fi cu atât mai dăunător cu cât sectorul companiilor este deja decapitalizat, ponderea capitalului propriu în total finanțare a companiilor din România fiind una mică în comparație cu alte state europene⁶.

Mai mult, plățile compensatorii efectuate în conformitate cu prevederile Legii nr. 85/2016 au și un corespondent pozitiv tranzitoriu pe partea de venituri bugetare, care în cazul impozitului pe salarii și venit se ridică la circa 110 milioane lei. Concluzionând, Consiliul fiscal apreciază că estimarea încasărilor pentru acest capitol de venituri este prudentă, un nivel chiar mai ridicat fiind posibil în măsura în care trendul curent al dinamicii câștigurilor salariale, care pare să sugereze creșteri mai mari decât cele din proiecția CNP actualizată, se menține.

- Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital: +470 milioane lei. Majorarea nivelului programat pentru întregul an apare justificată de depășirea în execuția la șase luni a nivelului planificat cu circa 38% a programului aferent (+220 milioane lei).
- TVA: +406,3 milioane lei. Revizuirea preia depășirea programului de încasări la nivelul primelor șase luni (+406 milioane lei, corespunzător unui grad de realizare de 101,6%). Lipsa extrapolării acesteia este justificată de faptul că depășirea de program apare localizată la nivelul primei luni a anului, ale cărei încasări continuă să reflecte, pe de o parte, un nivel al cotei standard de 24%, iar pe de altă parte, posibil TVA-ul aferent execuției investițiilor publice din anul 2015, concentrată în mare măsură în ultima lună a anului anterior. Rezervele ridicate de Consiliul fiscal cu privire la nivelul încasărilor programate pentru această categorie de venituri în contextul opiniei privind construcția bugetară inițială sunt invalidate, în proporții aproximativ egale, de nivelul peste așteptări al încasărilor din luna ianuarie, de o dinamică a consumului privat superioară estimărilor (reflectată de altfel în revizuirile ascendente ale dinamicilor proiectate de CNP pentru cumpărările de mărfuri și servicii ale populației), dar și de nivelul superior al încasărilor din TVA aferente anului 2015 comparativ cu estimările disponibile la momentul elaborării proiectului de buget pentru 2016 (și care constituiau baza de proiecție).

⁶ A se vedea Florian Neagu, Florin Dragu, Adrian Costeiu, „După 20 de ani: schimbări structurale în economia României în primele decenii postdecembriste”, Caiet de Studii BNR nr. 42/2016.

- Accize: +180 milioane lei. Revizuirea ascendentă propusă apare drept prudentă, în condițiile în care depășirea programului semestrial de încasări este de 256 milioane lei, corespunzător unui grad de realizare a programului de 102%.
- Impozitul pe comerțul exterior și tranzacțiile internaționale (taxe vamale): +178,9 milioane lei. Revizuirea ascendentă propusă apare drept prudentă, în condițiile în care depășirea programului semestrial de încasări este de 106,8 milioane lei, corespunzător unui grad de realizare a programului de 129,5%.
- Contribuții de asigurări sociale: -982 milioane lei. Execuția la finele primului semestru consemnează o nerealizare semnificativă a programului, veniturile realizate fiind cu circa 1.090 milioane lei mai mici (corespunzător unui grad de realizare de 96,4%). Evoluția este îngrijorătoare în condițiile în care apare localizată la nivelul contribuțiilor de pensii (ceea ce, de altfel, justifică și o revizuire descendentă mai amplă a veniturilor anuale ale BASS cu 1.597 milioane lei) și decuplată de dinamica altor categorii de venituri cu aceeași bază de impozitare precum contribuțiile de asigurări sociale de sănătate, contribuțiile de șomaj și impozitul pe venit și salarii, în contextul în care evoluția câștigurilor salariale apare mai favorabilă decât ipoteza folosită în fundamentarea construcției bugetare inițiale, aceste elemente indicând existența unei probleme semnificative de colectare. În condițiile în care majorarea salariului minim, creșterile salariale din sectorul public începând cu luna august și plățile compensatorii ce decurg din prevederile Legii nr. 85/2016 vor genera fluxuri de contribuții sociale în partea a doua a anului, Consiliul fiscal apreciază însă că ținta actualizată pentru încasările din contribuții sociale este realizabilă. Consiliul fiscal recomandă investigarea cauzelor care au determinat un efect negativ asupra veniturilor din contribuții la pensii, mai mici decât ar fi fost justificat de măsurile discreționare adoptate⁷ și luarea măsurilor corective necesare, mai ales în contextul în care deficitul în sistemul de pensii a atins deja un nivel nesustenabil.
- Venituri nefiscale: +1.484,2 milioane lei. Comparativ cu programul semestrial, execuția la finele lunii iunie 2016 relevă o subperformanță, în condițiile în care gradul de realizare al programului se situează la 91% (-831,6 milioane lei). În partea a doua a anului sunt prevăzute încasări extraordinare de circa 847 milioane lei care corespund reclasificării unor sume provenite din finanțarea bugetară a anilor precedenți. În opinia Consiliului

⁷Creșterea în anul 2016 a cotei de contribuții aferentă fondurilor de pensii administrate privat cu 0,1 puncte procentuale și anularea obligației plății contribuției de asigurări sociale de stat datorate de angajatori pentru personalul din armată, poliție și funcționarii publici cu statut special.

fiscal, este dificil de reconciliat subperformanța manifestată la nivelul execuției semestriale cu revizuirea ascendentă a programului pentru întreg anul 2016, chiar luând în calcul veniturile temporare mai sus menționate; în consecință, Consiliul fiscal apreciază că există riscul ca veniturile nefiscale efective la finele anului să fie inferioare programului actualizat.

- Sume primite de la UE în contul plăților efectuate și prefinanțare (aferente exercițiului financiar 2007-2013): +407,1 milioane lei. Execuția semestrială relevă un grad de îndeplinire de 76,1% a programului actualizat pe primele șase luni, ceea ce implică venituri mai mici decât cele programate cu 150 milioane lei. Cu toate acestea, sumele aferente acestui capitol de venituri, înregistrate în execuție (477 milioane lei) apar drept semnificativ mai mari decât programul inițial pentru întreg anul 2016 (337 milioane lei), ceea ce face ca cifra avansată în rectificare să apară drept fezabilă.

Sursele de revizuirii ascendente în sumă de 3.756,8 milioane lei a cheltuielilor bugetare sunt:

- Cheltuieli de personal: +1.367,9 milioane lei. Revizuirea ascendentă apare ca efect combinat al sumelor compensatorii ce decurg din Legea nr. 85/2016 (circa 1 miliarde lei), majorărilor salariale prevăzute a avea loc în luna august 2016 (aproximativ 873 milioane lei) și economiilor relevate de execuția bugetară la finele semestrului întâi, în condițiile în care plățile reprezentau 48,5% din suma alocată inițial pentru întregul an.
- Bunuri și servicii: +388,8 milioane lei. Revizuirea ascendentă apare surprinzătoare în condițiile în care conform execuției semestriale sumele cheltuite reprezintă doar 40% din suma alocată inițial pentru întregul an, iar ritmul de nominal creștere al cheltuielilor cu bunuri și servicii la finele lunii iunie se situa la 1,5%, în condițiile în care alocarea bugetară inițială implica un ritm nominal de creștere a cheltuielilor de 5,6% comparativ cu execuția anului 2015.
- Asistență socială: +1.375,9 milioane lei. Propunerea de revizuire se datorează într-o proporție de doar o treime măsurilor legislative apărute ulterior aprobării bugetului pe 2016 (Legea nr. 66/2016 privind majorarea și modificarea modalității de stabilire a indemnizației lunare pentru creșterea copilului și stimulentei de inserție +305 milioane lei, respectiv Legea nr. 342/2015 – aprobată pe 22 decembrie 2015 – privind excluderea alocației de stat din veniturile familiei la stabilirea ajutorului social +140 milioane lei) și mai degrabă tendințelor relevate de execuția semestrială, în condițiile în care cheltuielile la finele lunii iunie indică realizarea a mai mult de jumătate din alocarea inițială pe întregul an și prefigurarea unor cheltuieli suplimentare de circa 900 de milioane lei. MFP oferă doar o explicație parțială a cheltuielilor mai mari relevate de execuția semestrială prin revizuirea ascendentă a impactului estimat pentru majorarea decisă anul trecut a alocației de stat pentru copii (+294 milioane lei).

- Dobânzi: +319,1 milioane lei.
- Cheltuielile de investiții: +355 milioane lei. Creșteri ale alocațiilor se consemnează la nivelul proiectelor de investiții cu finanțare din fonduri externe nerambursabile (+279 milioane lei), altor transferuri de natura investițiilor (+150 milioane lei) și a proiectelor cu finanțare rambursabilă (-46 milioane lei), cheltuielile de capital consemnând o revizuire descendentă cu 120 milioane lei.

În concluzie, în opinia Consiliului fiscal, revizuirile ascendente semnificative operate la nivelul veniturilor bugetare apar drept fundamentate din perspectiva performanței efective la zi, rezultate ale unei creșteri economice efective nu atât neapărat superioară estimărilor inițiale, cât cu o compoziție mai favorabilă veniturilor bugetare din impozite și taxe (dinamică superioară a consumului – referință pentru impozitele indirecte). Consiliul fiscal validează de principiu estimările guvernamentale ale veniturilor, însă apreciază că există riscul unor încasări inferioare programului pentru veniturile nefiscale și pentru cele din contribuții sociale, însă la nivel agregat efectul este probabil compensat de prudența estimărilor pentru încasările din accize, taxe vamale și impozitul pe venit și salarii. În același timp, Consiliul fiscal este extrem de sceptic că nivelul propus pentru intrările din fonduri post-aderare aferente exercițiului financiar 2014-2020 este realizabil, în condițiile în care la finele primului semestru veniturile corespunzătoare (680,1 milioane lei) reprezentau doar 5,1% din suma bugetată pentru întregul an (12,8 miliarde lei). În contextul în care execuția la șase luni relevă o slabă absorbție a fondurilor europene și cheltuieli de investiții sub program, deși într-o măsură mai mică decât în anul anterior, decizia de a majora cuantumul acestora apare surprinzătoare, mai ales în condițiile în care experiența istorică indică faptul că este puțin probabil ca accelerarea intrărilor de fonduri europene în a doua parte a anului să fie suficientă pentru a apropia veniturile de nivelurile programate. De altfel, nematerializarea veniturilor din fonduri UE nu duce la majorarea deficitului bugetar în ipoteza unei ajustări automate în jos a cheltuielilor corespondente.

De asemenea, Consiliul fiscal consideră că bugetul rectificat are potențialul de a genera un ecart mai ridicat între deficitul ESA 2010 (pe bază de angajamente și relevant din perspectiva tratatelor europene) și cel conform metodologiei naționale (*cash*). Veniturile nefiscale ale anului 2016 în baza metodologiei naționale includ venituri extraordinare de 847 milioane lei aferente unor sume provenite din reclasificarea unor sume provenite din anii precedenți, în timp ce metodologia ESA 2010 va reclama cel mai probabil revizuirea corespunzătoare a execuțiilor istorice mai degrabă decât includerea sumelor respective în veniturile corespunzătoare anului curent. Mai mult, este de așteptat ca în baza ESA 2010, așa cum s-a întâmplat și în trecut, întreg impactul Legii nr. 85/2016 ce generează plăți compensatorii eşalonate pe 5 ani către cadrele didactice să fie înregistrat în totalitate în anul curent – o estimare indicativă sugerează un cuantum de circa 3 miliarde lei comparativ cu numai 1 miliard în execuția *cash*. Împreună, aceste două elemente

însumează 2,85 miliarde lei (0,37% din PIB), care s-ar adăuga ecartului deja estimat de circa 0,2% din PIB între deficitele ESA 2010 și *cash* (a cărui sursă rezidă în mare parte în faptul că, la nivelul anului 2016, măsurile prevăzute de Codul Fiscal afectează 11 luni ori 3 trimestre în execuția *cash* pentru unele agregate bugetare, în timp ce execuția ESA 2010 va implica un impact anual complet). În aceste condiții, este posibil ca un deficit de 2,76% din PIB în standarde *cash* să nu asigure o marjă suficientă pentru a evita depășirea nivelului de referință de 3% din PIB în standarde ESA 2010 ceea ce, coroborat cu evaluările curente ale Comisiei Europene ce indică un deficit bugetar mai mare de 3% în 2017, să conducă la o declanșare a procedurii de deficit excesiv în cursul anului următor. Pe de altă parte, plasarea mai multor agregate de cheltuieli în execuția pe prima parte a anului, îndeosebi a celor de investiții, semnificativ sub program sugerează o probabilă sub-execuție a acestora care ar putea conduce la un deficit bugetar potrivit metodologiei naționale inferior țintei curente, de natură să asigure și evitarea depășirii pragului de 3% din PIB pentru deficitul bugetar potrivit ESA 2010, chiar luând în calcul elementele mai sus menționate. În concluzie, Consiliul fiscal apreciază că încadrarea în ținta de deficit bugetar pe anul în curs în contextul menținerii parametrilor actuali ai politicii fiscal-bugetare este posibilă, iar balanța riscurilor apare drept echilibrată. Cu toate acestea, Consiliul fiscal își reiterează opinia exprimată cu ocazia aprobării bugetului pe anul 2016, anume că deficite bugetare apropiate de 3% din PIB în 2016 și chiar de peste 3% din PIB estimate pentru 2017 (într-un scenariu de nemodificare a politicilor economice), în condițiile unei creșteri economice mai mari decât cea potențială, sunt contraindicate, politica fiscal-bugetară fiind una pro-ciclică, apăsând pe accelerație în faza de expansiune a ciclului economic și riscând să fie constrânsă să implementeze măsuri de ajustare structurală într-o inevitabilă fază viitoare de recesiune.

Opiniile și recomandările formulate mai sus de Consiliul fiscal au fost aprobate de Președintele Consiliului fiscal, conform prevederilor art. 56, alin (2), lit. d) din Legea nr. 69/2010 republicată, în urma însușirii acestora de către membrii Consiliului, prin vot, în ședința din data de 9 august 2016.

9 august 2016

Președinte Consiliul fiscal

IONUȚ DUMITRU

ANEXA 1 - Măsuri de politică fiscală - cheltuieli bugetare		- mii lei
	Impact bugetar 2016	Categoria de cheltuieli
Măsuri de politică fiscal-bugetară	2.796.190,0	
Majorarea indemnizației acordate adultului cu handicap vizual grav prin majorarea cu 25% a salariului net al asistentului social debutant cu studii medii din unitățile de asistență socială din sectorul bugetar, altele decât cele cu paturi și majorare nr. persoane încadrate în diverse tipuri de handicap (Ordin 707/538/2014), Legea nr. 293/2015	150.000	Asistență socială
Majorarea salariilor personalului din autoritățile publice salarizate similar cu serviciile parlamentare, Legea nr. 293/2015	19.149	Cheltuieli de personal
Majorarea alocației de stat pentru copii (revizuire impact), Legea nr. 125/2015	293.626	Asistență socială
Creșterea nr. de beneficiari de ajutor social prin excluderea alocației de stat din veniturile familiei la stabilirea ajutorului social, Legea nr. 342/2015	140.020	Asistență socială
Majorarea și modificarea modalității de stabilire a indemnizației lunare pentru creșterea copilului și stimulentei de inserție, Legea nr. 66/2016 (în vigoare de la 1 iulie 2016)	304.695	Asistență socială
Personalul didactic care nu a obținut hotărâri judecătorești pentru plata diferențelor salariale pentru perioada octombrie 2008 - 13 mai 2011 beneficiază de aceste drepturi începând cu anul 2016, Legea nr. 85/2016	1.015.700	Cheltuieli de personal
Majorarea salariilor pentru personalul medico-sanitar și personalul didactic din învățământ, OUG nr. 20/2016 (Cf. Notei de fundamentare OUG)	873.000	Cheltuieli de personal

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

ANEXA 2 - Execuția bugetară în primele șase luni ale anului 2016 vs. programul semestrial	Program 6 luni 2016 cu influențe swap (mil. lei)	Execuție 6 luni 2016 cu influențe swap (mil. lei)	Program swap 6 luni	Program 6 luni 2016 fără influențe swap (mil. lei)	Execuție 6 luni 2016 fără influențe swap (mil. lei)	Sem. 1 2016/ Sem. 1 2015 fără influențe swap (%)	Diferențe față de program la 6 luni 2016 fără influențe swap (mil. lei)	Grad realizare program fără influențe swap (%)	Diferențe față de program la 6 luni 2016 cu influențe swap (mil. lei)	Grad realizare program cu influențe swap (%)
	1	2	3	4=1-3	5	6	7=5-4	8=5/4	9=2-1	10=2/1
VENITURI TOTALE	113.097,5	108.390,5	1.070	112.027,5	108.082,4	-2,1%	-3.945,1	96,5%	-4.707,1	95,8%
Venituri curente	107.221,0	106.647,6	1.070	106.151,0	106.339,6	0,7%	188,6	100,2%	-573,4	99,5%
Venituri fiscale	67.395,3	68.743,8	1.070	66.325,3	68.435,7	-0,6%	2.110,5	103,2%	1.348,5	102,0%
Impozitul pe profit, salarii, venit și câștiguri din capital	20.650,3	21.833,1		20.650,3	21.775,2	5,7%	1.124,9	105,4%	1.182,8	105,7%
Impozitul pe profit	7.160,9	7.695,4		7.160,9	7.661,3	12,0%	500,4	107,0%	534,5	107,5%
Impozitul pe salarii și venit	12.910,7	13.339,4		12.910,7	13.315,6	2,5%	404,9	103,1%	428,7	103,3%
Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital	578,7	798,3		578,7	798,3	9,6%	219,6	138,0%	219,6	138,0%
Impozite și taxe pe proprietate	3.806,0	3.776,8		3.806,0	3.776,8	6,3%	-29,2	99,2%	-29,2	99,2%
Impozite și taxe pe bunuri și servicii	42.357,0	42.203,7	1.070	41.287,0	42.108,6	-4,9%	821,6	102,0%	-153,3	99,6%
TVA	26.007,6	26.414,1	1.070	24.937,6	26.319,0	-9,6%	1.381,4	105,5%	406,5	101,6%
Accize	12.671,9	12.928,4		12.671,9	12.928,4	7,7%	256,5	102,0%	256,5	102,0%
Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii	1.994,6	1.039,1		1.994,6	1.039,1	-34,7%	-955,4	52,1%	-955,4	52,1%
Taxa pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități	1.682,9	1.822,1		1.682,9	1.822,1	15,5%	139,1	108,3%	139,1	108,3%
Impozitul pe comerțul exterior (taxe vamale)	362,5	469,3		362,5	469,3	32,8%	106,8	129,5%	106,8	129,5%
Alte impozite și taxe fiscale	219,5	460,9		219,5	452,7	89,8%	233,3	206,3%	241,4	210,0%
Contribuții de asigurări	30.554,9	29.464,7		30.554,9	29.317,8	6,3%	-1.237,1	96,0%	-1.090,3	96,4%
Venituri nefiscale	9.270,7	8.439,2		9.270,7	8.439,2	-6,6%	-831,6	91,0%	-831,6	91,0%
Venituri din capital	449,5	347,0		449,5	347,0	-22,6%	-102,5	77,2%	-102,5	77,2%
Donații	10,4	0,0		10,4	0,0	-100,0%	-10,4	0,0%	-10,4	0,0%
Sume de la UE în contul plăților efectuate*) și prefinanțări	627,1	477,1		627,1	477,1	-88,1%	-150,0	76,1%	-150,0	76,1%

Sume încasate în contul unic, la bugetul de stat	0,0	162,0		0,0	162,0	-265,4%	162,0		162,0	
Alte sume primite de la UE pentru programele operaționale finanțate în cadrul obiectivului convergenta	0,0	76,7		0,0	76,7	1752,3%	76,7		76,7	
Sume primite de la UE/alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări aferente cadrului financiar 2014-2020	4.789,6	680,1		4.789,6	680,1	67,6%	-4.109,5	14,2%	-4.109,5	14,2%
CHELTUIELI TOTALE	129.901,4	112.245,3	1.070,0	128.831,4	111.937,3	5,4%	-16.894,1	86,9%	-17.656,1	86,4%
Cheltuieli curente	121.586,7	107.211,8	1.070	120.516,7	106.903,7	3,8%	-13.613,0	88,7%	-14.375,0	88,2%
Cheltuieli de personal	29.596,9	27.815,9		29.596,9	27.815,9	10,7%	-1.780,9	94,0%	-1.780,9	94,0%
Bunuri și servicii	21.076,8	17.390,6		21.076,8	17.390,6	1,5%	-3.686,1	82,5%	-3.686,1	82,5%
Dobânzi	7.005,5	6.318,1		7.005,5	6.318,1	9,5%	-687,4	90,2%	-687,4	90,2%
Subvenții	3.827,3	2.671,0		3.827,3	2.671,0	-16,6%	-1.156,3	69,8%	-1.156,3	69,8%
Transferuri - Total	59.809,8	52.879,4	1.070	58.739,8	52.571,4	1,8%	-6.168,4	89,5%	-6.930,4	88,4%
Transferuri între unități ale administrației publice	727,6	473,8	1.070	-342,4	165,8	-14,2%	508,2	-48,4%	-253,8	65,1%
Alte transferuri	6.165,3	4.724,4		6.165,3	4.724,4	-22,0%	-1.440,8	76,6%	-1.440,8	76,6%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile	6.500,2	4.806,0		6.500,2	4.806,0	-17,0%	-1.694,2	73,9%	-1.694,2	73,9%
Asistență socială	40.276,1	40.155,6		40.276,1	40.155,6	8,0%	-120,5	99,7%	-120,5	99,7%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare 2014-2020	4.305,4	949,3		4.305,4	949,3	97,6%	-3.356,2	22,0%	-3.356,2	22,0%
Alte cheltuieli	1.835,2	1.770,2		1.835,2	1.770,2	-8,7%	-64,9	96,5%	-64,9	96,5%
Fonduri de rezervă	0,0	0,0		0,0	0,0		0,0	0,0%	0,0	
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă	270,4	136,7		270,4	136,7	-16,6%	-133,8	50,5%	-133,8	50,5%
Cheltuieli de capital	8.314,7	5.033,5		8.314,7	5.033,5	31,4%	-3.281,1	60,5%	-3.281,1	60,5%
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent	0,0	0,0		0,0	0,0	-100,0%	0,0		0,0	
EXCEDENT(+) / DEFICIT(-)	-16.803,9	-3.854,9		-16.803,9	-3.854,9	-191,9%	12.949,0	22,9%	12.949,0	22,9%

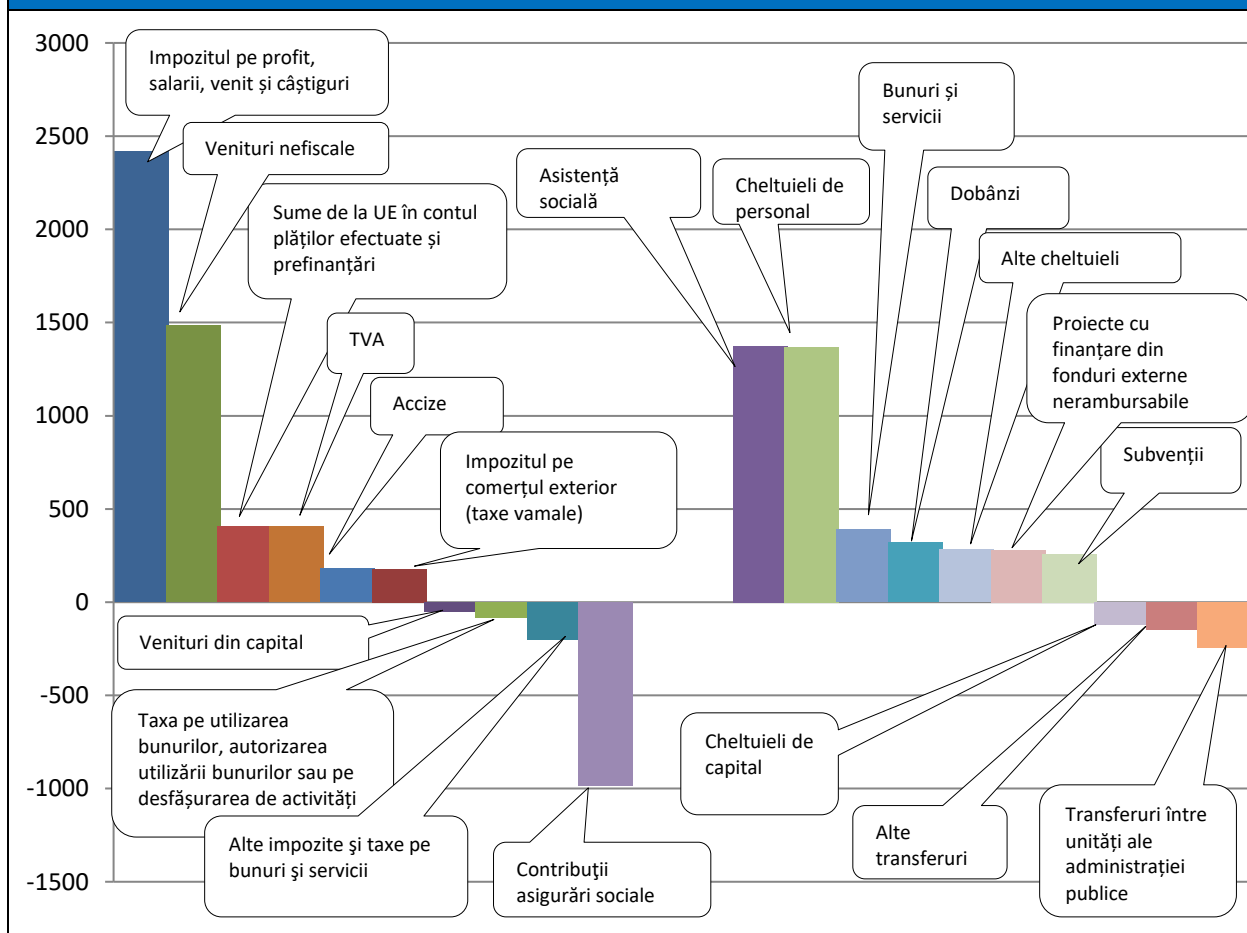
Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, calculele Consiliului fiscal

ANEXA 3	Buget inițial 2016	Swap planificat 2016	Buget inițial 2016	Rectificare I 2016	Swap planificat rectificare	Rectificare I 2016	R1 - Buget inițial 2016	R1 - Buget inițial 2016	Execuție semestrul I 2016/ Execuție semestrul I 2015	Rectificare I 2016/ Execuție 2015
			Fără swap			Fără swap	Cu swap	Fără swap	Cu swap	Fără swap
	1	2	3=1-2	4	5	6=4-5	7=4-1	8=6-3	9	10
VENITURI TOTALE	231.125,5	1.070,0	230.055,5	234.882,4	1.070,0	233.812,4	3.757,0	3.757,0	-2,01%	100,58%
Venituri curente	217.018,2	1.070,0	215.948,2	220.412,9	1.070,0	219.342,9	3.394,7	3.394,7	0,75%	102,35%
Venituri fiscale	136.123,0	1.070,0	135.053,0	139.015,5	1.070,0	137.945,5	2.892,5	2.892,5	-0,53%	100,14%
Impozit pe venit, profit și câștiguri din capital	41.759,6		41.759,6	44.179,3		44.179,3	2.419,6	2.419,6	5,94%	105,25%
Impozitul pe profit	14.384,9		14.384,9	15.437,5		15.437,5	1.052,7	1.052,7	12,48%	111,90%
Impozitul pe salarii și venit	26.206,9		26.206,9	27.103,8		27.103,8	896,9	896,9	2,30%	102,07%
Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital	1.167,8		1.167,8	1.637,9		1.637,9	470,0	470,0	9,63%	100,70%
Impozite și taxe pe proprietate	5.980,1		5.980,1	5.982,7		5.982,7	2,6	2,6	6,26%	104,26%
Impozite și taxe pe bunuri și servicii	87.137,6	1.070,0	86.067,6	87.438,2	1.070,0	86.368,2	300,5	300,5	-4,85%	96,99%
TVA	52.342,3	1.070,0	51.272,3	52.748,6	1.070,0	51.678,6	406,3	406,3	-9,48%	90,70%
Accize	27.382,3		27.382,3	27.562,3		27.562,3	180,0	180,0	7,71%	105,94%
Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii	3.958,6		3.958,6	3.757,1		3.757,1	-201,5	-201,5	-34,70%	139,06%
Taxa pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități	3.454,5		3.454,5	3.370,2		3.370,2	-84,3	-84,3	15,47%	100,42%
Impozitul pe comerțul exterior și tranzacțiile internaționale (taxe vamale)	836,7		836,7	1.015,6		1.015,6	178,9	178,9	32,76%	124,46%
Alte impozite și taxe fiscale	409,0		409,0	399,9		399,9	-9,1	-9,1	93,17%	90,99%
Contribuții de asigurări	61.748,8		61.748,8	60.766,8		60.766,8	-982,0	-982,0	6,34%	105,98%
Venituri nefiscale	19.146,4		19.146,4	20.630,6		20.630,6	1.484,2	1.484,2	-6,56%	108,85%
Venituri din capital	951,7		951,7	901,8		901,8	-50,0	-50,0	-22,62%	98,21%
Donații	20,6		20,6	22,5		22,5	1,9	1,9	-100,00%	359,24%
Sume primite de la UE în contul plăților efectuate și Prefinanțare	13.135,0		13.135,0	13.545,3		13.545,3	410,3	410,3	26,27%	77,86%
CHELTUIELI TOTALE	252.031,0	1.070,0	250.961,0	255.787,8	1.070,0	254.717,8	3.756,8	3.756,8	5,48%	104,90%
Cheltuieli curente	232.848,4	1.070,0	231.778,4	236.725,5	1.070,0	235.655,5	3.877,1	3.877,1	3,81%	104,21%
Cheltuieli de personal	57.335,0		57.335,0	58.703,0		58.703,0	1.367,9	1.367,9	10,72%	112,83%

Bunuri si servicii	43.111,4		43.111,4	43.500,2		43.500,2	388,8	388,8	1,54%	106,60%
Dobânzi	11.069,0		11.069,0	11.388,1		11.388,1	319,1	319,1	9,53%	118,98%
Subvenții	6.464,3		6.464,3	6.721,3		6.721,3	257,0	257,0	-16,59%	107,12%
Transferuri - Total	114.235,8	1.070,0	113.165,8	115.631,8	1.070,0	114.561,8	1.396,0	1.396,0	1,90%	97,92%
Transferuri între unități ale administrației publice	1.966,8	1.070,0	896,8	1.720,8	1.070,0	650,8	-246,0	-246,0	5,10%	53,05%
Alte transferuri	12.311,1		12.311,1	12.163,2		12.163,2	-147,9	-147,9	-22,01%	107,90%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile	4.600,7		4.600,7	6.864,9		6.864,9	2.264,2	2.264,2	-16,98%	28,52%
Asistența socială	79.373,4		79.373,4	80.749,4		80.749,4	1.375,9	1.375,9	8,01%	106,33%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare 2014-2020	12.449,2		12.449,2	10.464,0		10.464,0	-1.985,2	-1.985,2	97,57%	2110,76%
Alte cheltuieli	3.534,5		3.534,5	3.669,5		3.669,5	135,0	135,0	-8,72%	92,01%
Fonduri de rezervă	100,0		100,0	202,5		202,5	102,5	102,5		
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă	532,8		532,8	578,5		578,5	45,8	45,8	-16,61%	126,91%
Cheltuieli de capital	19.182,6		19.182,6	19.062,4		19.062,4	-120,3	-120,3	31,40%	107,57%
EXCEDENT(+) / DEFICIT(-)	-20.905,5		-20.905,5	-20.905,5		-20.905,5	0,0	0,0	-191,86%	201,88%

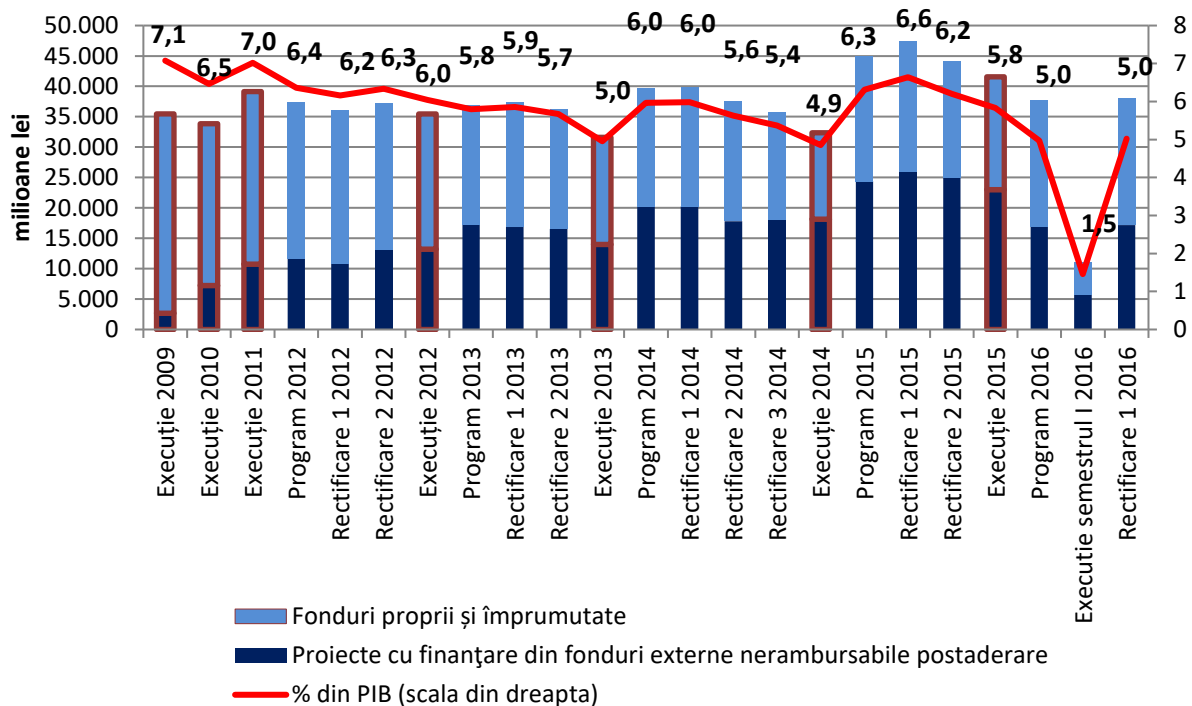
Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, calculele Consiliului fiscal

Graficul 1: Principalele modificări ale cheltuielilor și veniturilor bugetare față de programul inițial
(fără impactul schemelor de tip swap), mil. lei

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, calculele Consiliului fiscal

Graficul 2: Evoluția cheltuielilor pentru investiții în perioada 2009-2016 – nivel planificat vs. realizări, mil. lei

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

IV. Opinia Consiliului fiscal cu privire la amendamentele introduse prin Raportul adoptat de Parlament asupra Legii de aprobare a OUG nr. 20/2016 pentru modificarea și completarea OUG nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016

În data de 9.11.2016, Ministerul Finanțelor Publice (MFP) a trimis Consiliului fiscal (CF), prin adresa nr. 11899/8.11.2016, solicitarea de a-și exprima opinia cu privire la amendamentele introduse în Parlament în urma adoptării de către plenul Camerei Deputaților a raportului asupra legii de aprobare a OUG nr. 20/2016 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice.

Amendamentele introduse vizează acordarea de majorări salariale personalului din sistemul de sănătate și învățământ, după cum urmează:

- a) Majorarea salariilor de bază, începând cu 1 ianuarie 2017, pentru personalul din învățământ, în medie cu 15%;
- b) Majorarea salariilor de bază, începând cu 1 decembrie 2016, pentru personalul din sănătate (inclusiv personalul administrativ), în medie cu 15%;
- c) Calcularea sporurilor ca procent aplicat la salariile majorate pentru personalul din sănătate și asistență socială;
- d) Majorarea salariilor de bază, începând cu 1 decembrie 2016, pentru personalul din asistența socială;
- e) Majorarea salariilor de bază, începând cu 1 decembrie 2016, pentru personalul din cadrul aparatului propriu al Casei Naționale de Asigurări de Sănătate;
- f) Stabilirea salariilor pentru personalul din cadrul Caselor Județene de Asigurări de Sănătate și din cadrul Direcțiilor județene de Sănătate Publică la 85% din nivelul salariilor majorate pentru Casa Națională de Asigurări de Sănătate;
- g) Stabilirea salariilor pentru personalul din cadrul Agenției Române de Salvare a Vieții Omenești pe Mare similar drepturilor salariale ale personalului Inspectoratului General pentru Situații de Urgență.

Fișa fiscală aferentă amendamentelor introduse (vezi Anexa 2) estimează, *ceteris paribus*, o majorare cu 4,85 miliarde lei a cheltuielilor de personal în anul 2017, respectiv un impact net de runda întâi asupra deficitului bugetar de 2,9 miliarde lei, ulterior considerării veniturilor

bugetare suplimentare generate de majorările salariale în cauză la nivelul contribuțiilor sociale și impozitului pe venit.

Preambul – scurtă trecere în revistă a regulilor fiscale stipulate de Legea nr. 69/2010

Elementul central al Legii Responsabilității fiscal-bugetare nr. 69/2010, republicate (de aici înainte LRFB), îl reprezintă principiul omonim care prevede că „*Guvernul are obligația de a conduce politica fiscal-bugetară în mod prudent și de a gestiona resursele și obligațiile bugetare, precum și riscurile fiscale de o manieră care să asigure sustenabilitatea poziției fiscale pe termen mediu și lung*”, precizând totodată că „*sustenabilitatea finanțelor publice presupune că, pe termen mediu și lung, Guvernul să aibă posibilitatea să gestioneze riscuri sau situații neprevăzute, fără a fi nevoit să opereze ajustări semnificative ale cheltuielilor, veniturilor sau deficitului bugetar cu efecte destabilizatoare din punct de vedere economic sau social*”.

Implementarea concretă a acestui principiu în legislația națională este realizată printr-o serie de reguli fiscale care vizează:

- statuarea obiectivului „menținerii poziției bugetare în echilibru sau în excedent”, acesta fiind considerat atins în condițiile în care deficitul structural anual al administrației publice converge către obiectivul bugetar pe termen mediu, definit ca un sold bugetar structural ca procent în PIB care nu este inferior nivelului de -1%, devierile temporare de la acest nivel fiind permise doar în circumstanțe excepționale (art. 6 – art. 8 din LRFB);
- introducerea de plafoane nominale pentru soldul bugetului general consolidat (BGC), soldul primar al BGC, cheltuielile totale ale BGC (nete de asistența financiară din partea UE și a altor donatori) și cheltuielile de personal, obligatorii pentru primul an acoperit de Strategia Fiscal-Bugetară (SFB) aprobată de Parlament (art. 12, lit. b) și lit. c));
- introducerea de plafoane definite ca procent în PIB pentru soldul bugetar și cheltuielile de personal, obligatorii pentru primii doi ani acoperiți de SFB aprobată de Parlament (art. 12, lit. a)).

Reguli fiscale suplimentare relevante vizează cheltuielile de personal: art. 17 alin. 1 din LRFB interzice în mod explicit promovarea cu 180 de zile înainte de încetarea mandatului Guvernului a unor acte normative care conduc la creșterea cheltuielilor de personal, iar alin. 2 al aceluiași articol interzice majorarea cheltuielilor de personal pe parcursul anului bugetar, cu ocazia rectificărilor bugetare. În plus, art. 15 al legii prevede că în cazul introducerii unor măsuri/politici/inițiative legislative a căror adoptare atrage majorarea cheltuielilor bugetare este necesară elaborarea fișei financiare în conformitate cu art. 15 al Legii nr. 500/2002 (a Finanțelor Publice), precum și depunerea unei declarații care să ateste că majorarea de cheltuieli antrenată este compatibilă cu prioritățile strategice specificate în SFB, legea bugetară anuală și cu plafoanele de cheltuieli prezentate în SFB. În acest sens, Legea

Finanțelor Publice prevede că fișa financiară trebuie să conțină măsurile avute în vedere pentru acoperirea majorării cheltuielilor pentru a nu influența deficitul bugetar.

Prevederile LRFB indică faptul că legiuitorul a acordat atenție deosebită cheltuielilor de personal, instituind reguli care le singularizează în rândul celorlalte categorii de cheltuieli. Un argument în favoarea acestei abordări este legat de faptul că acest agregat de cheltuieli este substanțial mai vulnerabil decât celelalte la prevalența unor considerente pe termen scurt, în detrimentul obiectivelor strategice pe termen mediu și lung. Mai mult, aceste cheltuieli au, prin natura lor, un caracter permanent – o creștere salarială generează *ceteris paribus* o majorare în perpetuitate a anvelopei salariale, spre deosebire, de exemplu, de o creștere a cheltuielilor de investiții, care expiră odată ce obiectivul de investiții vizat este finalizat. Caracterul permanent implică în mod firesc riscuri din perspectiva sustenabilității pe termen mediu și lung – o astfel de creștere a cheltuielilor nu poate fi justificată de existența unui spațiu fiscal temporar, datorat fie nerealizării unor cheltuieli programate ori a apariției unor venituri excepționale/temporare.

Individualizarea cheltuielilor de personal de către lege nu este cătuși de puțin menită să împiedice majorările salariale – orice nivel al acestora este posibil în interiorul constrângerilor exercitate de țintele de deficit bugetar și, implicit, al celor ce privesc cheltuielile totale ale BGC, ci să disciplineze negocierile salariale și procesul bugetar, favorizând adoptarea unei perspective pe termen mediu în ceea ce privește dinamica cheltuielilor de personal în interiorul cheltuielilor totale ale BGC în detrimentul stabilirii nivelului acestora pe baze *ad hoc*.

Așa cum însă Consiliul fiscal a arătat în opinii succesive, regulile fiscale ce nu vizează în mod direct deficitul bugetar (cele care vizează obligativitatea plafoanelor pentru toate celelalte elemente relevante din perspectiva legii – soldul primar, cheltuieli de personal, cheltuieli totale fără asistența financiară din partea UE și a altor donatori, întărite de interdicții de majorare a cheltuielilor totale și cheltuielilor de personal cu prilejul rectificărilor bugetare) s-au dovedit în practică niște reguli „slabe”, a căror nerespectare (cel puțin în contextul parametrilor propuși ai rectificărilor bugetare) a fost mai degrabă regula decât excepția, derogări de la acestea intervenind în cvasi-totalitatea rectificărilor bugetare petrecute ulterior intrării în vigoare a LRFB în aprilie 2010 (subexecuția cheltuielilor programate a făcut ca uneori unele din aceste regulile fiscale „auxiliare” să fie respectate *ex post*). Trei exemple recente ale naturii *de facto* neconstrângătoare, în pofida interdicțiilor formale, ale regulilor ce privesc cheltuielile de personal, sunt următoarele:

- Cheltuielile de personal la finele anului 2015 au fost de 52 miliarde lei, comparativ cu un plafon, instituit prin Legea nr. 182/2014, de 48,4 miliarde lei. Chiar ajustând pentru cheltuielile suplimentare ce decurgeau din titluri executorii a căror achitare a fost decisă cu prilejul rectificărilor bugetare ulterioare (în sumă de circa 1,5 miliarde lei), aceste cheltuieli s-au situat cu circa 2 miliarde lei deasupra plafonului.

- Construcția bugetară inițială pentru anul în curs prevedea cheltuieli de personal în cuantum de circa 7,6% din PIB, în pofida faptului că plafonul exprimat ca procent în PIB statuat prin Legea nr. 182/2014 indica un nivel maxim de 6,8% (e adevărat însă că schimbarea Guvernului atrage după sine și o resetare a plafoanelor, pe care noile autorități au libertatea să le plaseze la orice nivel în măsura în care acesta este în linie cu țintele de deficit ce concordă cu obiectivul pe termen mediu ori cu traiectoria de ajustare către acesta).
- Prima rectificare bugetară din acest an a implicat, așa cum Consiliul fiscal a arătat în opinia emisă cu acel prilej, o deviație de la plafonul cheltuielilor de personal statuat prin Legea nr. 338/2015 de 1,37 miliarde lei (din care impactul aferent anului curent al Legii nr. 85/2016 reprezenta circa 1,02 miliarde lei, iar restul era determinat de modificările salariale din OUG nr. 20/2016, acomodat parțial însă de unele economii la nivelul capitolului evidențiate de execuția bugetară).

Considerații cu privire la amendamentele introduse prin Raportul adoptat de Parlament asupra Legii de aprobare a OUG nr. 20/2016 pentru modificarea și completarea OUG nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016

Având în vedere cele de mai sus, Consiliul fiscal remarcă următoarele:

- Sesizarea Consiliului fiscal în vederea emiterii unei opinii asupra impactului financiar al amendamentelor introduse și a conformității cu regulile fiscale a intervenit ulterior adoptării de către Parlament a acestor amendamente.
- Introducerea unor amendamente care prevăd majorări salariale peste cele deja prevăzute de OUG nr. 20/2016 nu este conformă cu prevederile art. 17 alin. 1 al LRFB care interzice promovarea unor acte normative cu mai puțin de 180 de zile înainte de expirarea mandatului Guvernului, care conduc la creșterea cheltuielilor de personal sau a pensiilor în sectorul bugetar. De precizat că majorările salariale introduse de OUG nr. 20/2016 au fost inițiate înainte de acest termen de 180 de zile, deși implicau o lipsă de conformitate cu plafonul cheltuielilor de personal statuat de prin Legea nr. 338/2015, precum și cu prevederile art. 17 alin.2 al LRFB care interzice majorarea cheltuielilor de personal cu prilejul rectificărilor bugetare. În ambele cazuri, Guvernul a recurs la derogări de la prevederile LRFB, fără însă a afecta ținta de deficit, modificările fiind făcute în contextul unei actualizări a construcției bugetare ce identifica venituri suplimentare acoperitoare.
- Consiliul fiscal validează calculele de impact primite de la MFP (și prezentate în Anexa 3), conform cărora amendamentele aprobate ar atrage o majorare a cheltuielilor de personal în anul 2017 cu 4,85 miliarde lei și, *ceteris paribus*, un efect de runda întâi la nivelul deficitului bugetar de 2,9 miliarde lei, ulterior considerării veniturilor suplimentare pe care majorările salariale le-ar determina automat la nivelul contribuțiilor sociale datorate de angajator și angajați, precum și la nivelul încasărilor din impozitul pe venit.

- Efecte de runda a doua asupra veniturilor bugetare ar apărea doar în lipsa unor măsuri compensatorii și deci, doar în măsura în care deficitul din 2017 ar fi lăsat să se majoreze cu cuantumul efectului de runda întâi identificat (cu 2,9 miliarde lei ori 0,35% din PIB). Chiar acceptând existența unui multiplicator fiscal ridicat de circa 0,8 pentru cheltuielile de personal, veniturile generate de o creștere economică suplimentară de 0,2-0,3 pp. ar fi mai mici de 1 miliard lei, ceea ce implică o creștere a deficitului bugetar cu cel puțin 2 miliarde lei (0,25% din PIB).
- Consiliul fiscal apreciază că, din perspectiva plafonului cheltuielilor de personal în vigoare aferent anului 2017, definit de Legea nr. 338/2015 la un nivel de 7,4% din PIB, ar fi imposibilă încadrarea în interiorul acestuia dați fiind parametri actuali cu privire la numărul de angajați din sectorul public și majorările salariale propuse, după luarea în considerare a creșterii suplimentare a PIB prilejuite de acestea din urmă în eventualitatea necompensării – estimăm că nivelul cheltuielilor de personal în urma implementării amendamentelor ar reprezenta echivalentul a cel puțin 7,8% din PIB în anul 2017. Art. 15 alin. 1 lit. b) al LRFB indică faptul că acest plafon, împreună cu cele de cheltuieli totale și de deficit bugetar, sunt relevante pentru inițiativele legislative adoptate de actuala legislatură. Trebuie precizat însă că o măsură echivalentă adoptată de viitoarea legislatură nu ar cădea sub incidența acestui plafon de cheltuieli, în condițiile în care schimbarea Guvernului implică libertatea acestuia de a-și asuma noi parametri pentru strategia fiscală pe termen mediu, în interiorul constrângerilor exercitate de regulile prevăzute de art. 6-8 ale LRFB mai sus descrise cu privire la deficitul bugetar.
- Consiliul fiscal apreciază că amendamentele adoptate ar majora deficitul bugetar, în lipsa unor măsuri compensatorii de natura veniturilor ori cheltuielilor, cu cel puțin 0,25% din PIB în anul 2017. Execuția bugetară pentru anul curent indică faptul că, *ceteris paribus*, un deficit mai mic conform metodologiei naționale este probabil, mai ales ca urmare a unei subexecuții la nivelul cheltuielilor de investiții pentru proiectele finanțate din fonduri europene aferente exercițiului financiar 2014-2020 care apare drept inevitabilă. Cu toate acestea, spațiul fiscal relativ la ținta de deficit având această sursă nu este decât unul temporar și existența acestuia nu poate fi extrapolată în 2017, implementarea proiectelor de investiții cu finanțare europeană conform noului exercițiu financiar fiind probabilă a se accelera substanțial în anii viitori. Un spațiu fiscal temporar în 2016 nu poate constitui o sursă de acoperire în 2017 a impactului permanent generat de majorările salariale.
- Programul de Convergență 2016-2019 și ultima Strategie fiscal-bugetară estimau deficite de 2,9% din PIB pentru 2017, situate așadar în imediata vecinătate a pragului unde ar putea interveni declanșarea procedurii de deficit excesiv, în condițiile în care pentru anul viitor sunt prevăzute, prin Codul Fiscal adoptat în 2015, reduceri suplimentare de impozite indirecte. Cea mai recentă proiecție a Comisiei Europene indică o majorare a deficitului ESA 2010 de la 2,8% în 2016 la 3,2% în 2017, fără să includă impactul amendamentelor generatoare de majorări salariale ori al altor

reduceri de taxe adoptate recent de Parlament (și aflate la promulgare). Așadar, există deja un risc substanțial ca nivelul de referință de 3% din PIB pentru deficitul bugetar să fie depășit. Amendamentele propuse, în lipsa unor măsuri compensatorii, cresc considerabil acest risc, antrenând o vulnerabilizare suplimentară a unei poziții fiscale deja neconforme cu principiul responsabilității fiscale mai sus amintit, într-un context internațional mai complicat și mai volatil decât anul trecut⁸.

Opiniile formulate mai sus de Consiliul fiscal au fost aprobate de Președintele Consiliului fiscal, conform prevederilor art. 56, alin (2), lit. d) din Legea nr. 69/2010 republicată, în urma însușirii acestora de către membrii Consiliului, prin vot, în ședința din data de 10 noiembrie 2016.

10 noiembrie 2016

Președinte Consiliul fiscal

IONUȚ DUMITRU

⁸ Pentru o trecere în revistă a vulnerabilităților determinate de situarea deficitului bugetar în apropierea nivelului de 3% a se vedea preambulul opiniei Consiliului fiscal cu privire la bugetul pe 2016 din decembrie 2015 (<http://consiliulfiscal.ro/Opinie-buget-2016.pdf>).

ANEXA 1 - Amendamente admise potrivit OUG nr. 20/2016

	Impact bugetar (mil. lei)
Majorarea salariilor de bază, începând cu 1 decembrie 2016, pentru personalul din sănătate (inclusiv personalul administrativ) în medie cu 15%	1.116,20
Majorarea salariilor de bază, începând cu 1 decembrie 2016, pentru personalul din sistemul de asistență socială în medie cu 15%	292,40
Calcularea sporurilor ca procent aplicat la salariile majorate pentru personalul din sistemul de sănătate și cel de asistență socială	1.414,02
Majorarea salariilor de bază, începând cu 1 ianuarie 2017, pentru personalul din învățământ în medie cu 15%	1.788,24
Majorarea începând cu 1 decembrie 2016, cu 25% a salariilor de bază pentru personalul din cadrul aparatului propriu al Casei Naționale de Asigurări de Sănătate	5,88
Stabilirea salariilor pentru personalul din cadrul Caselor Județene de Asigurări de Sănătate și din cadrul Direcțiilor Județene de Sănătate Publică la 85% din nivelul salariilor majorate pentru Casa Națională de Asigurări de Sănătate	231,27
Stabilirea salariilor pentru personalul din cadrul Agenției Române de Salvarea a Vieții Omenești pe Mare similar cu drepturile salariale ale personalului Inspectoratului General pentru Situații de Urgență	2,20
Total	4.850,22

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

ANEXA 2 - Fișa financiară (Impactul financiar asupra bugetului general consolidat)

Indicatori	Anul curent mil. lei
1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:	1.940,1
a) bugetul de stat	465,6
b) bugetul general centralizat al unităților administrativ teritoriale	
c) bugetul asigurărilor sociale de stat	1.016,6
d) bugetul asigurărilor pentru șomaj	38,6
e) bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate	419,3
f) bugetul instituțiilor/ activităților finanțate integral și/sau parțial din venituri proprii	
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:	4.850,2
a) bugetul de stat	291,4
b) bugetul general centralizat al unităților administrativ teritoriale	3.620,3
c) bugetul asigurărilor sociale de stat	
d) bugetul asigurărilor pentru șomaj	
e) bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate	106,6
f) bugetul instituțiilor/ activităților finanțate integral și/sau parțial din venituri proprii	831,9
3. Impact financiar, plus/minus, din care:	-2.910,1
a) bugetul de stat	174,2
b) bugetul general centralizat al unităților administrativ teritoriale	-3.620,3
c) bugetul asigurărilor sociale de stat	1.016,6
d) bugetul asigurărilor pentru șomaj	38,6
e) bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate	312,7
f) bugetul instituțiilor/ activităților finanțate integral și/sau parțial din venituri proprii	-831,9

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

ANEXA 3 - Impact suplimentar asupra cheltuielilor de personal (mil. lei, 2017)

Majorarea cu 15% a salariilor personalului din sistemul de sănătate		
Cheltuiala cu salariile de bază în sistemul de sănătate (medie lunară)	1	505,8
Majorarea cu 15% a salariilor (lunară)	$2=1*15\%$	75,9
Impact lunar	$3=2*122,6\%$	93,0
Impact 12 luni	$4=3*12\text{luni}$	1.116,2
Majorare cu 15% a salariilor personalului din sistemul de asistență socială		
Cheltuiala cu salariile de bază în sistemul de asistență socială (medie lunară)	5	132,5
Majorarea cu 15% a salariilor (lunară)	$6=1*15\%$	19,9
Impact lunar	$7=2*122,6\%$	24,4
Impact 12 luni	$8=7*12\text{luni}$	292,4
Calcularea sporurilor ca procent aplicat la salariile majorate pentru personalul din sănătate și asistență socială		
Cheltuiala cu sporurile în sistemul de sănătate și asistență socială (medie lunară)	9	124,1
Procent sporuri (30% la salariile de bază)	$10=1*30\%$	220,2
Impact lunar sporuri	$11=10-9$	96,1
Impact lunar asupra cheltuielilor	$12=11*122,6\%$	117,8
Impact 12 luni	$13=12*12\text{luni}$	1.414,0
Majorare cu 15% a salariilor din sistemul de învățământ		
Cheltuiala cu salariile de bază în sistemul de învățământ (medie lunară)	14	884,0
Majorarea cu 15% a salariilor (lunară)	$15=14*15\%$	132,6
Impact lunar asupra cheltuielilor	$16=15*122,6\%$	162,6
Impact 11 luni	$17=16*11\text{luni}$	1.788,2
Majorare salarii CNAS		
Cheltuiala cu salariile personalului din CNAS (medie lunară)	18	1,6
Majorarea cu 25% a salariilor (lunară)	$19=18*25\%$	0,4
Impact lunar asupra cheltuielilor	$20=19*122,6\%$	0,5
Impact 12 luni	$21=20*12\text{luni}$	5,9
Majorarea salariilor personalului Direcțiilor de Sănătate Publică și Caselor Județene de Sănătate la nivelul a 85% din salariile CNAS		
Nr. posturi Direcții de Sănătate Publică	22	3.873
Salariu mediu de bază în plată în cadrul Direcțiilor de Sănătate Publică (lei)	23	3.362

Nr. posturi existente în cadrul Caselor Județene de Sănătate	24	2.990
Salariu mediu de bază în plată în cadrul Caselor Județene de Sănătate Publică (lei)	25	3.362
Cheltuiala cu salariile de bază (medie lunară)	$26=(22*23+24*25)/1.000.000$	23,07
Salariu mediu de bază în plată la CNAS (lei)	27	5.320
Salariu mediu de bază majorat cu 25% aferent CNAS (lei)	$28=27*125\%$	6.650
Salariu de bază majorat la 85% din nivelul salariilor majorate pentru CNAS (lei)	$29=28*85\%$	5.653
Cheltuiala cu salariile de bază majorate	$30=29*(22+24)/1.000.000$	38,8
Impact lunar salarii de bază	$31=30-26$	15,7
Impact lunar asupra cheltuielilor	$32=21*122,6\%$	19,3
Impact 12 luni	$33=32*12\text{luni}$	231,3
Salarizare Agenția Română de Salvarea a Vieții Omenești pe Mare similar cu drepturile salariale ale IGSU		
Impact	34	2,2
Impactul total asupra cheltuielilor de personal		4.850,2

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

V. Opinia Consiliului fiscal cu privire la proiectul celei de-a doua rectificări a bugetului general consolidat pe anul 2016

În data de 16.11.2016, Ministerul Finanțelor Publice a trimis Consiliului fiscal, prin adresa nr. 55263/14.11.2016, proiectul celei de-a doua rectificări a bugetului general consolidat pe anul 2016, Nota de fundamentare și proiectul Ordonanței Guvernului cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2016, precum și Nota de fundamentare și proiectul Ordonanței Guvernului pentru rectificarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2016, solicitând în temeiul art. 53 alin. (2) din Legea responsabilității fiscal-bugetare nr. 69/2010 republicată (LRFB) opinia Consiliului fiscal cu privire la acestea.

Coordonatele proiectului celei de-a doua rectificări bugetare – conformarea cu regulile fiscale

Comparativ cu bugetul aprobat în urma primei rectificări bugetare, veniturile bugetului general consolidat (BGC) cresc cu 813,1 milioane lei, iar cheltuielile BGC se majorează cu 766,1 milioane lei, astfel încât deficitul BGC este proiectat la nivelul de 20.858,4 milioane lei, situându-se cu circa 47 milioane lei sub plafonul de deficit bugetar definit în Legea nr. 338/2015 (Legea pentru aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal-bugetar în anul 2016).

Proiectul Ordonanței Guvernului cu privire la rectificarea bugetului de stat consemnează însă o serie de derogări de la prevederile stipulate prin art. 12, lit. b) și c), art. 17 alin. (2), art. 24 și art. 26 alin. (4) și (5) din Legea responsabilității fiscal-bugetare nr. 69/2010, republicată, precum și de la art. 3 alin. (5)-(7) din Legea nr. 338/2015 consfințind astfel nerespectarea majorității regulilor fiscale cu excepția celei privind soldul BGC. Art. 12 lit. a), b) și c), art. 24 și art. 26 alin. (4) și alin. (5) ale LRFB stipulează obligativitatea respectării plafoanelor nominale și ca procent din PIB statuate prin Strategia fiscal-bugetară și legea companion privind plafoanele bugetare pentru soldul BGC, soldul primar al BGC, cheltuielile totale nete de asistență financiară din partea Uniunii Europene (UE) și a altor donatori, precum și pentru cheltuielile de personal, permițând majorarea cheltuielilor totale cu ocazia rectificarilor bugetare doar în cazul în care aceasta se referă exclusiv la plata serviciului datoriei publice, respectiv plata contribuției către bugetul UE.

- Prima rectificare bugetară consemna deja depășiri semnificative ale plafoanelor obligatorii statuate în Legea nr. 338/2015 în cazul cheltuielilor de personal (nominal cu 1.368,1 milioane lei, respectiv cu circa 0,1 pp ca procent din PIB), precum și în cazul

cheltuielilor totale nete de asistență financiară din partea UE și a altor donatori (cu 3.344,6 milioane lei, parțial justificată din perspectiva regulii fiscale instituite prin art. 24 al LRFB în limita sumei de 319,1 milioane lei corespunzătoare suplimentării survenite atunci a cheltuielilor cu dobânzile). Absența conformării cu regulile fiscale intervenea la nivelul celor instituite de art. 12 lit. a) (pentru nivelul exprimat ca procent în PIB în cazul cheltuielilor de personal) și lit. c) (pentru nivelul nominal în cazul cheltuielilor totale și a celor de personal), precum și la nivelul regulilor instituite de art. 17 alin. (2) (care interzice majorarea cheltuielilor de personal cu prilejul rectificărilor bugetare) și de art. 24 (care permite majorarea, în contextul rectificărilor bugetare, a cheltuielilor totale ale BGC nete de asistență financiară din partea UE și a altor donatori, exclusiv în situația în care aceasta se realizează pentru serviciul datoriei publice⁹ sau pentru plata contribuției României la bugetul UE).

- Modificările introduse prin proiectul celei de-a doua rectificări suplimentează dimensiunea nerespectării plafonului în cazul cheltuielilor de personal cu 132,4 milioane lei (respectiv, depășirea plafonului nominal al cheltuielilor de personal ale BGC cu 1.500,5 milioane lei și al celui ca procent din PIB cu 0,1 pp, în condițiile majorării estimării PIB cu 11.600 milioane lei comparativ cu momentul elaborării Legii plafoanelor nr. 338/2015), majorarea cu încă 755,6 milioane lei suplimentar față de prima rectificare a depășirii plafonului pentru cheltuielile totale exclusiv asistență financiară din partea UE și a altor donatori, respectiv, depășirea plafonului statuat de Legea nr. 338/2015 cu 4.100,2 milioane lei. În plus, se adaugă și nerespectarea încadrării în limitele statuate de Legea nr. 338/2015 a plafonului cu privire la nivelul soldului primar al bugetului general consolidat (deficitul primar depășește plafonul cu 375,6 milioane lei), în condițiile în care revizuirea descendentă a cheltuielilor cu dobânzile (-742 milioane lei comparativ cu prima rectificare, -422,7 milioane lei comparativ cu bugetul inițial) este acompaniată de majorarea altor cheltuieli, neantrenând o diminuare echivalentă a deficitului bugetului general consolidat. Astfel propunerea de rectificare încalcă prevederile art. 12, lit. a), b) (excepție făcând doar soldul BGC ca nivel nominal și, respectiv ca procent din PIB) și lit. c), art. 17 alin. (2), art. 24 și art. 26 alin. (4) și (5).

Proiectul de ordonanță a Guvernului privind a doua rectificare a bugetului de stat pe anul 2016 stipulează derogările corespunzătoare de la regulile fiscale mai sus menționate și redefinește plafoanele din Legea nr. 338/2015 în conformitate cu nivelurile agregatelor bugetare din propunerea de rectificare. Cu prilejul opiniei referitoare la prima rectificare bugetară pentru anul 2016, Consiliul fiscal constata, de altfel, similar opiniei emise cu ocazia celei de a doua rectificări bugetare din anul 2015, că, prin prisma experienței recursului sistematic la derogări de la prevederile LRFB și redefinirea parametrilor stipulați în Legea

⁹ În condițiile în care mai puțin de o zecime din majorarea de cheltuieți operată era legată de serviciul datoriei publice.

plafoanelor cu prilejul fiecărei rectificări bugetare, se constată existența *de facto* a două clase de reguli fiscale, una de reguli „tari” (cele referitoare la soldul bugetar al BGC) – care de regulă operează cu succes, respectiv una de reguli „slabe” (regulile care vizează obligativitatea plafoanelor pentru toate celelalte elemente relevante din perspectiva legii – soldul primar, cheltuieli de personal, cheltuieli totale fără asistența financiară din partea UE și a altor donatori, întărite de LRFB prin interdicțiile de majorare a cheltuielilor totale și cheltuielilor de personal cu prilejul rectificărilor bugetare), pentru care lipsa conformării *ex ante* reprezintă mai degrabă regula decât excepția, derogarea intervenind în cvasi-totalitatea rectificărilor bugetare petrecute ulterior intrării în vigoare a LRFB în aprilie 2010. Subexecuția cheltuielilor programate, în special la nivelul celor de investiții, a făcut ca uneori regulile fiscale să fie respectate *ex post*. Un asemenea scenariu apare ca foarte probabil pentru anul în curs date fiind coordonatele execuției bugetare, existând premisele unei nerealizări de proporții a cheltuielilor de investiții programate, în condițiile unei absorbții de fonduri europene mult inferioare celei din proiectul de buget. O absorbție mai mică decât cea preconizată antrenează în mod normal și cheltuieli de cofinanțare mai mici, ceea ce ar trebui să ducă la un deficit bugetar inferior țintei. În aceste condiții, este probabil ca *ex-post* neconformarea cu plafonul de cheltuieli totale și cu cel de deficit primar să nu intervină, situație în contrast cu cea privind regulile referitoare la cheltuielile de personal, unde neconformarea cu regulile fiscale apare drept certă.

Consiliul fiscal consemnează și de această dată încălcarea majorității regulilor fiscale cu excepția celei referitoare la deficitul BGC, constatând inoperabilitatea *de facto* a unei subgrupe largi a regulilor fiscale și își reiterează recomandările privind respectarea regulilor respective¹⁰. Permanentizarea situației de inoperabilitate a regulilor fiscale conexe celei de deficit bugetar reclamă o discuție serioasă.

Coordonatele celei de-a doua rectificări bugetare - veniturile și cheltuielile bugetare

Veniturile BGC sunt revizuite ascendent cu 813,1 milioane lei comparativ cu nivelul programat în prima rectificare bugetară. Această valoare include efectul reducerii dimensiunii schemei de compensare în lanț a obligațiilor restante față de BGC (de tip *swap*, cu efect simetric pe venituri și pe cheltuieli) cu 147 milioane lei, astfel că veniturile bugetare, nete de impactul schemelor de tip *swap*, sunt proiectate să se majoreze cu 960,5 milioane lei. Sursele semnificative de revizuiți față de valorile estimate cu prilejul primei rectificări bugetare, considerând valori nete de *swap*, sunt următoarele:

- *Impozit pe salarii și venit*: +567,3 milioane lei. Actualizarea nivelului programat pe întregul an apare drept justificată din perspectiva execuției bugetare la zi și a proiecțiilor actualizate cu privire la dinamica câștigurilor salariale. De altfel, în opinia

¹⁰ Vezi „Opinia Consiliului fiscal cu privire la proiectul celei de-a doua rectificări a bugetului general consolidat pe anul 2015”, http://consiliulfiscal.ro/Opinie-R2_CF_2015-final.pdf

sa cu privire la prima rectificare, Consiliul fiscal aprecia că o dinamică salarială superioară celei din proiecția de primăvară a CNP era posibilă dată fiind evoluția câștigurilor salariale, iar proiecția de toamnă a CNP consemnează o revizuire ascendentă a dinamicii câștigului salarial mediu brut de la 8,3% la 10,2%.

- *TVA*: +526,4 milioane lei. Revizuirea preia depășirea programului de încasări la nivelul trimestrului al treilea, exclusiv schema tip *swap* (+336 milioane lei), corespunzătoare unui grad de realizare de 102,7%. Datele de execuție la zi indică faptul că cifra avansată este fezabilă.

- *Venituri nefiscale*: +182,5 milioane lei. Consiliul fiscal își reiterează rezervele exprimate cu prilejul primei rectificări bugetare cu privire la nivelul avansat pentru acest agregat de venituri, dată fiind evoluția veniturilor la finele lunii septembrie 2016. Dacă o accelerare în ultimul trimestru al anului apare drept probabilă dată fiind înregistrarea veniturilor extraordinare de circa 847 milioane lei provenite din recuperarea unor sume din finanțarea bugetară a anilor precedenți deja prevăzute în prima rectificare, ea nu apare drept suficientă pentru a genera convergența cu ținta anuală, având în vedere evoluția istorică a fluxurilor lunare de venituri nefiscale.

- *Taxe pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități*: -121,9 milioane lei ca urmare a încasărilor sub programul pe primele 9 luni din taxe pentru jocurile de noroc.

Rectificarea lasă virtual nemodificate sumele estimate a fi atrase de la Uniunea Europeană pentru anul 2016 la 13,55 miliarde lei. Având în vedere că încasările la finele lunii septembrie (2,9 miliarde lei) reprezentau doar 22% din suma propusă pentru întreg anul, realizarea nivelului programat apare drept extrem de puțin probabilă. Chiar luând în considerare o accelerare a intrărilor în ultimul trimestru al anului de proporțiile celei din anul 2015 (cel mai probabil excepțională în condițiile în care 2015 a fost an de final de exercițiu financiar), apare ca puțin probabilă chiar atingerea unor venituri ce ar reprezenta jumătate din suma avansată pentru întreg anul. *Ceteris paribus*, o asemenea evoluție, acompaniată de o reducere simetrică a cheltuielilor de cofinanțare, ar trebui să conducă la obținerea unor deficite bugetare mai scăzute decât cele programate.

Cheltuielile bugetare sunt revizuite ascendent cu 766,1 milioane lei sau cu 913,6 milioane lei dacă eliminăm influența schemei de tip *swap*, actualizate. În esență, spațiul fiscal relativ la ținta de deficit anuală creat de majorările mai sus descrise de venituri bugetare împreună cu reduceri consistente ale estimărilor aferente cheltuielilor anuale cu dobânzile și celor de bunuri și servicii este folosit pentru a majora semnificativ alocările de asistență socială și cheltuieli de capital. Concret, modificările relevante de cheltuieli programate survin la nivelul următoarelor categorii (cifrele sunt nete de impactul *swap*-ului, iar baza de comparație o reprezintă coordonatele primei rectificări bugetare în forma notificată Consiliului fiscal la finele lunii iulie 2016):

- *Dobânzi*: -741,8 milioane lei.

- *Bunuri și servicii*: -456,2 milioane lei.
- *Asistență socială*: +1.132,9 milioane lei. Revizuirea ascendentă a cheltuielilor la nivelul bugetului consolidat are drept surse majorarea alocărilor pentru acest capitol în bugetul de stat cu 426,3 milioane lei, precum și creșterea cheltuielilor programate pentru asistență socială la nivelul bugetelor locale cu 674,6 milioane lei. Cheltuielile suplimentare nu au survenit ca urmare a unor măsuri legislative noi, ci sub-bugetării la nivelul bugetului de stat, a cheltuielilor aferente pensiilor militare, iar la nivelul bugetelor locale, a cheltuielilor prilejuite de plata indemnizațiilor persoanelor cu handicap care renunță la însoțitor.
- *Cheltuieli de personal*: +132,4 milioane lei.
- *Cheltuieli de investiții*: +710 milioane lei. Nivelul programat al cheltuielilor de capital este revizuit ascendent cu 1,1 miliarde lei, concomitent cu reduceri de alocări pentru alte transferuri de natura investițiilor (-138,8 milioane lei), proiecte cu finanțare UE (-125,3 milioane lei) și, respectiv, cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă (-119,6 milioane lei). Datele privind execuția la finele a trei trimestre ale anului 2016 indică realizarea a circa 45% din alocarea anuală aferentă cheltuielilor de investiții, cu niveluri relativ similare de realizare la nivelul subcomponentelor. Practic, convergența cu ținta anuală privind cheltuielile de investiții ar presupune cheltuirea a 21,4 miliarde lei în ultimul trimestru al anului, mai mult decât o dublare a sumelor cheltuite în primele trei trimestre ale anului. Consiliul fiscal este sceptic că o accelerare de asemenea proporții este posibilă, mai ales în condițiile în care absorbția de fonduri europene din noul exercițiu financiar apare întârziată (cheltuiala aferentă proiectelor cu finanțare UE din exercițiul 2014-2020 la finele lunii septembrie reprezenta doar 18,5% din programarea anuală).

Concluzionând, Consiliul fiscal apreciază că deficitul bugetar la finele anului se va situa mai degrabă sub nivelul propus de 2,75% din PIB, în condițiile subexecuției probabile a cheltuielilor de investiții programate. Apreciem că dimensiunea acestei subexecuții are toate șansele să depășească considerabil probabila nerealizare a nivelului prognozat al veniturilor nefiscale. Materializarea unui spațiu fiscal relativ la ținta de deficit din 2016 trebuie însă privită ca fiind o situație temporară, în condițiile în care întârzierile în implementarea de proiecte de investiții cu finanțare europeană din noul exercițiu financiar sunt probabil a fi recuperate în anii viitori.

Opiniile și recomandările formulate mai sus de Consiliul fiscal au fost aprobate de Președintele Consiliului fiscal, conform prevederilor art. 56, alin (2), lit. d) din Legea nr. 69/2010 republicată, în urma însușirii acestora de către membrii Consiliului, prin vot, în ședința din data de 22 noiembrie 2016.

22 noiembrie 2016

Președinte Consiliul fiscal

IONUȚ DUMITRU

ANEXA 1 Principalele surse de creștere a cheltuielilor bugetare cu ocazia celei de a doua rectificări bugetare pe anul 2016

	Impact bugetar (mil. lei)	Categoria de cheltuieli
Recalcularea pensiilor speciale precum și restituirea diferențelor dintre cuantumurile pensiilor cuvenite pentru luna decembrie 2010 și cele stabilite în baza Legii nr. 119/2010 (bugetele Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Apărării Naționale și Serviciului Român de Informații)	336,70	Asistență socială
Asigurarea fondurilor necesare finanțării drepturilor pentru persoanele cu handicap în bugetul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice	110,00	Asistență socială
Finanțarea indemnizațiilor persoanelor cu handicap care renunță la însoțitor	562,30	Asistență socială
Creșterea cheltuielilor pentru Programul Național de Dezvoltare Locală și finanțarea Acordului de împrumut „Sistem integrat de reabilitare a sistemelor de alimentare cu apă și canalizare, a stațiilor de tratare a apei potabile și stațiilor de epurare a apelor uzate în localitățile cu o populație de până la 50.000 de locuitori”(bugetul Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice)	1.255,00	Cheltuieli de capital
Salarizarea personalului clerical și pentru lăcașuri de cult (bugetul Secretariatului General al Guvernului)	92,70	Cheltuieli de personal

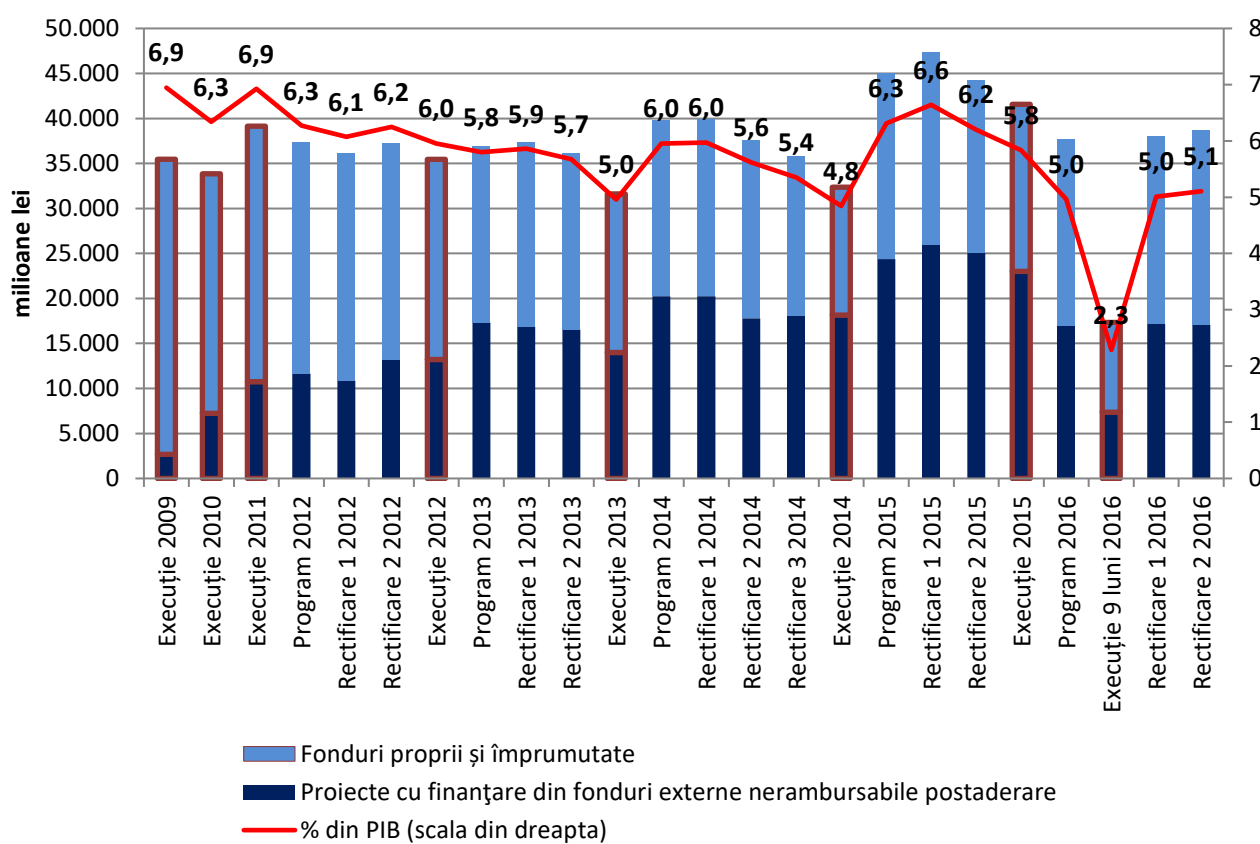
Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

ANEXA 2	Program inițial 2016	Influența schemei de compensare (<i>swap</i>)	Program inițial 2016 fără <i>swap</i>	Rectificare I (R1)	Influența schemei de compensare (<i>swap</i>)	R1 fără <i>swap</i>	Rectificare II (R2)	Influența schemei de compensare actualizate	R2I fără <i>swap</i>	R1 - Program inițial	R2 - Program inițial	R2 – R1
	Niveluri ajustate pentru impactul <i>swap</i>											
	1	2	3=1-2	4	5	6=4-5	7	8	9=7-8	10=6-3	11=9-3	12=9-6
VENITURI TOTALE	231125,5	1070,0	230055,5	234882,4	1070,0	233812,4	235695,5	922,6	234773,0	3757,0	4717,5	960,5
Venituri curente	217018,2	1070,0	215948,2	220412,9	1070,0	219342,9	221242,9	922,6	220320,3	3394,7	4372,1	977,4
Venituri fiscale	136123,0	1070,0	135053,0	139015,5	1070,0	137945,5	139618,4	922,6	138695,9	2892,5	3642,9	750,3
Impozitul pe profit, salarii, venit și câștiguri din capital	41759,6		41759,6	44179,3		44179,3	44711,0		44711,0	2419,6	2951,3	531,7
Impozitul pe profit	14384,9		14384,9	15437,5		15437,5	15361,4		15361,4	1052,7	976,5	-76,1
Impozitul pe salarii și venit	26206,9		26206,9	27103,8		27103,8	27671,1		27671,1	896,9	1464,2	567,3
Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital	1167,8		1167,8	1637,9		1637,9	1678,4		1678,4	470,0	510,6	40,5
Impozite și taxe pe proprietate	5980,1		5980,1	5982,7		5982,7	5883,5		5883,5	2,6	-96,6	-99,2
Impozite și taxe pe bunuri și servicii	87137,6	1070,0	86067,6	87438,2	1070,0	86368,2	87660,9	922,6	86738,3	300,5	670,7	370,1
TVA	52342,3	1070,0	51272,3	52748,6	1070,0	51678,6	53127,6	922,6	52205,0	406,3	932,7	526,4
Accize	27382,3		27382,3	27562,3		27562,3	27562,3		27562,3	180,0	180,0	0,0
Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii	3958,6		3958,6	3757,1		3757,1	3722,7		3722,7	-201,5	-235,8	-34,3
Taxa pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități	3454,5		3454,5	3370,2		3370,2	3248,3		3248,3	-84,3	-206,2	-121,9
Impozitul pe comerțul exterior (taxe vamale)	836,7		836,7	1015,6		1015,6	950,2		950,2	178,9	113,5	-65,4
Alte impozite și taxe fiscale	409,0		409,0	399,9		399,9	412,9		412,9	-9,1	3,9	13,0
Contribuții de asigurări	61748,8		61748,8	60766,8		60766,8	60811,3		60811,3	-982,0	-937,5	44,6
Venituri nefiscale	19146,4		19146,4	20630,6		20630,6	20813,1		20813,1	1484,2	1666,7	182,5
Venituri din capital	951,7		951,7	901,8		901,8	874,5		874,5	-50,0	-77,2	-27,2
Donații	20,6		20,6	22,5		22,5	22,6		22,6	1,9	2,1	0,1
Sume de la UE în contul plăților efectuate*) și prefinanțări	336,9		336,9	744,0		744,0	756,1		756,1	407,1	419,2	12,1
Operațiuni financiare	0,0		0,0	0,0		0,0			0,0	0,0	0,0	0,0

Sume încasate în contul unic, la bugetul de stat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Alte sume primite de la UE pentru programele operaționale finanțate în cadrul obiectivului convergență	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sume primite de la UE/alti donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări aferente cadrului financiar 2014-2020	12798,1	12798,1	12801,3	12801,3	12799,5	12799,5	12799,5	12799,5	3,2	1,4	-1,8	-1,8
CHELTUIELI TOTALE	252031,0	1070,0	250961,0	255787,8	1070,0	254717,8	256554,0	922,6	255631,4	3756,8	4670,4	913,6
Cheltuieli curente	232848,4	1070,0	231778,4	236725,5	1070,0	235655,5	236397,4	922,6	235474,8	3877,1	3696,4	-180,6
Cheltuieli de personal	57335,0		57335,0	58703,0		58703,0	58835,4		58835,4	1367,9	1500,4	132,4
Bunuri și servicii	43111,4		43111,4	43500,2		43500,2	43116,6	72,6	43044,1	388,8	-67,4	-456,2
Dobânzi	11069,0		11069,0	11388,1		11388,1	10646,3		10646,3	319,1	-422,7	-741,8
Subvenții	6464,3		6464,3	6721,3		6721,3	6933,5		6933,5	257,0	469,1	212,2
Transferuri - Total	114235,8	1070,0	113165,8	115631,8	1070,0	114561,8	116304,9	850,0	115454,9	1396,0	2289,1	893,2
Transferuri între unități ale administrației publice	1966,8	1070,0	896,8	1720,8	1070,0	650,8	1680,1	850,0	830,1	-246,0	-66,7	179,2
Alte transferuri	12311,1		12311,1	12163,2		12163,2	11800,5		11800,5	-147,9	-510,6	-362,7
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile	4600,7		4600,7	6864,9		6864,9	6682,1		6682,1	2264,2	2081,4	-182,8
Asistență socială	79373,4		79373,4	80749,4		80749,4	81882,2		81882,2	1375,9	2508,8	1132,9
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare 2014-2020	12449,2		12449,2	10464,0		10464,0	10521,5		10521,5	-1985,2	-1927,7	57,5
Alte cheltuieli	3534,5		3534,5	3669,5		3669,5	3738,5		3738,5	135,0	204,0	69,0
Fonduri de rezervă	100,0		100,0	202,5		202,5	101,8		101,8	102,5	1,8	-100,7
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă	532,8		532,8	578,5		578,5	458,9		458,9	45,8	-73,9	-119,7
Cheltuieli de capital	19182,6		19182,6	19062,4		19062,4	20156,6		20156,6	-120,3	973,9	1094,2
Operațiuni financiare	0,0		0,0	0,0		0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent	0,0		0,0	0,0		0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0
EXCEDENT(+) / DEFICIT(-)	-20905,5		-20905,5	-20905,5		-20905,5	-20858,4		-20858,4	0,0	47,1	47,1

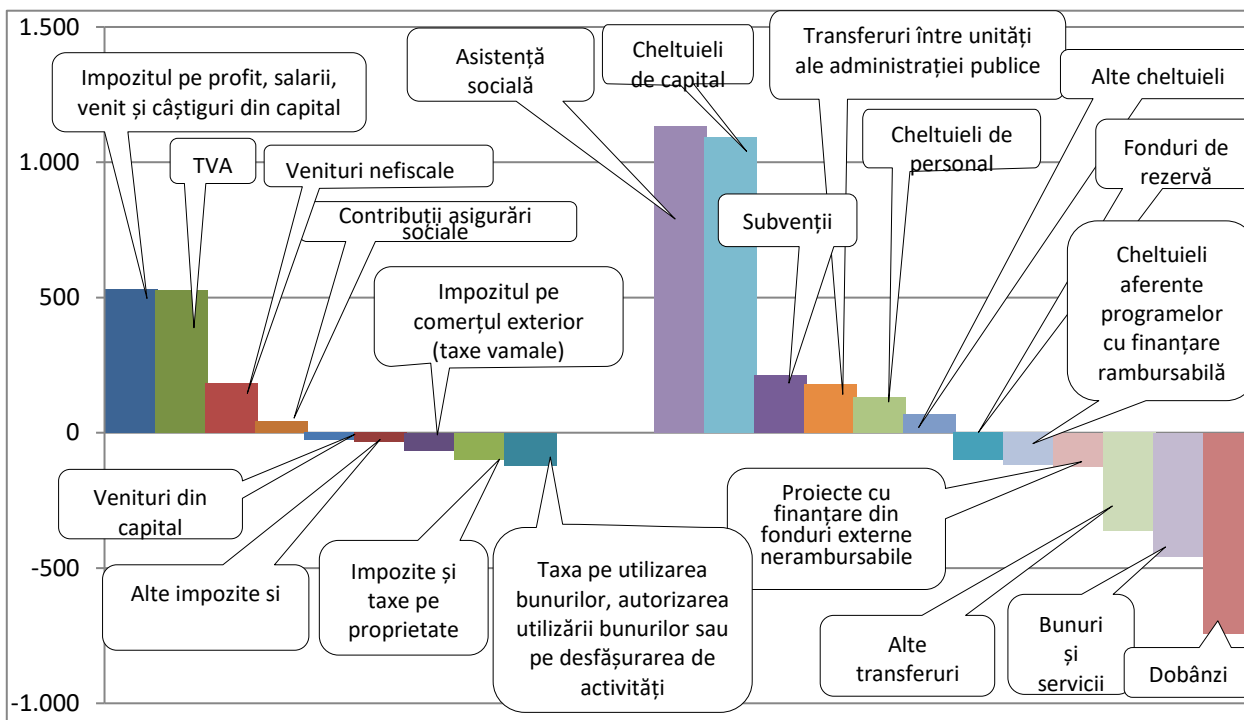
Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, calculele Consiliului fiscal

Graficul 1 Evoluția cheltuielilor pentru investiții în perioada 2009-2016 – nivel planificat vs. realizări, mil. lei

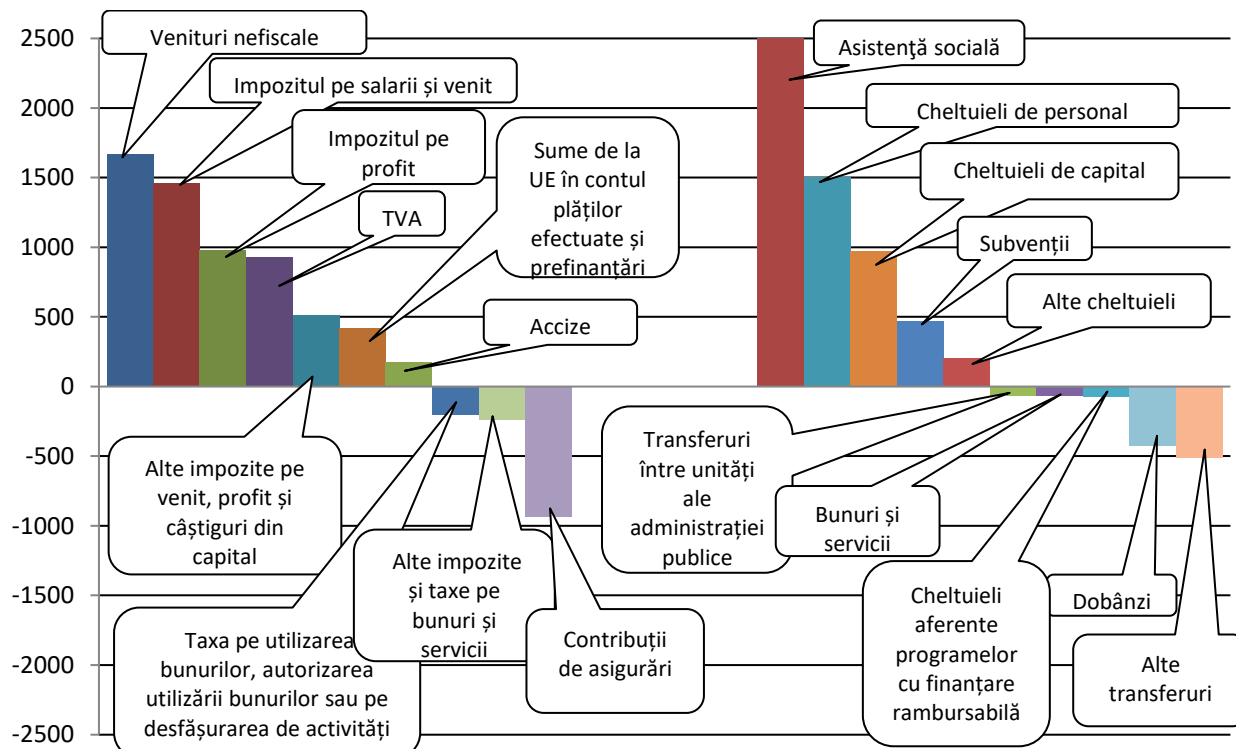
Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, calculele Consiliului fiscal

Graficul 2: Principalele modificări ale veniturilor și cheltuielilor bugetare față de prima rectificare (fără impactul schemelor de tip *swap*), mil. lei

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, calculele Consiliului fiscal

Graficul 3: Principalele modificări ale veniturilor și cheltuielilor bugetare față de programul inițial (fără impactul schemelor de tip *swap*), mil. lei

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, calculele Consiliului fiscal

VI. Opinia Consiliului fiscal cu privire la propunerea legislativă privind funcționarea Băncii de Dezvoltare a României – EximBank S.A.

Consiliul fiscal a primit în data de 24.11.2016 de la Departamentul pentru Relația cu Parlamentul adresa nr. 9743F/DRP prin care i se solicită opinia privind susținerea sau respingerea unei inițiative legislative cu privire la funcționarea Băncii de Dezvoltare a României - EximBank S.A. în vederea formulării punctului de vedere al Guvernului.

Potrivit art. 53 alin. (2) al Legii responsabilității fiscal bugetare (LRFB), Consiliul fiscal are printre atribuții „analiza și elaborarea de opinii și recomandări, atât înainte de aprobarea de către Guvern, cât și înainte de transmiterea către Parlament, asupra legilor bugetare anuale, a rectificărilor bugetare, precum și asupra altor inițiative legislative care pot avea un impact asupra volumului cheltuielilor bugetare, precum și evaluarea conformității acestora cu principiile și regulile fiscale prevăzute de prezenta lege”. Proiectul legislativ de față s-ar putea încadra în categoria inițiativelor legislative cu un posibil impact asupra cheltuielilor bugetare.

În esență, proiectul de lege modifică cadrul de reglementare a activității EximBank S.A. în numele și în contul statului, în sensul extinderii mandatului curent către cel al unei bănci de dezvoltare națională, prevede complementaritatea activităților de bancă comercială (în nume și cont propriu) cu cele desfășurate în mandat de bancă de dezvoltare în numele și contul statului român și redefinește sursele de finanțare aflate la dispoziția sa incluzând explicit posibilitatea contractării de finanțări rambursabile în numele și contul statului, care se consideră obligații de natura datoriei publice guvernamentale. Expunerea de motive atașată proiectului legislativ include o estimare preliminară a necesarului de fonduri suplimentare care ar trebui puse la dispoziția Băncii de Dezvoltare a României – EximBank S.A. de 317 milioane lei în 2017, 240 milioane lei în 2018 și 239 milioane lei în 2019, precizând totodată ca sumele respective nu ar avea un impact asupra deficitului bugetar, constituind plasamente financiare ale statului la Banca de Dezvoltare a României.

Consiliul fiscal nu are atribuții în a se pronunța asupra oportunității proiectului legislativ și, de asemenea, nu poate evalua cuantumul de resurse suplimentare pe care extinderea mandatului EximBank le-ar implica dat fiind caracterul discreționar inerent al acestor alocări de resurse. În ceea ce privește conformitatea cu principiile și regulile fiscale prevăzute de LRFB, Consiliul fiscal apreciază că în măsura în care necesarul suplimentar de resurse va fi tratat din punct de vedere statistic ca o operațiune financiară, așa cum se indică în expunerea

de motive atașată proiectului de lege, alocările suplimentare nu ar tranzita bugetul consolidat și nu ar duce la majorarea deficitului. Cu toate acestea, apreciem că, date fiind prevederile propunerii legislative, există riscul ca transferul de resurse suplimentare să fie reflectat ca o tranzacție non-financiară (transfer de capital) care, spre deosebire de o operațiune financiară, ar duce la majorarea cheltuielilor bugetare și, *caeteris paribus*, a deficitului bugetar. În acest sens este relevantă citarea Manualului privind deficitul și datoria publică ediția 2016 al Eurostat¹¹ care indică (pagina 158, paragraful 9) drept condiții pentru înregistrarea unei tranzacții non-financiare (transfer de capital) unul din următoarele cazuri:

- Fondurile sunt oferite fără a primi ceva de valoare egală în schimb;
- Fondurile sunt oferite fără a fi așteptat un nivel suficient de rentabilitate al investiției;
- Fondurile sunt oferite unei corporații care are o istorie recentă de pierdere.

Considerăm că cea de-a doua condiție mai sus menționată reprezintă sursa riscului de clasificare a tranzacțiilor drept operațiuni non-financiare, în condițiile în care art. 5 alin. (2) al propunerii legislative prevede că „activitatea desfășurată de Banca de Dezvoltare a României urmărește sprijinirea dezvoltării economice durabile și echilibrate, precum și reducerea disparităților sociale, fiind orientată către apărarea interesului public, și nu către obținerea de profit”. Cu toate acestea, chiar în ipoteza în care sursele suplimentare de finanțare necesare ar fi tratate drept tranzacții non-financiare (tranzitând bugetul), cheltuielile bugetare prilejuite nu ar pune în mod automat în pericol țintele anuale de deficit bugetar, dată fiind natura inherent discreționară a alocărilor de fonduri cu acest scop și faptul că alocările vor fi precis definite doar ulterior, în contextul unei construcții bugetare propriu-zise. Mai mult, evaluările preliminare de resurse suplimentare necesare indicate nu sugerează, în ipoteza în care ar fi tratate nu ca operațiuni financiare, ci ca tranzacții non-financiare, un impact major la nivelul bugetului consolidat.

Un alt risc pe care Consiliul fiscal îl identifică este cel al unei eventuale reclasificări în interiorul sectorului guvernamental (devenind parte a bugetului general consolidat), având în vedere prevederile proiectului de lege, a cel puțin acelor activități ale Băncii de Dezvoltare a României – EximBank S.A. desfășurate în numele și contul statului. În acest sens, merită citat de asemenea Manualul privind deficitul și datoria publică ediția 2016 publicat de Eurostat – acesta prevede la paragraful 47 de la pagina 69 că „o entitate care desfășoară activități financiare și care este controlată de stat ar avea caracteristicile unei instituții financiare captive și deci ar fi clasificată în sectorul guvernamental și nu în cel al instituțiilor financiare (S.12), dacă următoarele condiții ar fi îndeplinite în același timp:

¹¹ <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/7203647/KS-GQ-16-001-EN-N.pdf/5cfae6dd-29d8-4487-80ac-37f76cd1f012>

1. Entitatea desfășoară un spectru limitat de activități în interiorul unor constrângeri bine definite stabilite de guvern (în cadrul general al obiectivelor de politică publică);
2. Influența statului și constrângerile ar fi evidențiate simultan, atât la nivelul activelor cât și la cel al pasivelor entității;
3. Entitatea nu s-ar comporta ca una comercială „normală” (nu se urmărește obținerea unui randament al investițiilor).”

De asemenea, sunt relevante opiniile Eurostat din 2014 cu privire la Banca de export a Cehiei¹² și, respectiv din anul 2016 cu privire la Banca de export-import a Ungariei¹³ (de asemenea numită Eximbank), care în ambele cazuri concluzionează că entitățile respective au caracteristicile unor instituții financiare captive care ar trebui așadar să fie parte a sectorului guvernamental.

Clarificarea tratamentului statistic în cele două cazuri mai sus enunțate nu este deloc o chestiune simplă, iar Consiliul fiscal recomandă consultarea prealabilă a Eurostat cu privire la o eventuală schimbare de tratament statistic ce ar putea surveni în urma modificărilor introduse de propunerea legislativă.

Date fiind cele de mai sus, Consiliul fiscal consideră că propunerea legislativă nu este în dezacord cu prevederile LRFB.

Opiniile și recomandările formulate mai sus de Consiliul fiscal au fost aprobate de Președintele Consiliului fiscal, conform prevederilor art. 56, alin. (2), lit. d) din Legea nr. 69/2010 republicată, în urma însușirii acestora de către membrii Consiliului, prin vot, în ședința din data de 6 decembrie 2016.

6 decembrie 2016

Președinte Consiliul fiscal

IONUȚ DUMITRU

¹²<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/2990403/CZ-Treatment-of-Czech-Export-Bank.pdf/bf86654a-9475-4b1a-8b78-d909d7adbbae>

¹³<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/7142247/Advise-2016-HU-Statistical-classification-of-Eximbank-Letter-1.pdf/e381865d-ca8b-44f5-89a2-822537dcd52>

VII. Analiza performanței economico-financiare a companiilor de stat din România în anul 2015

Un risc potențial pe termen mediu la adresa sustenabilității fiscal-bugetare este reprezentat de acumularea de pierderi și de arierate în sectorul întreprinderilor și companiilor în care statul este acționar majoritar, deoarece, în cazul în care acestea nu vor reuși să își eficientizeze activitatea, Guvernul va fi obligat în final să intervină cu resurse publice, ceea ce poate conduce la o deteriorare a situației finanțelor publice, respectiv creșterea deficitului bugetar.

Conform Ministerului Finanțelor Publice, arieratele companiilor de stat reprezintă plăți întârziate către bănci, bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale, furnizori și alți creditori cu mai mult de 30 zile față de termenele contractuale sau legale ce generează obligații de plată. Este de remarcat faptul că începând cu anul 2000, reducerea arieratelor companiilor de stat a reprezentat o preocupare constantă a Guvernului, companiile de stat fiind atent monitorizate, inclusiv în cadrul acordurilor încheiate cu instituțiile financiare internaționale. Totuși ritmul de diminuare a acestora a fost deseori unul lent, țintele asumate fiind ratate în mai multe rânduri.

Arieratele companiilor de stat au o pondere mai ridicată în total arierate din economie comparativ cu contribuția acestor întreprinderi la activitatea economică, dar aceasta s-a diminuat semnificativ în ultimii ani, 2015 marcând minimul post-criză. Astfel, disciplina financiară a companiilor de stat s-a îmbunătățit.

La finalul anului 2015, un număr de 1.143 de companii cu capital majoritar de stat au raportat situații financiare la Ministerul Finanțelor Publice, majoritatea fiind organizate ca societăți comerciale și regii autonome (informații suplimentare cu privire la evoluția numărului și tipului de companii de stat se regăsesc în [Tabelul 1](#)), înregistrând venituri totale de circa 48,57 mld. lei.

Cu toate că au crescut cu peste 4 mld. lei față de valoarea înregistrată în anul 2014, veniturile totale ale companiilor de stat sunt cu mult sub valoarea maximă obținută în 2011 (58,51 mld. lei). Deși contribuția acestor companii la ansamblul veniturilor din economie era de doar 4,09% în 2015 (4% în anul 2014), iar valoarea adăugată produsă se situează la 10,24% din total (9,85% în anul 2014), plățile restante acumulate de acestea reprezentau 18,28% din totalul arieratelor înregistrate la nivelul întregii economii. Însă, acest nivel reprezintă minimul perioadei 2007-2015, fiind cu circa 2,36 pp (sau cu 11,5%) mai redus decât în anul 2014 și respectiv cu

17,26 pp (sau cu circa 48,5%) inferior maximului perioadei atins în anul 2009. În termeni nominali arieratele companiile de stat s-au diminuat cu 12,9% față de anul 2014 și respectiv cu circa 38,3% față de anul 2009, în timp ce plățile restante înregistrate de firmele private s-au majorat față de anul 2014 cu 1,46%, fiind însă cu 4,2% mai reduse decât maximul înregistrat în anul 2013. Practic, companiile de stat și-au redus arieratele într-un ritm alert în perioada post-criză în timp ce firmele private au cunoscut o majorare semnificativă a acestora în intervalul 2009-2013, evoluție urmată de o ușoară diminuare în intervalul 2014-2015. Având în vedere aceste aspecte, se poate concluziona că disciplina financiară s-a îmbunătățit la nivelul companiilor de stat, iar nivelul încă mai ridicat al ponderii stocului de arierate al acestora în total economie este cauzat și de punctul de pornire mai ridicat.

Evoluția principalilor indicatori economici ai companiilor de stat din România este prezentată în [Tabelul 2](#).

Productivitatea muncii în companiile de stat s-a majorat în anul 2015 față de anul 2014, ajungând la maximul post-criză, dar aceasta s-a realizat preponderent prin reducerea numărului de angajați.

Numărul de salariați din companiile de stat a cunoscut în perioada 2007-2015 o diminuare continuă până la un nivel de circa 291 mii persoane, respectiv cu 6 mii (sau cu 2%) mai redus comparativ cu anul anterior și cu circa 115 mii persoane mai mic decât în anul 2007 (sau cu 28,32%) în condițiile în care valoarea adăugată brută creată în aceste companii a crescut în termeni nominali cu 5,81% față de anul 2014 și respectiv cu 40,1% comparativ cu anul 2007. Considerând valori exprimate în termeni reali¹⁴, valoarea adăugată brută s-a majorat în anul 2015 cu 2,82% față de anul precedent, dar s-a diminuat cu 7,5% comparativ cu anul 2007. În aceste condiții, productivitatea muncii în companiile de stat s-a majorat cu 4,9% în anul 2015 față de anul anterior și respectiv cu circa 29% față de anul 2007, preponderent pe seama reducerii semnificative a numărului de angajați.

Aparent, profitabilitatea companiilor de stat, considerând nivelul profiturilor brute se situează în anul 2015 la

În ceea ce privește profitabilitatea companiilor de stat, apreciată prin prisma nivelului profitului brut obținut, aceasta se situează aparent la maximul perioadei, indicatorul atingând în anul 2015 un nivel de 4.890 mil. lei. Însă, această evoluție trebuie analizată obligatoriu în contextul situației speciale

¹⁴ Indicele de preț utilizat în vederea exprimării valorilor în prețuri constante este deflatorul PIB.

maximul post-criză, dar o parte însemnată provine din anularea datoriilor S.C. Oltchim S.A. Fără acest factor, profiturile totale au scăzut, dar se mențin semnificativ mai bune decât cele din perioada 2007-2012.

înregistrate de S.C. Oltchim S.A. Astfel, această companie a înregistrat un profit net de 2.329,78 mil. lei, reprezentând 47,64% din profitul brut total înregistrat de întreprinderile de stat. Profitul raportat anul trecut de S.C. Oltchim S.A. a rezultat din ștergerea datoriilor companiei aflată în insolvență¹⁵, potrivit planului de reorganizare, activitatea curentă a societății generând în realitate o pierdere de aproximativ 41 mil. lei. Astfel, profitul total obținut a fost unul contabil care nu a rezultat din activitatea de bază a companiei și nu a avut vreun impact asupra fluxurilor de încasări. Dacă din profitul total al companiilor de stat scădem profitul artificial înregistrat de S.C. Oltchim S.A. ca urmare a ștergerii unei părți însemnate a datoriilor, observăm că profitul brut al acestora înregistrează de fapt o scădere în anul 2015 (ajungând la aproximativ 2.560 mil. lei) față de anul anterior (când a atins valoarea de 3.568 mil. lei), fiind foarte aproape de valoarea din anul 2013. În aceste condiții, este oportună excluderea profitului scriptic înregistrat de această companie din analiza detaliată care urmează pentru a obține rezultate nedistorsionate. Chiar și excluzând influența acestui factor se poate aprecia că profitabilitatea companiilor de stat la nivel agregat a cunoscut o îmbunătățire în perioada 2013-2015, înregistrându-se niveluri net superioare comparativ cu intervalul 2007-2012.

Un număr mic de companii generează un profit superior celui total, iar analiza va considera separat atât valorile agregate cât și cele obținute prin excluderea

Analiza cu privire la profitabilitatea companiilor de stat poate fi extinsă prin excluderea din cifrele totale a primelor 5 companii din perspectiva nivelului profitului brut obținut¹⁶ (Top 5 de acum înainte – acestea se regăsesc în [Tabelul 3](#)) în condițiile în care unui număr mic de companii îi sunt atribuite profituri însemnate care influențează semnificativ rezultatele agregate. Astfel, dacă eliminăm influența celor mai

¹⁵ 2.371 mil. lei rezultat brut scriptic determinat de anularea datoriilor, în principal a creanțelor chirografare ca urmare a confirmării Planului de reorganizare de către judecătorul sindic prin Sentința nr. 892/22.04.2015, pronunțată în dosarul de insolvență nr. 887/90/2013 aflat pe rolul Tribunalului Vâlcea. În conformitate cu prevederile din Legea Insolvenței și Codul Fiscal, anularea de datorii reprezintă venit scriptic al perioadei, care influențează rezultatul înregistrat.

¹⁶ S.C. Oltchim S.A. nu este inclusă în acest top din considerentele menționate mai sus, iar toate analizele care includ indicatorul profit net/brut nu iau în considerare suma provenită din anularea datoriilor acestei companii.

*celor mai profitabile cinci
companii - Top 5.*

performante cinci companii de stat în funcție de profit, se poate remarca o adâncire a rezultatului global negativ al întreprinderilor de stat în anul 2015 față de 2014, de la -957 mil. lei la -1.527 mil. lei.

De altfel, pe întreg intervalul analizat profitul brut agregat al companiilor de stat, exclusiv Top 5 s-a menținut în teritoriu negativ, perioada 2008-2012 fiind caracterizată de pierderi ridicate, în 2013 și 2014 acestea diminuându-se considerabil, înregistrându-se apoi o înrăutățire în anul 2015. În schimb, companiile de stat din Top 5 au înregistrat constant profituri importante, în ultimii trei ani profitul brut al acestora crescând de 1,65 ori comparativ cu anul 2012 (respectiv de la 2.465 mil. lei la 4.088,16 mil. lei la sfârșitul anului 2015).

Este de reținut faptul că profitul primelor cinci companii de stat în anul 2015 se ridică la 3.311,29 mil. lei, sub profitul companiilor din Top 5 în 2014 (3.724 mil. lei). Remarcăm însă profitabilitatea bună înregistrată de companiile S.N.G.N. Romgaz S.A., S.P.E.E.H. Hidroelectrica S.A., S.N.T.G.N. Transgaz S.A. Mediaș și C.N.A.D.N.R. S.A., aflate în Top 5 în funcție de profitul obținut în ultimii trei ani (2013-2015).

Și în cazul C.N.A.D.N.R. S.A. însă putem vorbi despre un profit aparent, compania având venituri provenite preponderent din sumele primite de la bugetul de stat și de la Uniunea Europeană, la care se adaugă veniturile din vânzarea rovinietei și plata taxelor de drumuri și poduri, iar cea mai mare parte a cheltuielilor companiei sunt de fapt investiții în construcții și reabilitări de drumuri. Înregistrarea unui profit net de valori foarte mari este determinat de nerealizarea obiectivelor de investiții și nu reflectă o situație favorabilă din punct de vedere economic.

Astfel, se remarcă o influență decisivă a companiilor din Top 5 asupra performanței agregate a companiilor de stat, iar în acest context, pentru a analiza mai riguros evoluția performanței financiare a întregului sector al companiilor de stat, în analiza de față vor fi prezentați indicatorii specifici, atât la nivel agregat, cât și eliminând influența Top 5.

Tabelul 1: Evoluția numărului de companii de stat care raportează situații financiare pe componente

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Regii autonome	128	117	150	152	173	180	196	193	135
Societăți comerciale cu capital integral de stat	385	358	333	389	437	431	479	479	500
Companii și societăți naționale	50	41	45	50	61	48	45	46	43
Alte societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat	62	51	51	57	130	132	158	154	161
Societăți comerciale cu capital de stat autohton și de stat străin (capital de stat $\geq 50\%$)	13	5	25	9	44	40	56	54	66
Societăți comerciale cu capital de stat și privat autohton și străin (capital de stat $\geq 50\%$)	21	7	20	9	16	18	20	28	23
Societăți comerciale cu capital de stat și privat autohton (capital de stat $\geq 50\%$)	105	85	87	82	98	85	103	102	102
Societăți comerciale cu capital de stat și privat străin (capital de stat $\geq 50\%$)	5	4	11	12	15	12	21	22	17
Societăți comerciale cu capital de stat, privatizate în cursul anului de raportare	50	50	52	31	74	60	73	77	96
TOTAL număr companii de stat cu raportări financiare	819	718	774	791	1.048	1.006	1.151	1.155	1.143

Tabelul 2: Evoluția unor indicatori ai companiilor din România cu raportări financiare în funcție de forma de proprietate

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Număr companii	companii de stat	819	718	774	791	1.048	1.006	1.151	1.155	1.143
	total companii exclusiv sectorul financiar	617.272	663.860	602.190	613.080	644.379	630.066	657.500	643.644	647.872
	pondere companii de stat în total	0,13%	0,11%	0,13%	0,13%	0,16%	0,16%	0,18%	0,18%	0,18%
Venituri totale, mil. lei	companii de stat	51.953	56.660	50.756	55.022	58.511	49.853	51.208	44.487	48.578
	total companii exclusiv sectorul financiar	779.968	977.619	845.396	920.600	1.056.190	1.072.777	1.101.386	1.113.445	1.186.900
	pondere companii de stat în total	6,66%	5,80%	6,00%	5,98%	5,54%	4,65%	4,65%	4,00%	4,09%
Valoare adăugată brută, mil. lei	companii de stat	19.048	21.744	20.454	22.881	24.202	22.339	25.131	25.220	26.687
	total companii exclusiv sectorul financiar	166.722	203.875	189.633	195.849	196.151	197.392	233.734	255.957	260.530
	pondere companii de stat în total	11,42%	10,67%	10,79%	11,68%	12,34%	11,32%	10,75%	9,85%	10,24%
Valoarea adăugată brută în termeni reali, mil. lei (prețuri constante 2010)	companii de stat	24.316	24.013	21.562	22.881	23.107	20.373	22.162	21.872	22.488
Număr salariați, mii persoane	companii de stat	406	390	364	364	343	327	321	297	291
	total companii exclusiv sectorul financiar	4.620	4.618	4.019	3.962	4.040	3.898	4.016	3.882	3.959
	pondere companii de stat în total	8,79%	8,44%	9,05%	9,19%	8,49%	8,40%	8,00%	7,64%	7,36%
Productivitatea muncii, mil. lei/1.000 salariați (prețuri constante 2010)	companii de stat	59,89	61,57	59,24	62,86	67,37	62,30	69,04	73,64	77,28
Modificarea procentuală a productivității muncii (raportat la anul anterior)	companii de stat		2,8%	-3,8%	6,1%	7,2%	-7,5%	10,8%	6,7%	4,9%
Profit brut, mil. lei	companii de stat	1.400	(1.026)	(2.777)	(2.101)	1.372	(561)	2.203	3.568	4.890
	companii de stat, exclusiv cele mai performante 5 comp.	(563)	(3.927)	(4.329)	(4.202)	(2.449)	(3.026)	(1.278)	(957)	(1.527)
	companii private	43.008	23.513	19.914	27.934	10.421	15.623	22.570	27.479	42.753
Arierate, mil. lei	companii de stat	13.690	17.294	34.405	28.012	26.251	25.363	26.217	24.369	21.226
	companii private	44.050	53.127	62.406	69.193	88.882	91.536	99.052	93.508	94.874
	total companii exclusiv sectorul financiar	57.740	70.422	96.811	97.205	115.133	116.899	125.269	117.878	116.101
	pondere companii de stat în total	23,71%	24,56%	35,54%	28,82%	22,80%	21,70%	20,93%	20,67%	18,28%
Arierate, % din PIB	companii de stat	3,3%	3,3%	6,7%	5,2%	4,6%	4,3%	4,11%	3,6%	3,0%
	companii private	10,5%	10,1%	12,2%	13,0%	15,7%	15,4%	15,54%	14,0%	13,3%

Tabelul 3: Top 5 profit net al companiilor de stat

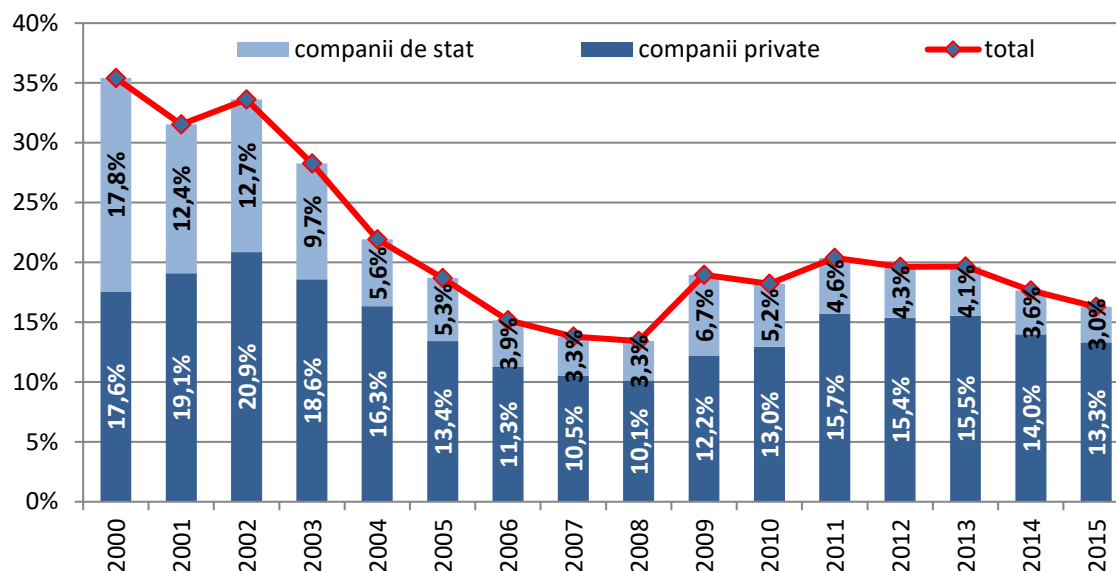
Top 5 profit net în 2015		Top 5 profit net în 2014		Top 5 profit net în 2013	
Nume companie	Profit net (mil. lei)	Nume companie	Profit net (mil. lei)	Nume companie	Profit net (mil. lei)
1 S.N.G.N. ROMGAZ S.A..	1.194,29	1 S.N.G.N. ROMGAZ S.A.	1.409,88	1 S.N.G.N. ROMGAZ S.A.	1.300,64
2 S.P.E.E.H. HIDROELECTRICA S.A.	899,41	2 S.P.E.E.H. HIDROELECTRICA S.A.	941,54	2 S.P.E.E.H. HIDROELECTRICA S.A.	901,58
3 S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. MEDIAȘ	488,73	3 S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. MEDIAȘ	502,52	3 S.N. NUCLEARELECTRICA S.A.	517,69
4 C.N.A.D.N.R. S.A.	368,80	4 SOCIETATEA UZINA MECANICĂ CUGIR S.A.	442,01	4 S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. MEDIAȘ	429,93
5 C.N.T.E.E. TRANSELECTRICA S.A.	360,05	5 C.N.A.D.N.R. S.A.	428,61	5 C.N.A.D.N.R. S.A.	330,39
Total	3.311,29	Total	3.724,56	Total	3.480,24
Top 5 profit net în 2012		Top 5 profit net în 2011		Top 5 profit net în 2010	
Nume companie	Profit net (mil. lei)	Nume companie	Profit net (mil. lei)	Nume companie	Profit net (mil. lei)
1 S.N.G.N. ROMGAZ S.A	1.244,05	1 TERMOELECTRICA S.A.	1.597,22	1 S.N.G.N. ROMGAZ S.A.	651,21
2 S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. MEDIAȘ	329,31	2 S.N.G.N.ROMGAZ S.A.	1.031,75	2 S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A.	376,35
3 C.N.A.D.N.R. S.A.	174,14	3 S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A.	379,57	3 S.C. HIDROELECTRICA S.A.	292,37
4 COMPANIA NATIONALĂ DE CĂI FERATE CFR S.A.	144,65	4 C.N.A.D.N.R. S.A.	246,29	4 S.C. ELECTROCENTRALE BUCUREȘTI S.A.	166,97
5 COMPLEXUL ENERGETIC OLTENIA S.A.	118,33	5 S.C. ELECTROCENTRALE BUCUREȘTI S.A.	106,85	5 COMPANIA NATIONALĂ LOTERIA ROMÂNĂ S.A.	121,15
Total	2.010,47	Total	3.361,69	Total	1.608,05

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de către agenții economici din sectorul nefinanciar

Arieratele companiilor de stat au înregistrat o diminuare continuă începând din anul 2009, respectiv de la 6,7% din PIB la 3,0% din PIB în anul 2015, pe fondul măsurilor convenite cu instituțiile financiare internaționale în perioada 2011-2015.

Începând cu anul 2000, ponderea plăților restante în economie s-a diminuat considerabil, de la 35,4% din PIB în anul 2000 la 13,4% din PIB în anul 2008 (respectiv, o reducere în valoare nominală în sumă de 41,7 mld. lei), însă criza financiară declanșată în anul 2008 a determinat creșterea acestora până la un maxim de 20,4% din PIB în anul 2011, mult sub valorile foarte ridicate de la începutul anilor 2000. Arieratele companiilor de stat și ale companiilor private exprimate ca procent din PIB s-au diminuat practic continuu începând cu anul 2012 (19,6% din PIB), ajungând la un nivel de 16,3% din PIB în anul 2015. Sectorul companiilor de stat a înregistrat o diminuare continuă și consistentă a arieratelor începând din anul 2009, respectiv de la 6,7% din PIB la 3,0% din PIB în anul 2015, pe fondul măsurilor convenite în cadrul celor două acorduri privind balanța de plăți încheiate cu instituțiile financiare internaționale (CE, FMI și BM) în perioada 2011-2015. Aceste măsuri care au vizat încadrarea arieratelor în țintele indicative trimestriale au inclus transferuri bugetare, plasarea întreprinderilor de stat în lichidare voluntară sau insolvență, convertirea arieratelor în acțiuni.

Graficul 1: Evoluția arieratelor companiilor de stat și a companiilor private (% PIB)

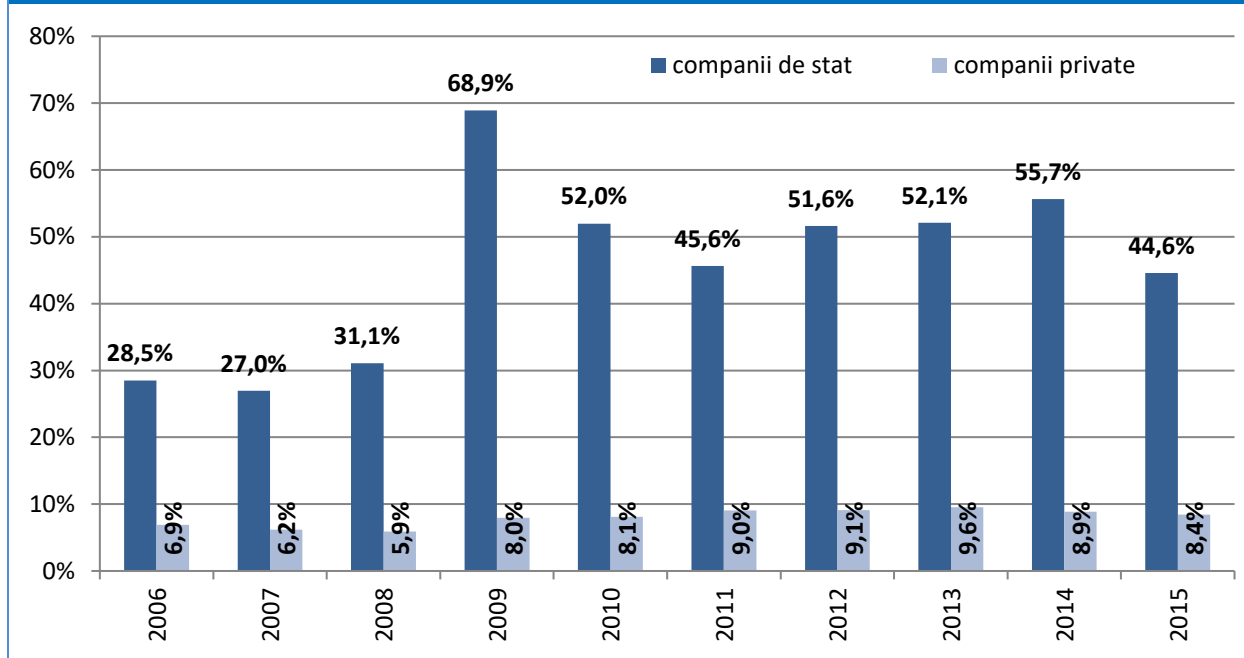

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Arieratele companiilor din sectorul privat s-au redus începând cu anul 2012 ajungând la 13,3% din PIB la finele anului 2015.

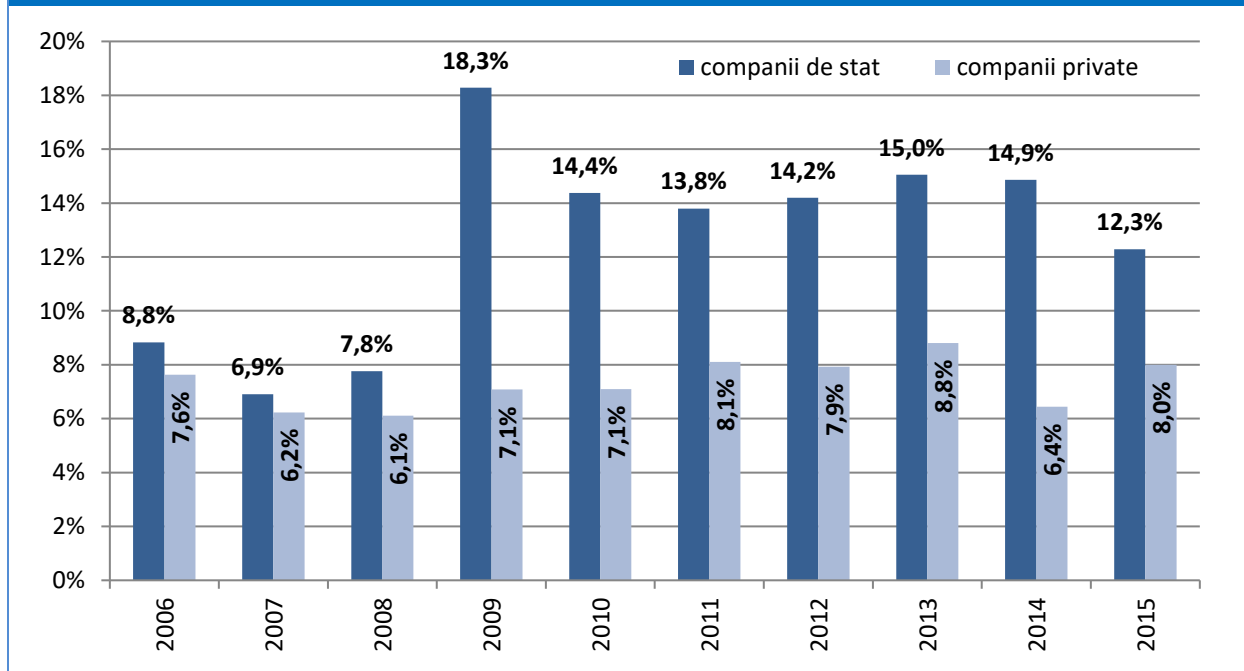
În sectorul privat ponderea plăților restante a înregistrat o valoare maximă în anul 2002 (20,9%), iar în perioada 2003-2008 aceasta s-a diminuat semnificativ, până la 10,1% din PIB în anul 2008. Efectele crizei economico-financiare au determinat o acumulare a arieratelor în perioada 2009-2011 (de la 12,2% din PIB la 15,7% din PIB), din anul 2012 înregistrându-se diminuarea ponderii acestora până la un nivel de 13,3% din PIB la finele anului 2015.

Graficul 2: Evoluția arieratelor (% din cifra de afaceri)

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Graficul 3: Evoluția arieratelor (% din total active)

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Evoluția ponderii arieratelor în cifra de afaceri arată pentru companiile de stat o reducere semnificativă de la maximul atins în anul 2009 de 68,9% până la 44,6% la finele anului 2015, în timp ce în aceeași perioadă sectorul privat a cunoscut o ușoară deteriorare a acestui indicator (de la 7,1% în anul 2009 la 8% în 2015).

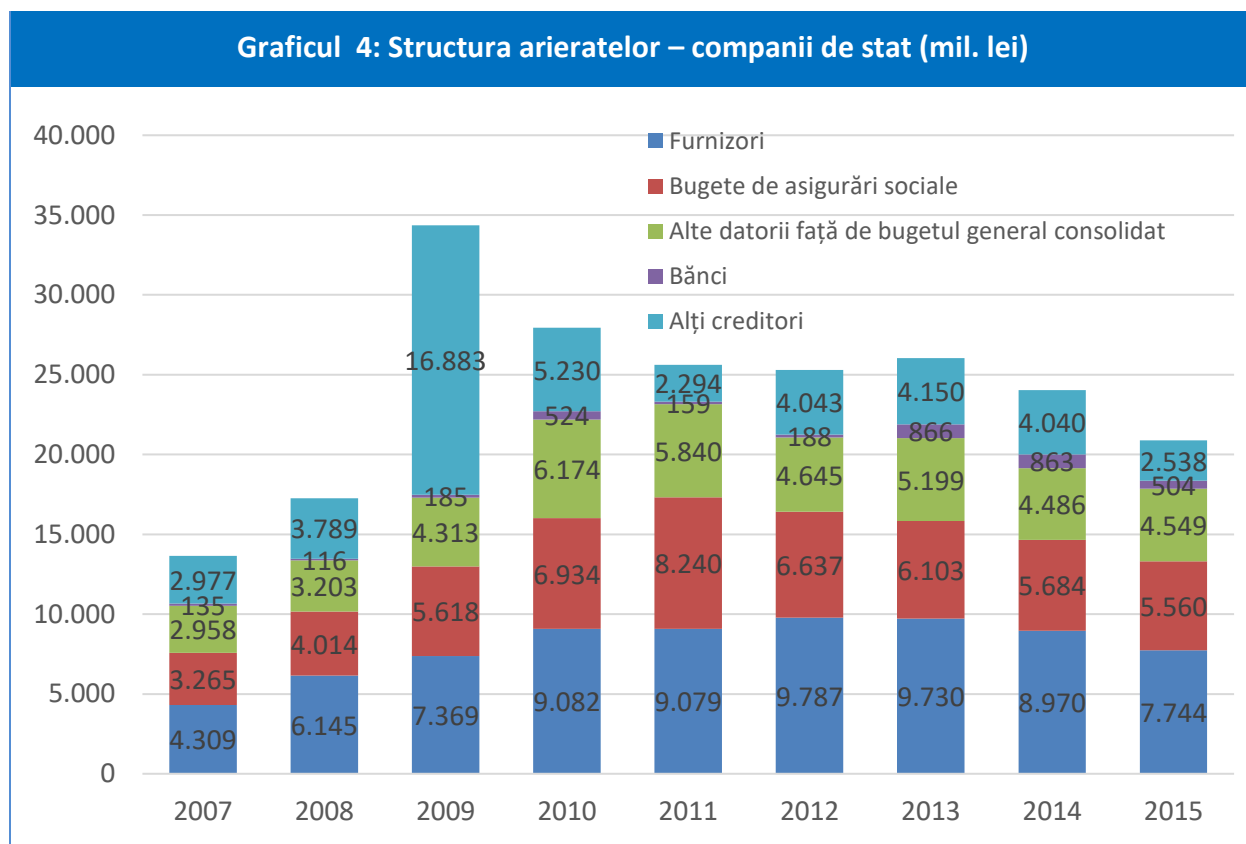
Din perspectiva structurii pe creditori, în anul 2015 companiile de stat au înregistrat 48% din total arierate către bugetul general consolidat și 36% din total arierate către furnizori, în timp ce companiile private au acumulat 50% din total arierate către furnizori și 22% către bugetul general consolidat.

Analizând evoluția ponderii arieratelor în cifra de afaceri, se constată atingerea unui punct de maxim în anul 2009, odată cu declanșarea crizei financiare, când ponderea arieratelor companiilor de stat în cifra de afaceri a înregistrat un salt semnificativ, de peste 100% (de la 31,1% în anul 2008 la 68,9%), iar cea a firmelor private de la 5,9% la 8% în aceeași perioadă. După o reducere spectaculoasă a ponderii arieratelor în cifra de afaceri în perioada 2010-2011 (cu 23,3 pp), companiile de stat au fost pe un trend ascendent începând din anul 2012 până în anul 2014 când au atins o pondere de 55,7% din cifra de afaceri (comparativ cu 45,6% în 2011), înregistrând apoi în anul 2015 o reducere semnificativă (de 11 pp, până la 44,6%), sub nivelul din anul 2011. Este de remarcat că reducerea notabilă a ponderii arieratelor în cifra de afaceri pentru companiile de stat în anul 2015 comparativ cu anul precedent poate fi explicată prin reducerea accelerată a valorii arieratelor (-13%) concomitent cu creșterea cifrei de afaceri (+9%). Pe de altă parte, în anul 2015, spre deosebire de companiile de stat care au reușit reducerea valorii arieratelor cu 13%, firmele private au înregistrat o creștere cu 1% comparativ cu anul precedent, dar în condițiile majorării cifrei de afaceri cu 7%, ponderea arieratelor în cifra de afaceri s-a redus la 8,4%, de la 8,9% în anul anterior.

Cea mai mare parte a arieratelor companiilor de stat în anul 2015 au fost către bugetul general consolidat (48% din total arierate, iar din acestea 55% sunt către bugetul de asigurări sociale), urmate de arieratele către furnizori (cu o pondere de 36% din total arierate, din care 74% plăți întârziate mai mult de 1 an de zile), în timp ce companiile private au acumulat arierate în cea mai mare parte către furnizori (50% din total arierate, din care 61% plăți întârziate mai mult de 1 an de zile), și, respectiv, o pondere de 22% a arieratelor către bugetul general consolidat.

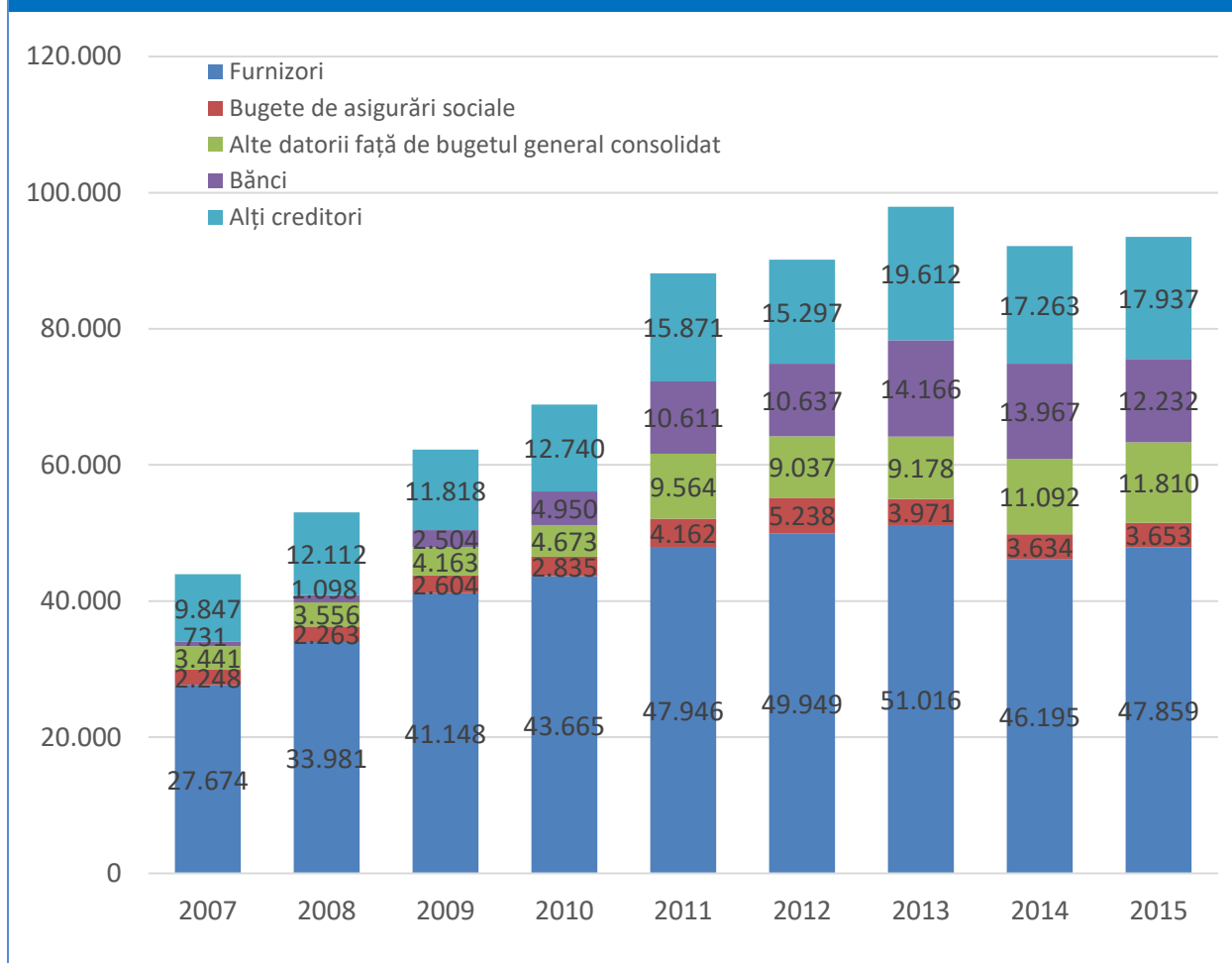
Totalul datoriilor restante ale companiilor de stat către bugetul general consolidat au însumat 10,1 mld. lei (1,4% din PIB) în decembrie 2015, din care 5,6 mld. lei către bugetele de asigurări sociale (0,8% din PIB). În general, companiile de stat nu își plătesc la timp datoriile către bugetul general consolidat (în special față

de bugetele de asigurări sociale) și către alte companii de stat. Furnizorii au ocupat locul al doilea în rândul creditorilor companiilor de stat în anul 2015, suma datorată către aceștia fiind de 7,7 mld. lei (1,1% din PIB). Comparativ cu anul precedent, la nivelul anului 2015 s-a înregistrat scăderea semnificativă a valorii arieratelor companiilor de stat către furnizori (cu 13,7%) și o ușoară reducere a celor către bugetul general consolidat (cu 1%).

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Graficul 5: Structura arieratelor – companii private (mil. lei)

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Acumularea plăților restante ale companiilor din sectorul de stat este concentrată în sectoarele: minier, distribuția de energie termică și cel al industriei chimice și în proporție de circa 63% sunt atribuibile primelor 10 companii de stat ierarhizate din punct de vedere al plăților restante pe total economie. În

Dincolo de consecințele fiscal-bugetare directe pe care le generează arieratele companiilor de stat – prin privarea bugetului general consolidat de veniturile datorate – acumularea de plăți restante către sectorul privat este de natură să creeze acestuia din urmă probleme de lichiditate și să frâneze creșterea economică. Primele 10 companii de stat ierarhizate din punct de vedere al plăților restante pe total economie însumează peste 62,9% din totalul arieratelor companiilor de stat, acestea fiind concentrate în special în sectoarele: minier, distribuția de energie termică și cel al industriei chimice. Ca și în anii precedenți primele trei societăți din top sunt Compania Națională a Huilei, RADET București și S.C. Oltchim S.A. care, cumulat au plăți restante care reprezintă peste 71% din totalul

cadrul Top 10 primele 3 companii cu cele mai mari datorii restante au acumulat în ultimii 3 ani circa 70% din totalul arieratelor pentru Top 10.

arieratelor Top 10, respectiv 45% din totalul arieratelor înregistrate de sectorul de stat în anul 2015. Primele 10 companii din topul rău-platnicilor au acumulat la finele anului 2015 circa 72% din totalul arieratelor companiilor de stat către bugetul general consolidat, detașându-se Compania Națională a Huilei cu peste 60% din datoriile Top 10, respectiv o pondere de 23% din total arierate la nivelul companiilor de stat.

Tabelul 4: Top 10 arierate ale companiilor de stat

Top 10 arierate în Dec 2015

	Nume companie	Arierate (mil.lei)
1	COMPANIA NAȚIONALĂ A HUILEI S.A. ÎN LICHIDARE	4.865,05
2	RADET BUCUREȘTI	3.407,85
3	S.C. OLTCHIM S.A.	1.224,82
4	S.C. COMPLEXUL ENERGETIC HUNEDOARA SA	662,83
5	COMPANIA NAȚIONALĂ A METALELOR PREȚIOASE ȘI NEFERO	572,35
6	SOCIETATEA ROMÂNĂ DE TELEVIZIUNE	559,39
7	CENTRALA ELECTRICĂ DE TERMOFICARE IAȘI (C.E.T.) S.A	557,35
8	SOCIETATEA NAȚIONALĂ A CĂRBUNELUI S.A.	518,80
9	ELECTROCENTRALE BUCUREȘTI S.A.	498,46
10	S.N.T.F.C. CFR CĂLĂTORI S.A.	490,28
% din total		62,93%

Top 10 arierate față de bugetul general consolidat în Dec 2015

	Nume companie	Arierate (mil.lei)
1	COMPANIA NAȚIONALĂ A HUILEI S.A. ÎN LICHIDARE	4.851,92
2	S.C. COMPLEXUL ENERGETIC HUNEDOARA SA	531,69
3	SOCIETATEA NAȚIONALĂ A CĂRBUNELUI S.A.	505,68
4	SOCIETATEA ROMÂNĂ DE TELEVIZIUNE	459,49
5	CENTRALA ELECTRICĂ DE TERMOFICARE IAȘI (C.E.T.) S.A	419,91
6	MOLDOMIN S.A.	261,41
7	SOCIETATEA NAȚIONALĂ A CĂILOR FERATE ROMÂNE R.A.	241,71
8	SC ELECTROCENTRALE CONSTANȚA	197,58
9	REGIA AUTONOMĂ PENTRU ACTIVITĂȚI NUCLEARE RA	174,39
10	AVERSA S.A.	160,93
% din total		77,20%

Top 10 arierate în Dec 2014

	Nume companie	Arierate (mil.lei)
1	COMPANIA NAȚIONALĂ A HUILEI S.A. ÎN LICHIDARE	4.865,05
2	S.C. OLTCHIM S.A.	3.397,19
3	RADET BUCUREȘTI	3.157,86
4	REGIA AUTONOMĂ PENTRU ACTIVITĂȚI NUCLEARE R.A.	1.097,06
5	COMPANIA NAȚIONALĂ A METALELOR PREȚIOASE ȘI NEFERO	570,30
6	SOCIETATEA ROMÂNĂ DE TELEVIZIUNE	553,10
7	CENTRALA ELECTRICĂ DE TERMOFICARE IAȘI (C.E.T.) S.A	545,38
8	SOCIETATEA NAȚIONALĂ A CĂRBUNELUI S.A.	518,77
9	FORTUS S.A.	405,21
10	CENTRALA ELECTRICĂ DE TERMOFICARE BRAȘOV S.A.	394,55
% din total		63,62%

Top 10 arierate față de bugetul general consolidat în Dec 2014

	Nume companie	Arierate (mil.lei)
1	COMPANIA NAȚIONALĂ A HUILEI S.A. ÎN LICHIDARE	4.851,92
2	SOCIETATEA NAȚIONALĂ A CĂRBUNELUI S.A.	505,66
3	SOCIETATEA ROMÂNĂ DE TELEVIZIUNE	454,51
4	CENTRALA ELECTRICĂ DE TERMOFICARE IAȘI (C.E.T.) S.A.	407,93
5	SC COMPLEXUL ENERGETIC HUNEDOARA S.A.	293,48
6	MOLDOMIN S.A.	260,77
7	SOCIETATEA NAȚIONALĂ A CĂILOR FERATE ROMÂNE R.A.	241,74
8	SC ELECTROCENTRALE CONSTANȚA	185,97
9	REGIA AUTONOMĂ PENTRU ACTIVITĂȚI NUCLEARE RA	175,80
10	INTERVENȚII FERROVIARE S.A.	175,01
% din total		74,27%

Top 10 arierate în Dec 2013

	Nume companie	Arierate (mil.lei)
1	COMPANIA NAȚIONALĂ A HUILEI SA ÎN LICHIDARE	4.978,38
2	S.C. OLTCHIM S.A.	3.372,78
3	RADET BUCUREȘTI	2.763,47
4	CNCF CFR S.A.	1.051,87
5	S.N.T.F.C. CFR CĂLĂTORI S.A.	914,45
6	REGIA AUTONOMĂ PENTRU ACTIVITĂȚI NUCLEARE	651,71
7	C.N.A.D.N.R. S.A.	592,86
8	C.N.M.P.N REMIN S.A.	580,95
9	SOCIETATEA ROMÂNĂ DE TELEVIZIUNE	547,76
10	CENTRALA ELECTRICĂ DE TERMOFICARE IAȘI (C.E.T.) S.A	525,63
% din total		60,95%

Top 10 arierate față de bugetul general consolidat în Dec 2013

	Nume companie	Arierate (mil.lei)
1	COMPANIA NAȚIONALĂ A HUILEI SA ÎN LICHIDARE	4.968,50
2	SOCIETATEA NAȚIONALĂ A CĂRBUNELUI SA	505,37
3	SOCIETATEA ROMÂNĂ DE TELEVIZIUNE	501,87
4	COMPANIA NAȚIONALĂ ROMARM S.A. BUCUREȘTI FILIALA S	453,54
5	S.C. ELECTROCENTRALE BUCUREȘTI S.A.	421,53
6	CENTRALA ELECTRICĂ DE TERMOFICARE IAȘI (C.E.T.) S.A	388,18
7	SNCFR R.A.	267,51
8	S.C.MOLDOMIN S.A.	263,03
9	S. U.M.SADU S.A.	183,17
10	S.C. INTERVENȚII FERROVIARE S.A.	168,99
% din total		71,86%

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

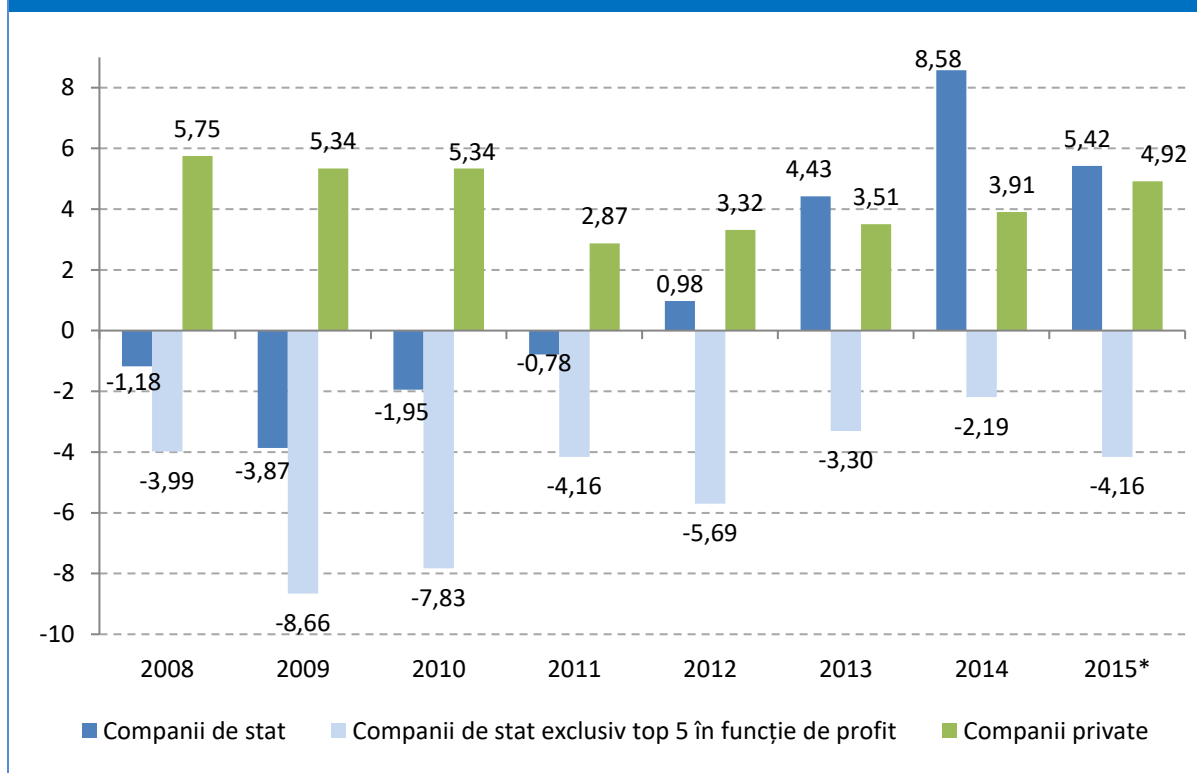
Tabelul 5: Evoluția arieratelor companiilor de stat pe tipuri de companii								
Total arierate (mil. lei)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Regii autonome	1.130,70	1.411,14	2.019,32	3.153,75	3.662,52	4.541,85	5.515,00	5.110,99
Societăți comerciale cu capital integral de stat	6.802,97	8.102,41	9.648,19	7.670,87	5.605,94	6.341,70	5.378,51	5.174,00
Companii și societăți naționale	7.945,22	23.710,69	15.032,90	12.773,24	10.350,17	8.658,11	7.300,42	7.071,76
Alte societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat	77,60	184,32	298,81	769,32	879,87	1.484,98	1.187,36	914,92
Societăți comerciale cu capital de stat autohton și de stat străin (capital de stat >= 50%)	5,52	1,05	0,26	46,28	3,27	0,81	1,76	2,60
Societăți comerciale cu capital de stat și privat autohton și străin (capital de stat >=50%)	717,28	35,38	78,59	330,44	2.551,90	3.412,91	3.423,14	1.229,97
Societăți comerciale cu capital de stat și privat autohton (capital de stat >=50%)	609,37	957,00	932,08	1.504,96	2.308,42	1.775,47	1.560,32	1.699,95
Societăți comerciale cu capital de stat și privat străin (capital de stat >=50%)	0,86	1,66	0,37	0,47	0,43	0,77	1,17	2,80
Societăți comerciale cu capital de stat, privatizate în cursul anului de raportare	4,81	1,38	1,79	2,06	0,62	0,51	1,80	19,30
TOTAL arierate	17.294,33	34.405,02	28.012,31	26.251,39	25.363,13	26.217,11	24.369,48	21.226,29

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Rata rezultatului din exploatare pentru companiile de stat s-a deteriorat în anul 2015 comparativ cu anul anterior, de la 8,58% la 5,42%, menținându-se însă superioară celei din mediul privat. Excluzând Top 5, indicatorul se plasează în teritoriu negativ pe întreg intervalul 2008-2015 arătând o lipsă de performanță cronică a întreprinderilor de stat.

Anul 2015 a marcat o evoluție nefavorabilă a performanței financiare agregate a companiilor de stat (profiturile provenind din anularea unei părți a datoriilor S.C. Oltchim S.A. au fost excluse). Considerând indicatorul rata rezultatului din exploatare, care măsoară rentabilitatea activității de bază prin raportarea câștigurilor înainte de plata dobânzilor și a impozitului pe profit la veniturile totale, nivelul acestuia s-a diminuat cu 3,16 pp comparativ cu anul 2014 până la 5,42%, menținându-se însă superior celui înregistrat de companiile private (4,92%). Această evoluție a fost determinată în principal de reducerea câștigurilor din exploatare cu circa 31%, în timp ce veniturile totale au avansat cu aproximativ 9,2%. Excluzând Top 5 cele mai profitabile companii de stat, indicatorul se plasează în teritoriu negativ pe tot intervalul analizat, nivelul înregistrat în anul 2015 fiind de -4,16%, performanța deteriorându-se de asemenea față de anul anterior. Ecartul înregistrat atunci când se exclud cele mai performante companii este considerabil, sugerând impactul extrem de ridicat al acestor cinci companii asupra nivelului agregat. În plus, primele cinci companii reușesc să înregistreze o performanță care contrabalansează lipsa de performanță a celorlalte, ajustând pozitiv media întregului sector al companiilor de stat.

Graficul 6: Rata rezultatului din exploatare (%)

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Notă: Rata rezultatului din exploatare (%) = $\frac{\text{Rezultatul din exploatare}}{\text{Venituri Totale}} \times 100$

*În anul 2015 la nivelul companiilor de stat a fost exclus profitul companiei S.C. Oltchim S.A. provenit din anularea unei părți a datoriilor

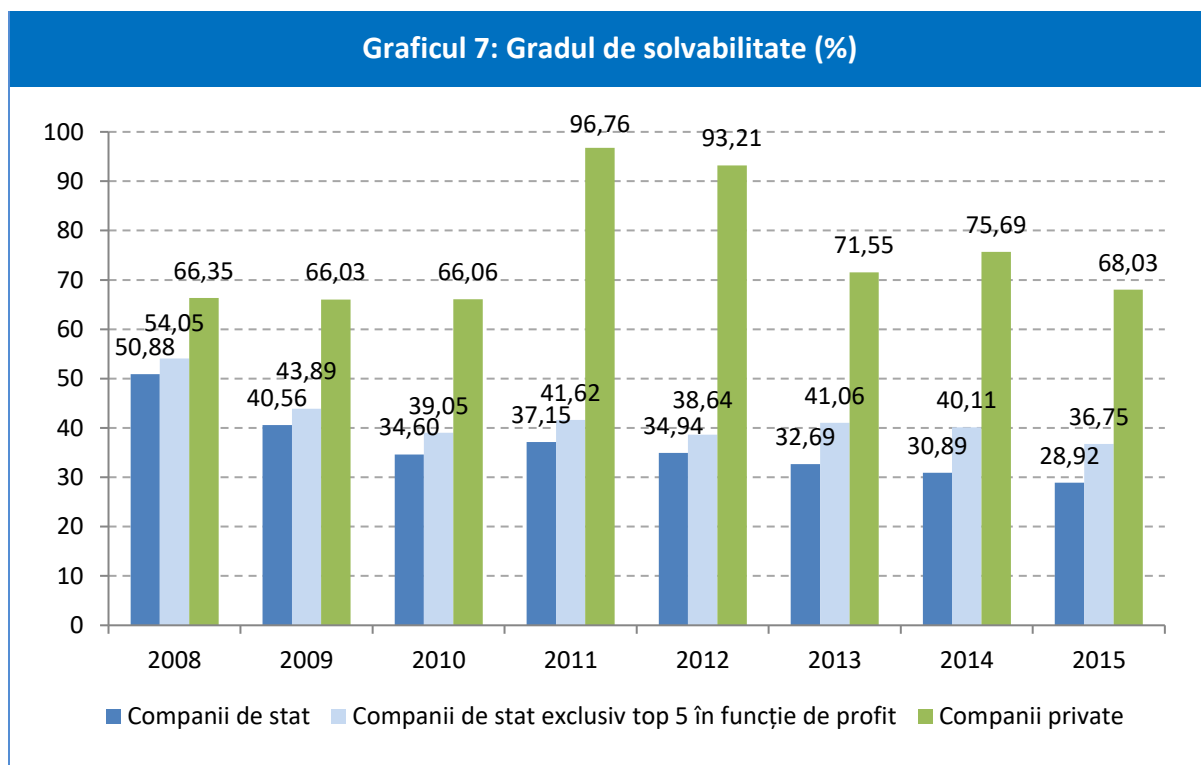
** Rezultatul din exploatare nu include cheltuielile cu dobânzile și cele aferente impozitului pe profit.

Capacitatea companiilor de stat de a-și acoperi datoriile s-a îmbunătățit la nivel agregat, dar există o distribuție neuniformă a gradului de îndatorare, unele companii având datorii foarte mici, în timp ce altele sunt puternic îndatorate. Per total, ponderea datoriilor în total active se menține

În ceea ce privește capacitatea companiilor de stat de a-și acoperi datoriile cu activele de care dispun, reflectată de gradul de solvabilitate, aceasta a evoluat favorabil, ponderea datoriilor în total active reducându-se la 28,92% în anul 2015, de la 30,89% în anul precedent, pe fondul reducerii datoriilor totale, nivelul fiind totodată semnificativ inferior celui de 68,03% înregistrat de firmele private. Însă, și acestea din urmă și-au micșorat gradul de îndatorare în ultimul an față de anul 2014 când înregistrau un grad de solvabilitate de 75,69%. Rezultatul este influențat însă și de distribuția neuniformă a gradului de îndatorare de la nivelul companiilor de stat, între care se regăsesc firme foarte mari cu un grad foarte redus de îndatorare. Excluzând cele mai performante cinci companii,

net inferioară la nivelul companiilor de stat comparativ cu cele private.

gradul de solvabilitate se reduce de la 40,11% la 36,75% pe fondul unei dinamici mai ridicate la nivelul activelor față de cea a datoriilor. Este de remarcat faptul că, la nivel tuturor companiilor de stat, gradul de solvabilitate scade cu 1,97 pp față de anul anterior, în timp ce în situația în care excludem Top 5, gradul de solvabilitate scade cu 3,36, ceea ce subliniază că în anul 2015 reducerea gradului de îndatorare a fost generată de diminuarea datoriilor celorlalte companii de stat.

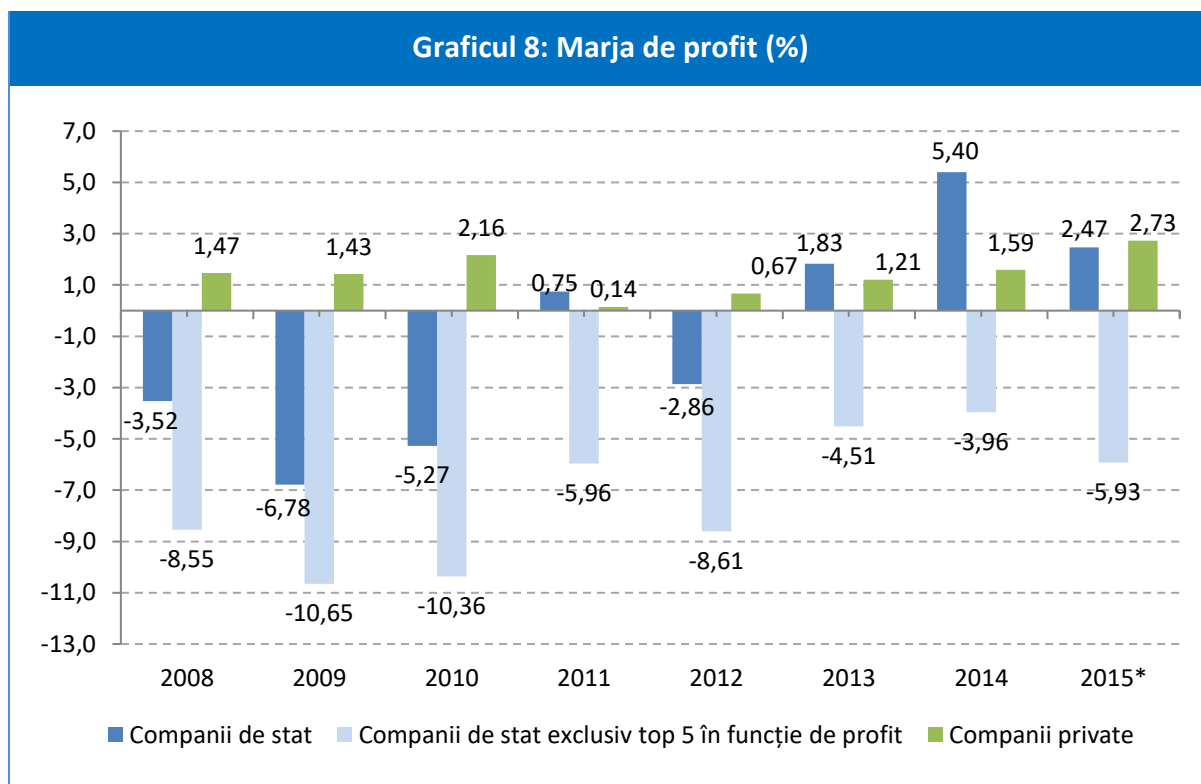
Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

$\text{Gradul de solvabilitate (\%)} = \frac{\text{Datorii totale}}{\text{Active totale}} \times 100$

Marja de profit a companiilor de stat s-a deteriorat semnificativ în anul 2015 față de anul 2014, de la 5,4% la circa 2,5%, evoluția fiind contrară atât celei din mediul privat, cât și dinamicii pozitive a activității economice.

Înrăutățirea poziției operaționale a companiilor de stat este vizibilă și la nivelul marjei de profit care s-a micșorat semnificativ de la 5,4% în 2014 la 2,47% în 2015. Mai mult, marja de profit în cazul companiilor de stat este inferioară celei înregistrată de companiile private (2,73% în anul 2015, în creștere cu 1,14 pp față de anul anterior). Excluzând Top 5 companii, marja de profit înregistrează valori negative pe toată perioada analizată, ajungând la -5,93% în anul 2015, respectiv o înrăutățire cu 1,97 pp față de anul precedent, însă o îmbunătățire cu 2,68 pp comparativ cu anul 2012. Diferențele dintre rata rezultatului din exploatare și marja de

profit se explică prin faptul că indicatorul din urmă ia în calcul rezultatul financiar și cel extraordinar. Astfel, ca urmare a influenței negative a cheltuielilor cu dobânzile asupra rezultatului net, în toată perioada analizată, marja profitului înregistrează valori mai scăzute comparativ cu rata rezultatului din exploatare.

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Notă: Marja de profit (%) = $\frac{\text{Rezultatul net}}{\text{Venituri totale}} \times 100$

*În anul 2015 la nivelul companiilor de stat a fost exclus profitul companiei S.C. Oltchim S.A. provenit din anularea unei părți a datoriilor

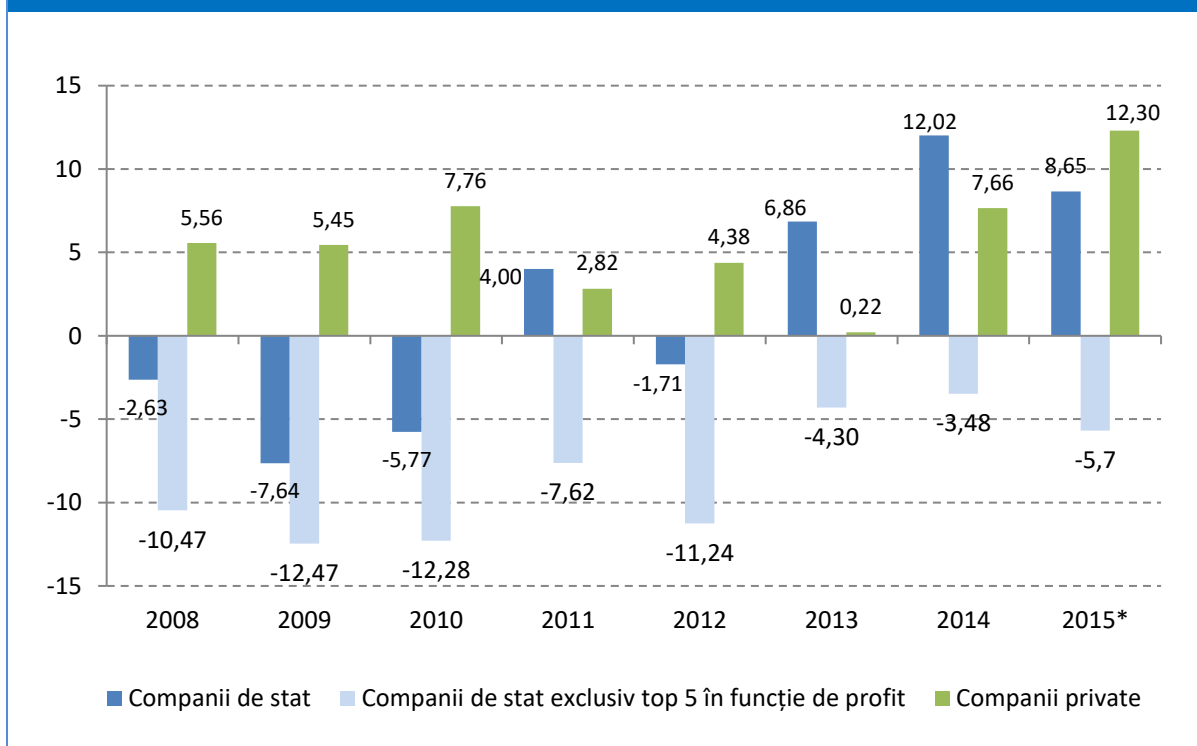
Indicatorul profit brut la 1.000 de salariați s-a deteriorat la nivelul companiilor de stat în pofida reducerii numărului de angajați în anul 2015 față de anul precedent, atât la nivel agregat, cât și excluzând Top 5, fiind semnificativ inferior celui din mediul

Profitul brut la 1.000 de angajați este un indicator ce măsoară profitul mediu generat de fiecare 1.000 de salariați ai companiei, reprezentând o măsură a eficienței acesteia în ceea ce privește utilizarea angajaților proprii pentru maximizarea profitului. Indicatorul a cunoscut o diminuare în anul 2015 comparativ cu anul precedent în cazul companiilor de stat, profitul brut la 1.000 de salariați consemnând în anul 2015 o valoare de 8,65 mii lei, inferioară așadar celei din anul precedent cu 28%. De asemenea, nivelul profitului brut la 1.000 de salariați aferent sectorului companiilor de stat este cu circa 30% mai scăzut decât în mediul privat în anul 2015.

privat, acesta din urmă fiind pe un trend de creștere accelerată.

Evoluția companiilor de stat este, însă, avantajată de profitul consemnat de cele mai performante cinci companii, în anul 2015 acestea înregistrând un profit brut de 4.088 mil. lei, în timp ce celelalte companii de stat înregistrează pierderi de 1.527,7 mil. lei. Prin urmare, ecartul dintre profitul brut corespunzător Top 5 companii și al celorlalte este considerabil, influențând semnificativ aprecierea globală a profitabilității companiilor de stat din România într-un sens pozitiv. Excluzând Top 5, deteriorarea față de anul precedent se accentuează, profitul brut la 1.000 de salariați micșorându-se la -5,7 mii lei comparativ cu anul 2014, când a consemnat -3,48 mii lei. Anul 2015 reprezintă maximum perioadei în ceea ce privește valoarea profitului brut la 1.000 de salariați aferentă sectorului privat (12,3 mii lei), semnalându-se o îmbunătățire semnificativă comparativ cu anul 2014, când a consemnat o valoare de 7,66 mii. lei (+60,5%).

Graficul 9: Profitul brut la 1.000 de salariați (mii lei)

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

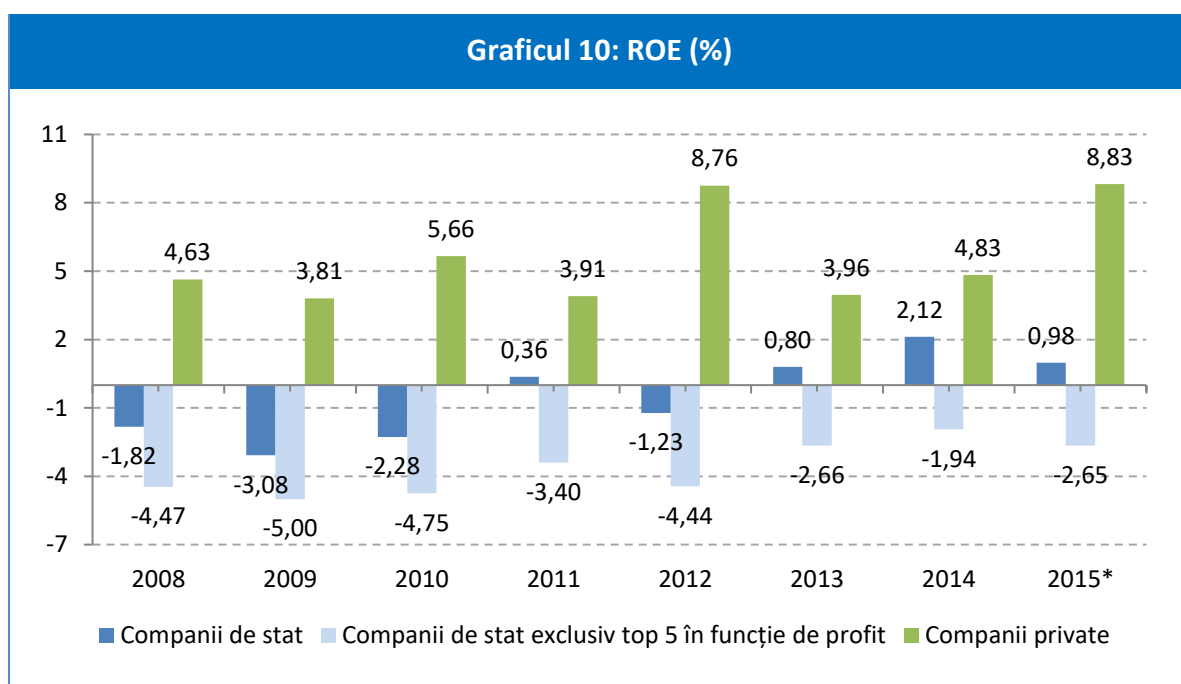
*În anul 2015 la nivelul companiilor de stat a fost exclus profitul companiei S.C. Oltchim S.A. provenit din anularea unei părți a datoriilor

Rentabilitatea financiară se situează la un nivel net inferior în cadrul companiilor de stat comparativ cu cele private, respectiv 1% față de 8,8% în anul 2015. Astfel, capacitatea întreprinderilor de stat de a genera valoare pentru acționari este redusă. Mai mult, nivelul acestui indicator este în scădere notabilă față de anul anterior, în timp ce companiile private înregistrează un puternic trend ascendent.

Rentabilitatea economică a companiilor de stat a cunoscut o evoluție similară, diminuându-se la circa 0,7% în anul 2015 de la aproximativ 1,5% în anul 2014, arătând o capacitate redusă a activelor companiilor de stat de a genera profituri. În aceeași perioadă, rentabilitatea economică a firmelor private a avansat de la 1,2% la 2,8%.

Rentabilitatea financiară sau a capitalurilor proprii (ROE) și rentabilitatea economică sau a activelor (ROA) sunt unii dintre cei mai concludenți indicatori de rentabilitate ai unei companii, ROE măsurând eficiența utilizării capitalului propriu, din punct de vedere al profitului obținut, iar ROA eficiența utilizării activelor, relativ la aceeași referință. Așadar, ROE arată câți lei aduce sub formă de profit un leu investit în capitalul propriu de către acționari, iar ROA indică câți lei generează profit un leu investit în active.

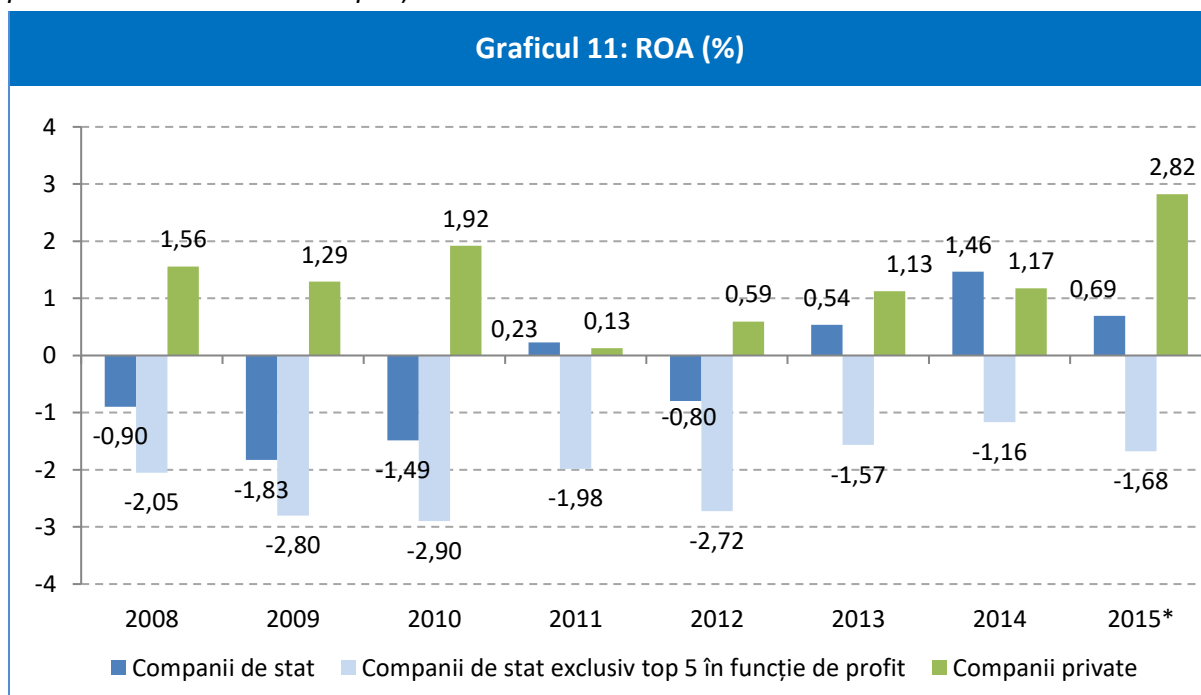
În anul 2015, la nivelul companiilor de stat s-a consemnat o deteriorare atât în ceea ce privește ROE, cât și ROA, acestea situându-se la jumătatea nivelului consemnat în anul 2014, pe fondul unui dinamici nefavorabile a profitului net comparativ cu anul precedent, companiile de stat înregistrând un profit net total de 1.200 mil. lei în anul 2015 comparativ cu anul 2014 când acest indicator a consemnat o valoare de 2.401,3 mil. lei (-1.201,3 mil. lei, respectiv -50%). Rentabilitatea capitalurilor proprii în ceea ce privește companiile de stat a atins un nivel de 0,98%, inferior celui înregistrat în anul 2014, de 2,12% (-54%), în timp ce rentabilitatea activelor a fost cu 0,69%, mai mică decât nivelul consemnat în anul precedent, de 1,46% (-53%), această evoluție fiind influențată în sens pozitiv de profitul Top 5 companii de stat. Excluzând influența acestora, evoluția celor doi indicatori cunoaște de asemenea o deteriorare în anul 2015 comparativ cu anul 2014, înregistrându-se un nivel de -2,65% în cazul ROE față de -1,94% în anul 2014, respectiv -1,68% în cazul ROA față de -1,16% în anul anterior. La nivelul companiilor private, rentabilitatea capitalurilor proprii a crescut semnificativ, acest indicator atingând o valoare de 8,8%, comparativ cu 4,8% în anul precedent, pe când rentabilitatea activelor s-a situat la un nivel semnificativ superior celui din anul 2014 (2,8% comparativ cu 1,2%), în condițiile unui nivel al profitului net de 33.459,1 mil. lei în 2015, comparativ cu 17.020,2 mil. lei în 2014 (+16.439 mil. lei, respectiv +96,6%).

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Notă: $ROE(\%) = \text{Profit net} / \text{Capitaluri proprii} * 100$

*În anul 2015 la nivelul companiilor de stat a fost exclus profitul companiei S.C. Oltchim S.A. provenit din anularea unei părți a datoriilor

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Notă: $ROA(\%) = \text{Profit net} / \text{Active totale} * 100$

**În anul 2015 la nivelul companiilor de stat a fost exclus profitul companiei S.C. Oltchim S.A. provenit din anularea unei părți a datoriilor*

Rata de acoperire a cheltuielilor cu dobânzile aferentă companiilor de stat a consemnat un salt semnificativ, de la 3,23 la 13,1, dar această evoluție trebuie interpretată cu precauție fiind atribuibilă unor circumstanțe speciale.

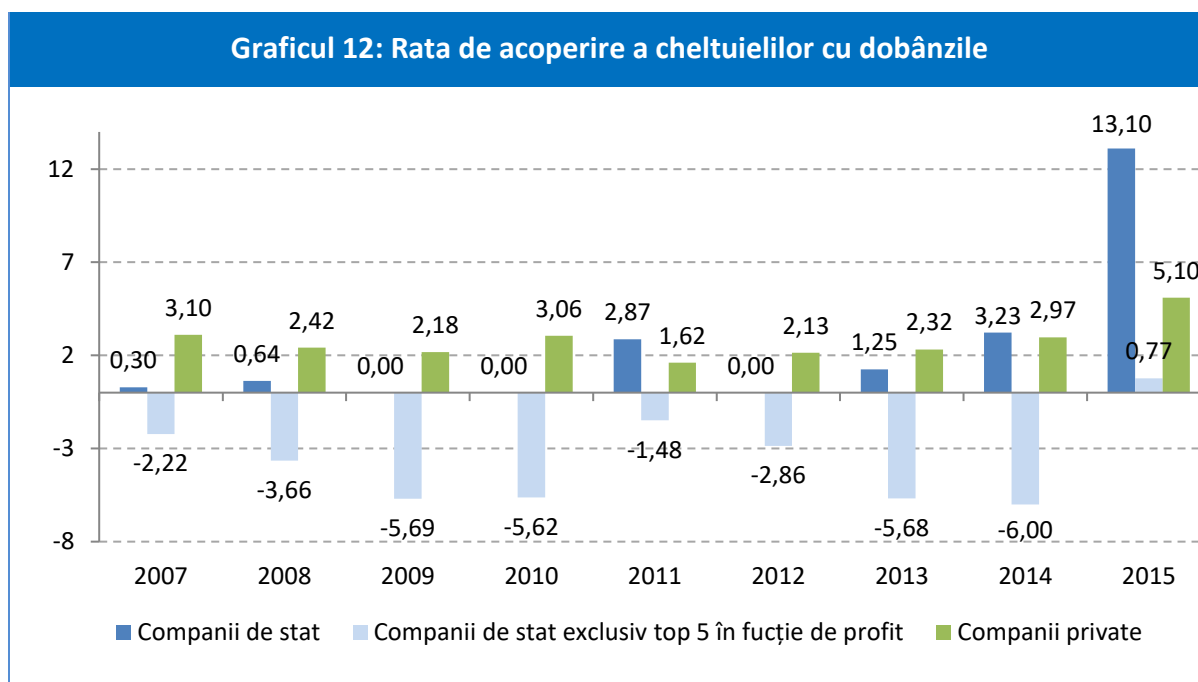
Poziția companiilor private din perspectiva capacității de onorare a cheltuielilor cu dobânzile este mai bună în raport cu cea a companiilor de stat. Acestea au înregistrat o creștere sustenabilă a acestui indicator în condițiile majorării profitabilității și a diminuării cheltuielilor cu dobânzile.

Rata de acoperire a cheltuielilor cu dobânzile este un indicator de solvabilitate care măsoară capacitatea unei companii de a realiza plata dobânzilor aferente datoriei acumulate. În esență, acest indicator arată de câte ori o companie ar putea plăti dobânzile datorate cu câștigurile sale disponibile. Indicatorul se calculează prin raportarea veniturilor obținute de companie înainte de plata dobânzilor și impozitelor (EBIT) la suma dobânzilor aferente datoriilor exigibile pe parcursul unei perioade de un an. O rată de acoperire a dobânzii sub 1 indică faptul că societatea nu generează suficiente venituri pentru a acoperi cheltuielile cu dobânzile și va trebui să își utilizeze rezervele pentru a acoperi obligațiile.

Atât companiile de stat cât și cele private au înregistrat în anul 2015 o creștere semnificativă a ratei de acoperire a cheltuielilor cu dobânzile, aceasta atingând maximum ultimilor ani, surclasând chiar și perioada 2007-2008 de boom economic. Nivelul indicatorului aferent companiilor de stat a consemnat un salt considerabil, de la 3,23 la 13,1, fiind de 4 ori mai mare comparativ cu cel înregistrat în anul 2014, în principal pe seama creșterii semnificative a ajustărilor privind provizioanele (+294%), dar și a majorării cu 31% a rezultatului din exploatare și a scăderii cu 23% a cheltuielilor privind dobânzile ca urmare a reducerii ratelor nominale de dobândă. Este important de menționat faptul că, în cazul companiilor de stat, îmbunătățirea masivă a indicatorului trebuie interpretată cu precauție, aceasta fiind determinată de faptul că, majorarea cheltuielilor cu provizioanele, deși a afectat negativ rezultatul de exploatare, nu a implicat și o plată efectivă a sumelor, valoarea acestora majorând temporar nivelul indicatorului. La momentul în care riscurile se vor materializa și sumele vor fi plătite, atât lichiditatea companiilor cât și rata de acoperire a dobânzilor vor cunoaște o deteriorare. Mai precis, ajustările privind provizioanele au înregistrat în 2015 o creștere cu 1,85 mld. lei față de anul anterior, aceasta fiind localizată în principal la nivelul Complexului Energetic Hunedoara S.A. (+1,3 mld. lei comparativ cu 2014), societate aflată într-o situație financiară foarte dificilă.

În ceea ce privește rata de acoperire a cheltuielilor cu dobânzile înregistrată la nivelul companiilor de stat excluzând Top 5, aceasta a reintrat în teritoriul pozitiv, ajungând în 2015 la un nivel de 0,77. Valoarea acestui indicator se situează încă sub pragul minim acceptabil și sugerează faptul că societățile nu generează suficiente venituri pentru a-și plăti dobânzile datorate. Mai mult, îmbunătățirea indicatorului a fost generată preponderent de majorarea cheltuielilor cu provizioanele care nu au afectat încă lichiditatea companiilor, în condițiile în care atât rezultatul din exploatare cât și cel financiar s-au menținut în teritoriu negativ în intervalul 2007-2015.

Poziția companiilor private din perspectiva capacității de onorare a cheltuielilor cu dobânzile este mai bună în raport cu cea a companiilor de stat. Acestea au înregistrat o creștere de o amplitudine mai scăzută (de la 2,97 la 5,10), dar mai sustenabilă a acestui indicator în condițiile atât a majorării profitabilității, cât și a diminuării cheltuielilor cu dobânzile.

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Notă: Rata de acoperire a cheltuielilor cu dobânzile = $(\text{Profitul sau pierderea din exploatare} + \text{Profitul sau pierderea financiară} + \text{Ajustări privind provizioanele} - \text{Alte venituri} + \text{Alte cheltuieli} + \text{Cheltuielile privind cu dobânzile} - \text{Venituri din dobânzi}) / \text{Cheltuieli privind dobânzile}$

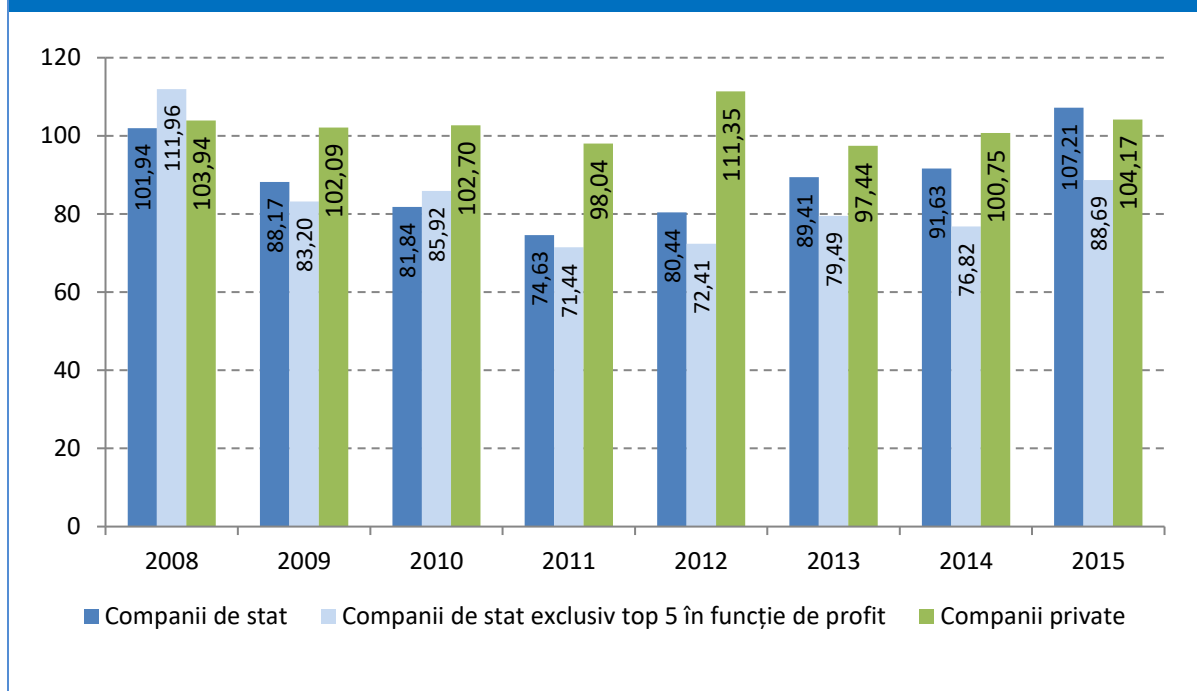
În anul 2015 rata lichidității companiilor de stat a crescut semnificativ și se situează la un nivel superior celei aferente companiilor private și chiar celei înregistrate în anii de boom economic.

Excluzând cele mai performante cinci companii de stat, rata lichidității înregistrează în anul 2015 comparativ cu 2014 o creștere cu 12 pp, dar se menține la un nivel inferior pragului recomandat.

Rata lichidității curente este un indicator care măsoară capacitatea unei companii de a-și plăti obligațiile pe baza activelor pe termen scurt din bilanț. Cu cât este mai mare acest raport, cu atât compania are o capacitate mai mare de a-și plăti obligațiile, iar un raport sub 1 poate indica faptul că societatea în cauză ar putea fi în imposibilitatea de a-și plăti datoriile în cazul în care acestea sunt exigibile în acel moment. Pe de altă parte o rată a lichidității ridicată (peste 3), nu implică neapărat faptul că societatea este într-o situație excepțională din punct de vedere al lichidității. În funcție de modul în care sunt alocate activele societății, o valoare ridicată a lichidității curente poate sugera că această societate nu utilizează activele sau capitalul într-un mod eficient sau nu atrage finanțări.

În termeni de lichiditate, companiile de stat au fost afectate semnificativ de criza financiară, în perioada 2009-2014 rata de lichiditate a acestora fiind semnificativ inferioară atât celei din sectorul privat, cât și pragului de 100%, sugerând un deficit al activelor curente față de datoriile curente. În schimb, în anul 2015 rata lichidității companiilor de stat a crescut semnificativ și se situează la un nivel superior celei aferente companiilor private și chiar celei înregistrate în anii de *boom* economic, ambele categorii de companii înregistrând un nivel care poate fi apreciat drept adecvat. Excluzând cele mai performante cinci companii de stat, rata lichidității înregistrează în anul 2015 comparativ cu 2014 o creștere cu 12 pp, dar se menține la un nivel inferior atât celei înregistrate la nivel agregat, cât și față de pragul recomandat de 100%.

Graficul 13: Rata lichidității (%)

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

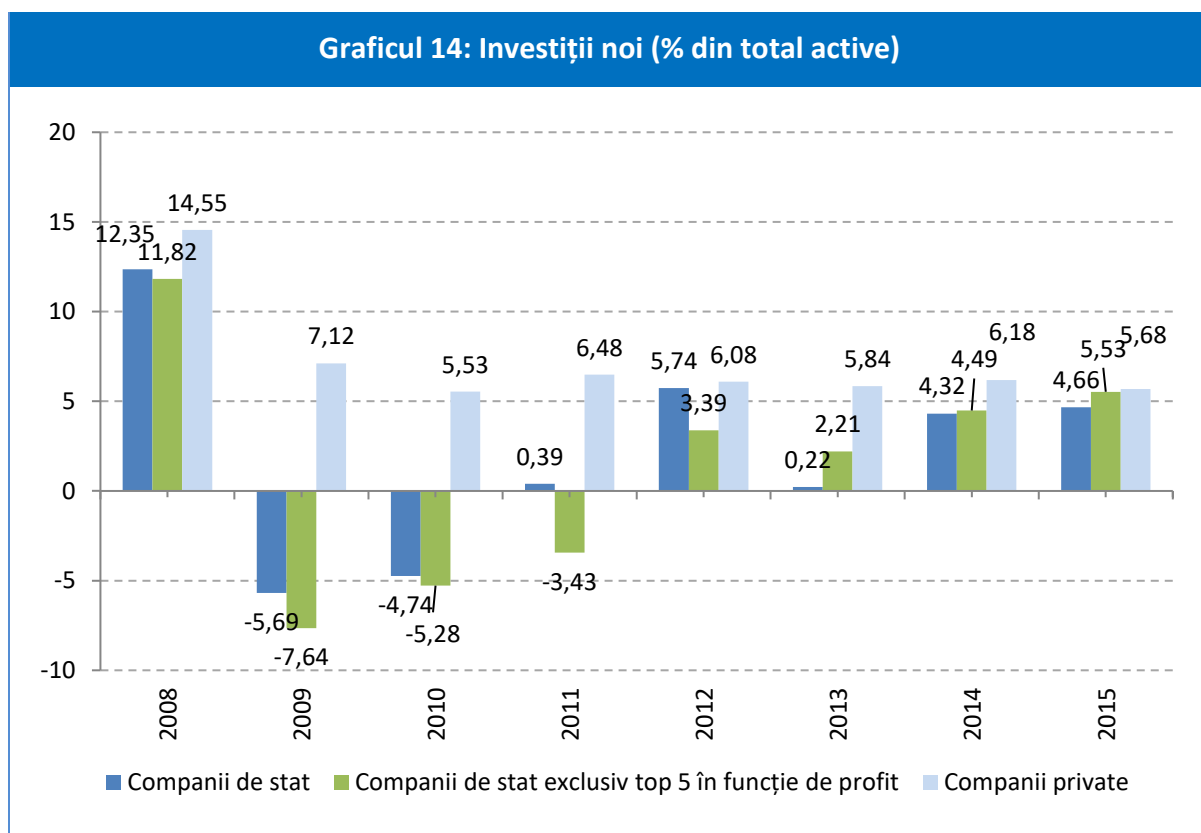
Notă: Rata lichidității (%) = Active circulante/Datorii pe termen scurt*100

Comaniile de stat, atât la nivel agregat cât și excluzând Top 5 au fost caracterizate de o capacitate mai mare de a face investiții noi, perioada 2014-2015 consemnând o stabilizare a ratei investițiilor noi în jurul valorii de 4%, inferioară însă celei din mediul privat care se plasează la circa 6%.

Ca rezultat al îmbunătățirii performanței financiare, companiile de stat au fost caracterizate de o capacitate mai mare de a face investiții noi, perioada 2014-2015 consemnând o stabilizare a ratei investițiilor noi în jurul valorii de 4%, inferioară însă celei din mediul privat care se plasează la circa 6%. Mai mult, companiile private au continuat să investească și în perioada imediat următoare crizei, volatilitatea acestui indicator fiind mult mai scăzută comparativ cu cea a întreprinderilor de stat. Trebuie remarcat și faptul că, nivelul investițiilor în cazul ambelor categorii de firme este net inferior celui din perioada de *boom* când depășea valoarea de 10%.

În cazul acestui indicator, excluderea Top 5 companii de stat nu conduce la o interpretare diferită a rezultatelor, celelalte întreprinderi de stat fiind caracterizate de o rată de investire similară celei înregistrate la nivel agregat. Chiar dacă decalajul față de companiile private s-a redus, nevoia de investiții este mai pronunțată la nivelul companiilor de stat. Având în vedere și reducerea gradului de îndatorare în cazul companiilor de

stat, se poate aprecia că finanțarea investițiilor noi a avut loc preponderent din surse proprii.

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Notă: Investițiile noi sunt calculate ca modificarea activelor imobilizate nefinanciare + cheltuieli cu amortizarea și deprecierea.

În perioada 2013-2015, la nivel agregat companiile de stat și-au îmbunătățit vizibil performanța financiară, acest lucru fiind observabil la nivelul cvasi-totalității indicatorilor economico-financiar. Dacă ne referim strict la anul 2015, comparativ cu anul 2014 se poate constata o deteriorare la nivelul indicatorilor de profitabilitate și o îmbunătățire la nivelul lichidității și al disciplinei financiare. Totuși, este foarte important de menționat faptul că nivelul de performanță financiară nu este uniform distribuit la nivelul companiilor de stat, existând unele companii deosebit de profitabile și care au evoluat pozitiv în ultimii ani, dar și numeroase companii cu problemele atât prin prisma arieratelor, cât și a profitabilității. În acest context, reforma în domeniul companiilor de stat trebuie să continue, iar un accent deosebit ar trebui să fie pus pe identificarea companiilor cu probleme și propunerea unor măsuri coerente de redresare.

Creșterea performanței întreprinderilor de stat a fost favorizată și de reformele legislative concretizate prin intrarea în vigoare a Ordonanței de Urgență nr. 109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice. Aceasta a reprezentat un pas important în

implementarea bunelor practici de guvernanță corporativă și a vizat depolitizarea și profesionalizarea conducerii companiilor de stat, atât în ceea ce privește procesul de selecție, numire și funcționare a Consiliului de Administrație și al managerilor, cât și în ceea ce privește creșterea transparenței și furnizarea de informații în vederea responsabilizării companiilor de stat. De asemenea performanța globală a companiilor de stat s-a îmbunătățit și ca urmare a intrării în procedură de lichidare a Companiei Naționale a Huilei și a companiei Termoelectrica. Însă, pași importanți trebuie făcuți în continuare pentru a consolida progresele realizate și a aduce performanța financiară a întreprinderilor de stat la un nivel comparabil cu cea din mediul privat.

Impactul companiilor de stat asupra soldului bugetar în standarde europene bazate pe angajamente (ESA10) poate reprezenta o presiune suplimentară asupra țintelor de deficit bugetar asumate de către Guvern, în conformitate cu criteriile de la Maastricht (sub 3% din PIB în termeni ESA10) și Compactul fiscal (deficit structural sub 1% din PIB). Impactul asupra bugetului în standarde ESA10 se manifestă (i) prin emiterea de garanții de stat (de asemenea, obiectul normelor UE privind ajutoarele de stat) și, mai ales, (ii) prin reclasificarea unor întreprinderi de stat în cadrul administrației publice.

Conform metodologiei Eurostat pentru contabilitatea de angajamente (ESA10), mai multe întreprinderi de stat au fost reclasificate în sectorul administrației publice. Cele 168 de companii de stat consolidate în sectorul administrației publice centrale au avut o influență pozitivă asupra soldului general consolidat în standarde ESA10 în perioada 2012-2015, excepție făcând anul 2012. În tabelul de mai jos este prezentată contribuția la soldul bugetar consolidat a primelor 20 de companii de stat incluse în administrația publică centrală în standarde ESA10. În ceea ce privește companiile de stat consolidate în sectorul administrației publice locale, acestea au avut în anul 2015 o contribuție pozitivă asupra soldului general consolidat în standarde ESA10, în condițiile unor contribuții negative în perioada 2012-2014.

Tabelul 6: Contribuția principalelor companii de stat consolidate în sectorul administrației publice la deficitul bugetar consolidat (mil. lei), standarde ESA10				
	2012	2013	2014	2015
1. Total companii la nivel central	-376,4	2784,9	3401,5	1400,9
CN de Căi Ferate CFR SA	1532,8	225,5	501,8	424,5
Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale	-1435,0	2171,6	2244,2	341,0
CFR Călători SA	-186,3	95,5	473,0	308,0
Compania Națională de Investiții SA	-34,6	44,5	85,3	229,9
SN Radiocomunicații SA	0,0	138,3	102,4	72,0
SC Societatea de Administrare a Participațiilor în Energie SA	0,0	0,0	-1,7	68,1
Societatea Română de Televiziune	-58,4	56,3	-5,0	51,3
Societatea Română de Radiodifuziune	0,7	24,1	15,2	25,9
Societatea Națională Aeroportul Internațional Mihail Kogălniceanu	-0,1	0,3	3,2	1,0
CN ROMARM SA	-11,3	-9,8	0,0	0,0

Administrația Fluvială Dunărea de Jos Galați	-20,6	25,6	0,0	0,0
Fondul Proprietatea	-6,6	0,0	0,0	0,0
SC Intervenții Feroviare SA	-8,3	-4,4	-3,6	0,0
SN a Cărbunelui	-0,4	1,3	-0,3	-0,2
CN a Huilei Petroșani	-57,9	-35,8	-19,4	-1,0
Regia Autonomă Tehnologii pentru Energie Nucleară	0,0	21,7	0,6	-1,1
CN de Radiocomunicații Constanța	-0,2	0,2	0,1	-1,2
SC Termoelectrica SA	-89,0	-60,0	-8,6	-9,5
CN Administrația Canalelor Navigabile Constanța SA	4,9	13,2	-19,0	-33,8
Metrorex	-6,1	76,8	33,3	-74,0
2. Total companii la nivel local	-204,3	-235,2	-20,8	43,5
Aeroporturi locale	-17,3	-11,3	-19,1	13,1
Centrale Termice de subordonare locală	-47,0	-66,5	-23,9	-5,2
Alte unități locale	-140,0	-157,5	22,2	35,6
3. Total companii de stat	-580,7	2549,7	3380,7	1444,4
% din PIB	-0,10%	0,40%	0,51%	0,20%

Sursa: INS